Дачникам
садівникам
городникам

Всеукраїнський щомісячний журнал

Дім • Сад • Город

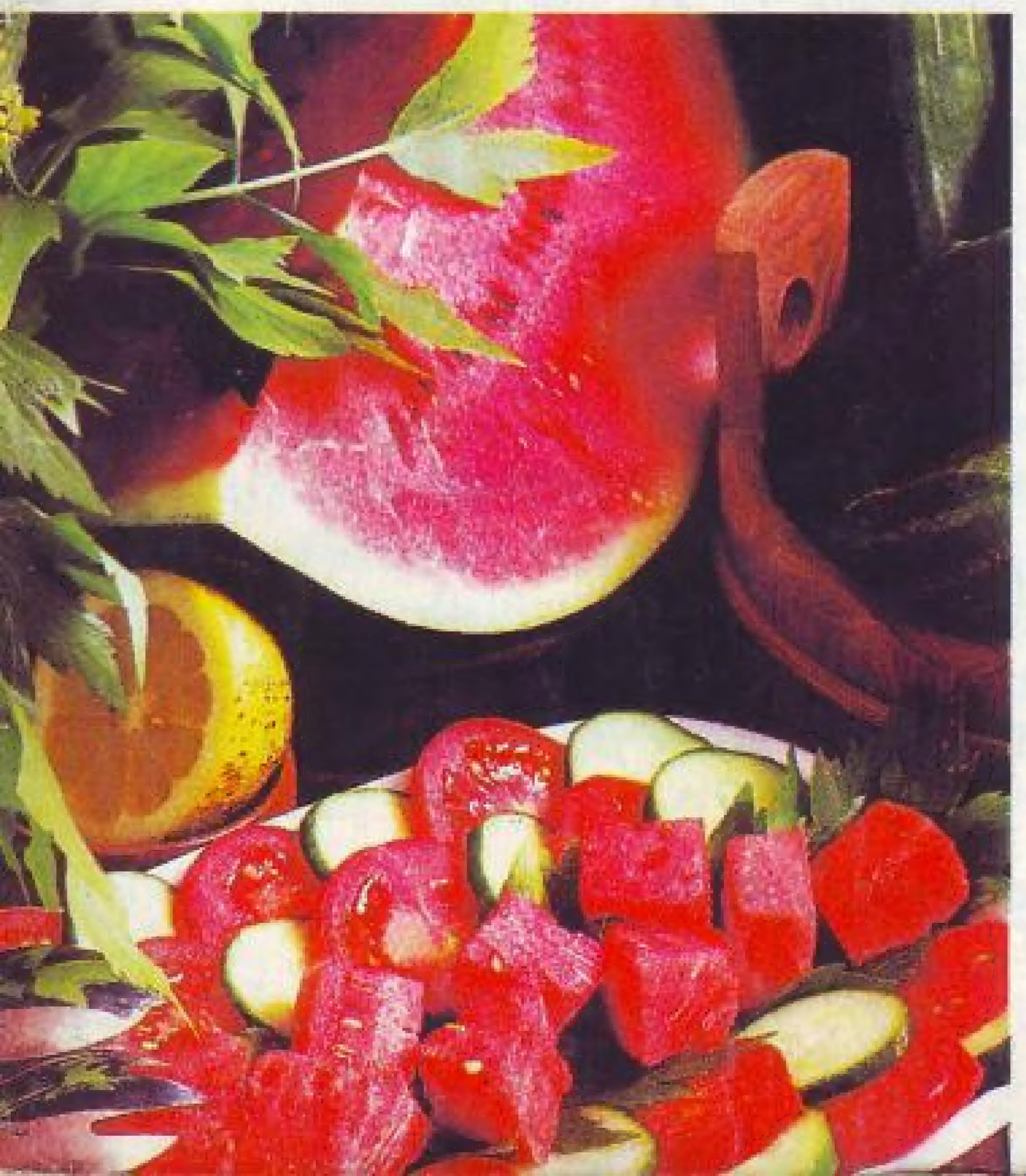
8 СЕРПЕНЬ 2004

- Київські персики
- Виноград на Львівщині

- Квітують лілії
- Ласощі з кавуна

Юридичні консультації

Рубрику веде І.Миронець, канд. юр. наук

ПРАВО АКЦІОНЕРА НА ВЛАСНУ ЗЕМЛЮ

За ухвалою загальних зборів колгосп "Перемога" в 1993 році перейшов на статут колективного сільськогосподарського підприємства (КСП) "Перемога" і одержав державний акт на право колективної власності на землю.

Протягом 1994–1997 років землі КСП були розпайовані. Більшість працівників господарства одержали державні акти на право власності на земельну частку (пай).

У 1999 році КСП "Перемога" реорганізовано в акціонерне товариство "Авангард", і члени КСП стали акціонерами.

У зв'язку з недостатньою виплатою дивідендів на акції частина учасників акціонерного товариства бажають вийти з товариства і вести господарство самостійно.

Керівництво акціонерного товариства не дозволяє виходити із товариства із земельною часткою (паєм).

Чи правочинні дії керівництва акціонерним товариством?

М.Карпенко,
Київська обл.

Право власності на землю – це право володіти, користуватися і розпоряджатися земельними ділянками.

Громадяни України набувають права власності на земельні ділянки з-поміж інших підстав також на підставі виділення їм у натурі (на місцевості) належної їм земельної частки (паю) (ст.21 Земельного кодексу України).

У 1994–1997 роках землі КСП "Перемога" були розпайовані і працівники одержали державні акти на право власності на земельні частки (паї).

Власник земельної частки (паю) має право володіти, користуватися і розпоряджатися нею. Він може передати свою земельну ділянку в користування господарству на умовах оренди, може вийти з господарства і вести самостійне особисте селянське господарство чи передати земельну ділянку фермеру на умовах оренди, чи продати, подарувати тощо.

З реорганізацією підприємств та переходом їх до інших організаційних форм господарювання усі права та обов'язки в порядку правонаступництва переходять до новоствореного підприємства.

На основі КСП "Перемога" утворилося акціонерне товариство "Авангард". Учасниками акціонерного товариства стали всі, чи майже всі, колишні члени КСП, передавши в оренду товариству свої земельні частки (паї). Працюючи в акціонерному товаристві, вони не перестали бути власниками своїх земельних часток (паїв) і за виходу з товариства можуть розпоряджатися ними за своїм розсудом.

Отже, дії акціонерного товариства "Авангард", яке не дозволяє своїм акціонерам вийти із даного господарства з власними земельними ділянками (паями) є неправочинні.

ХТО МАЄ ПРАВО НА СПАДЩИНУ

Мій батько, Павло Олексійович Цикура, до своєї смерті співжив у своїй оселі з добродійкою О.М. Вони домовилися, що після батькової смерті пані О.М. не претендуватиме на його господу. А, якщо станеться так, що помре й пані О.М., то в спадщину обійстя перейде батьковим дітям: синові Леоніду та доньці Ганні, тобто мені з сестрою.

Нам стало відомо, що добродійка О.М. батькову господу заповіла своїй онучці. Зараз онучка О.М. з своєю сім'єю та бабусею живуть у батьковому помешканні.

До речі, перед смертю за батьком доглядала моя сестра, а ховали ми його разом із сестрою.

Отже, запитання, чи маємо ми з сестрою право на батькову спадщину?

Л.П.Цикура,
Одеська обл.

Відповідно до Цивільного кодексу України (ст.1261) у першу чергу право на спадкування за законом мають діти спадкодавця, і той з подружжя, який його пережив, та батьки.

У разі відсутності спадкоємців першої черги одержує право на спадкування наступна черга спадкоємців за законом (ст.1258 Земельного кодексу України).

Дружина є спадкоємцем майна померлого чоловіка за умови, коли подружжя проживало до відкриття спадщини в зареєстрованому шлюбі.

Як видно з листа, ваш батько проживав з громадянкою О.М. у фактичному шлюбі.

Після його смерті питання про спадкування майна померлого не ставилося.

Громадянка, яка фактично проживала з вашим батьком і після його смерті, що сталася у 1981 р., продовжує проживати разом із своєю онучкою в будинку померлого.

Громадянка, яка проживала з вашим батьком у незареєстрованому шлюбі, не входить до складу спадкоємців за законом.

Отже, законними спадкоємцями є діти померлого.

Разом з тим, згідно з ст.1270 Цивільного кодексу України, для прийняття спадщини встановлено строк у шість місяців, який починається з часу відкриття спадщини (часу смерті спадкодавця).

Якщо ж спадкоємець протягом строку, встановленого для прийняття спадщини, не подав відповідної заяви, він вважається таким, що не прийняв її.

Ситуація, описана в листі, є складною. Для її розв'язання вам необхідно звернутися перш за все до нотаріуса за місцем розташування спадкового майна, а потім доведеться звернутися і до суду.

ДІМ·САД·ГОРОД· № 8 2004 р.

Щомісячний виробничо-практичний журнал

Засновник і видавець — КП "Редакція журналу "Дім, сад, город"
Зареєстрований Міністерством інформації України, серія КВ, №3536 від 23.10.98 р.
Видається з січня 1989 р.

ЗВЕРНІТЬСЯ ДО СІЛЬСЬКОЇ РАДИ З ВІДПОВІДНОЮ ЗАЯВОЮ

Моя мама все життя працювала у колгоспі і померла в 1991 році. Ніхто мені земельного паю на дав. Моя мама все життя гнула спину за ті нещасні трудодні, а пережила скільки: і голод, і холод. Вина її, виходить, ще і в тому, що померла рано, не дожила до земельного паю. Та хіба це справедливо? Я знаю, що поняття справедливість у наш час – це химера, тільки прийде час і Бог установить справедливість, але я ще живу в цьому лукавому світі і дуже прикро, що все життя нас мордують.

Дуже вас прошу, роз'ясніть мені, будь ласка, як мені бути, куди ще написати, яким чином я можу отримати земельний пай, який заробила моя мама за свої довгі роки праці у колгоспі?

З повагою до вас

Л.Ф.Чопик, Хмельницька обл.

Право на земельну частку (пай) мають тільки члени колективних і сільськогосподарських підприємств та пенсіонери з їхнього числа, які на час паювання земель перебували членами цих підприємств.

Ваша мама померла до здійснення паювання і тому не має права на земельну частку (пай).

Звичайно, прикро, що мама Ваша працювала в господарстві все свідоме життя, але формально (згідно з законом) вона не має права на земельну частку (пай). Адже закон зворотної сили не має.

Що Вам можна порадити?

Якщо Ви мешкаєте у сільській місцевості, то згідно з Земельним кодексом України (ст.121) маєте право отримати безплатно земельну ділянку для будівництва і обслуговування житлового будинку і господарських споруд (присадибна ділянка) розміром до 0,25 га або для ведення особистого селянського господарства розміром до 2 гектарів. Крім того, на умовах оренди Ви можете взяти у тимчасове платне користування земельну ділянку для городництва. Для цього треба звернутися до сільської ради з відповідною заявою.

МЕЖА ЗАХИЩАЄТЬСЯ ВІДПОВІДНИМ ЗАКОНОМ

Добрий день, шановна редакціє "ДСГ"!

Будь ласка, дайте відповідь на моє запитання: на якій відстані від межі сусіди мають право будувати господарські будівлі та гаражі.

До кого я маю звернутися, щоб захистити свої права, коли сусід почав забудовувати свою ділянку просто на межі?

З повагою

Н. Салата, м.Київ

Власники та землекористувачі земельних ділянок повинні обирати такі способи використання земельних ділянок відповідно до їхнього призначення, за яких власникам та землекористувачам сусідніх земельних ділянок завдається найменше незручностей (затінення, задимлення, неприємні запахи, шумове забруднення тощо).

Власники та землекористувачі земельних ділянок зобов'язані співпрацювати так, щоб їхні дії були спрямовані на забезпечення прав на землю кожного з них (ст.103 Земельного кодексу України).

Власники та землекористувачі мають право вимагати припинення діяльності на сусідній земельній ділянці, здійснення якої може призвести до шкідливого впливу на здоров'я людей, тварин, забруднювати повітря тощо (ст.104 Земельного кодексу України).

Питання про розташування будівель та інших споруд на земельній ділянці, а також плодових насаджень та їхні відстані від межі сусідньої земельної ділянки регулюється спеціальними нормативними актами щодо планування і забудови міських і сільських поселень (Державні будівельні норми).

З питань, які виникли у вас щодо будівництва сусіднім власником земельної ділянки споруди безпосередньо на межі з вашою земельною ділянкою необхідно звертатися до місцевої ради, яка здійснює контроль за використанням та охороною земель комунальної власності, а також розв'язує (унормовує) земельні спори.

ЦЕ ПИТАННЯ МОЖЕ РОЗВ'ЯЗАТИ Й МІСЦЕВА ВЛАДА

Шановна редакціє, просимо надати юридичну консультацію.

Моя дружина у 1988 р. отримала в користування земельну ділянку площею 0,05 га у садівничому товаристві, яке розташоване у Бориспільському районі Київської області. Ділянка не приватизована.

До нашої ділянки прилягає пустир площею приблизно 0,05 га, де ми спочатку вирощували овочі, а згодом його обгородили й посадили там плодові дерева та плодоягідні кущі. Таким чином вчинили й наші сусіди.

Я звернувся усно до сільської ради, яка відає цими землями, щоб узаконити землекористування. Голова сільради пообіцяв розв'язати це питання позитивно, але за умови, що ми, всі члени товариства, які користуються зайнятими ділянками, перерахуємо по 100 грн. за сотку на розвиток села. Більшість членів товариства не погоджуються на ці умови, мотивуючи тим, що кожний громадянин України має право отримати безкоштовно для ведення садівництва до 12 соток.

Як правильно, з погляду законодавства України, можна узаконити земельні ділянки, якими ми самовільно користуємося?

Оскільки дружина вже один раз отримала земельну ділянку, то тепер, можливо, потрібно мені написати заяву до сільської ради, щоб цю самовільно зайняту земельну ділянку узаконили на моє ім'я?

З пошаною

В.В.Заяць, м.Київ

Самовільне заволодіння земельною ділянкою не створює права користування нею.

Відповідно до Земельного кодексу України (ст.212) самовільно зайняті земельні ділянки підлягають поверненню власникам землі або землекористувачам без відшкодування затрат, понесених за час незаконного користування ними.

Приведення самовільно зайнятих земельних ділянок у попередній стан, а також знесення будівель, споруд та багаторічних насаджень здійснюється за рахунок громадян, які самовільно зайняли їх.

Отже, самовільне розширення земельної ділянки за рахунок прилеглої земельної площі без відповідної ухвали місцевого органу влади є порушенням земельного законодавства і згідно з Кодексом України про адміністративні правопорушення (ст.53) тягне за собою накладання штрафу на громадянина-порушника від одного до десяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Для юридичного оформлення землекористування додатковою земельною ділянкою вам необхідно звернутися до місцевої ради за місцем розташування земельної ділянки з відповідною заявою.

ЖУКОСТІЙКІ СОРТИ КАРТОПЛІ – НА ОСНОВІ АНТИБІОЗУ

Нині у багатьох країнах, наприклад, у США, поряд із звичайними функціонують і розвиваються так звані органічні ферми, завдання яких – вирощувати продукцію без застосування будь-яких хімічних засобів. Йдеться не лише про небажаність отрутохімікатів (пестицидів), а й мінеральних добрив. Такі господарства мають свій статус, контролюються державою, а вирощена ними продукція значно дорожча, ніж із звичайних ферм. Це свідчить про велику увагу до екологічних проблем, збереження довкілля і здоров'я нації.

Ситуація у нашій державі ускладнюється насамперед тим, що таку основну продовольчу культуру, як картопля, вирощують масово в усіх категоріях господарств і на дачних ділянках, а вона потребує обов'язкового хімічного захисту. Тому проблема уникнення застосування отрутохімікатів надзвичайно актуальна.

Мова піде про використання стійких до колорадського жука форм картоплі на основі антибіозу, тобто відносної стійкості, яка може траплятися не лише у даної культури, але й у інших видів рослин і шкідників.

Поки що абсолютно жукостійкі трансгенні форми картоплі "Новий лист" не набули поширення, головним чином через недостатню стійкість до хвороб та невисоку врожайність, про що свідчать і мої досліди. Певну негативну роль у поширенні цих сортів відіграли деякі засоби масової інформації, в яких активно пропагували думку про їхню шкідливість для здоров'я людей, що, на мою думку, не зовсім відповідає дійсності. Інша справа – питання глобального плану: як трансгенні форми різних культур впливатимуть на біологічну рівновагу в природі з погляду далекої перспективи, що важко передбачити.

Відносна стійкість рослин картоплі на основі антибіозу не потребує спеціальних методів селекції у процесі створення жукостійких форм. Її можна досягти у будь-якому селекційному закладі, де є матеріальна база і фахівці-дослідники.

Суть цього типу стійкості полягає переважно у негативному фізіологічному впливові на комаху-шкідника. При цьому механізми антибіозу можуть бути дуже різними: неприємний смак, харчова неповноцінність тканин рослин, наявність глікоалкалоїдів (гірких і отруйних речовин), особливості анатомічної будови листків і стебел (твердість тканин, опушення) тощо.

Під час живлення на рослинах такого типу комахи колорадського жука погано розмножуються, знижується плодючість самок, частково або й повністю гинуть личинки, особливо першого-другого віків.

Погіршення фізіологічного стану колорадського жука спостерігається і в процесі живлення на старих рослинах. При цьому також зменшується плодючість самок і підвищується смертність личинок. У зв'язку з цим ранньостиглість картоплі може бути важливим фактором антибіозу. А якщо новоствореним ранньостиглим сортам картоплі додати вищезазначених ознак жукостійкості, то практично можливо повністю уникнути хімзахисту.

Але на практиці у виробництві отримати належний урожай з таких форм картоплі вдається лише із урахуванням ряду обставин, про що йтиметься далі.

Вищого рівня антибіотичної стійкості можна було б досягнути за умови поєднання різних її механізмів в одному сорті шляхом селекції.

Гібрид 2/47-5 (Спаська)

Відомо, що використання у селекційній роботі абсолютно жукостійких диких видів картоплі не дало позитивного результату, хоча такі спроби велися давно. Річ у тім, що не вдалося поєднати у гібридних форм високу стійкість до шкідника з необхідними господарсько-цінними ознаками.

Виходячи із викладених положень і застережень, сьогодні реально здійсненним і безпечним є створення жукостіких сортів на основі антибіозу.

Аналіз даних випробувань численних сортів картоплі на колишній Чернівецькій дослідній станції по раку (І.Шапіро, 1988) показав, що лише 8% із них були тією чи іншою мірою стійкими до колорадського жука. І це за умови, що ніякої цілеспрямованої роботи на дану ознаку не велося. За певної методичної постановки селекційної справи результати будуть значно кращими.

Під час випробувань жукостійкості у своїх дослідах ми використовували методичні рекомендації колишнього Всесоюзного НДІ захисту рослин (Москва, 1987) з відповідною модифікацією.

Для попереднього випробування жукостійкості оцінку гібридів і сортів проводили на дослідних ділянках за умов природного заселення шкідником. За стандарт стійкості використовували сорт Зарево, а як ранньостиглий – Бородянську рожеву. Єдиний зразок картоплі канадійського походження з даним типом стійкості не міг слугувати стандартом через ураження вірусними хворобами і невисоку врожайність.

Форми картоплі, що не мали істотних пошкоджень, піддавали лабораторній оцінці стійкості. Остаточну попередню оцінку стійкості проводили з урахуванням врожайності бульб.

Відібрані стійкі до колорадського жука зразки вивчали у досліді основної оцінки стійкості в наступні роки за схемою: контроль (не допускається наявність шкідника на рослинах); штучне підселення личинок шкідника першого віку у кількості 40 шт. на рослину – варіант природного заселення шкідником рослин. Обліковували ушкодження через 20 днів після підселення шкідника. Повну й остаточну оцінку стійкості здійснювали на підставі кількості та якості врожаю бульб.

Так, попереднє вивчення жукостійкості 116 гібридів картоплі, відібраних у минулі роки за селекційними критеріями (врожай, форма бульб, відсутність хвороб тощо), дало можливість виділити 10 із них, що відзначалися мінімальною ушкодженістю рослин і давали високий урожай бульб з належним вмістом крохмалю та іншими позитивними ознаками.

Випробування та вивчення жукостійкості десяти гібридів у основному досліді в наступні роки дало можливість відібрати лише два із них, що, крім антибіотичної стійкості, мали відповідні ознаки й властивості: належний розвиток рослин, високу врожайність, вміст крохмалю та інші ознаки.

Гібрид 2/47-5 (Спаська) належить до середньоранньої групи стиглості з високим вмістом крохмалю, з доброю щорічною врожайністю у зоні Полісся, має відносну стійкість до вірусних та інших хвороб. Форма бульб овальна до округлої, із середніми вічками, рожевого забарвлення, м'якуш кремовий. Відзначається високими смаковими якостями та доброю лежкістю.

Гібрид 3/2^{а}-1 (Негритянка)

Гібрид 3/2^{а}-1 (Негритянка) середньостиглий, вміст крохмалю у бульбах –15,3%, високоврожайний, стійкий до вірусних та інших хвороб. Бульби темно-сині, овальної форми, вічка середні, м'якуш білий. Смакові якості добрі. Недоліком цього гібрида є деяка схильність за певних умов до ураження бульб фузаріозом (сухою гниллю), особливо після вирощування на площах з надмірним азотним живленням. Уражених бульб може бути 1–2%. Щоб усунути цей недолік, необхідно періодично (через рік–два) проводити осіннє прогрівання-прозеленення насіннєвих бульб протягом трьох–чотирьох тижнів.

Проведені дослідження та практичний досвід показують, що створення жукостійких форм картоплі на основі антибіозу – цілком реальне завдання і перспективний напрямок у селекції.

Для впровадження у виробництво антибіотичних сортів потрібно враховувати і деякі вимоги технології. Найперше – необхідність сівозміни, хоча б двопільної, оскільки за беззмінної культури щільність заселення комахами шкідника після сприятливої його перезимівлі може бути настільки високою, що будь-яка стійкість рослин виявиться недостатньою. Наступна вимога – це просторова ізоляція (300–500 м) від присадибних ділянок, де, як правило, практикують беззмінне і багаторічне вирощування картоплі на одному й тому ж місці.

Гарним доповненням антибіотичної стійкості є толерантність до шкідника, яка забезпечується насамперед потужним розвитком рослин, що зумовлюється агротехнічними і насінницькими заходами, а також генетично.

Комплексне використання всіх зазначених та інших факторів дасть можливість уникнути хімічного захисту, а, значить, сприятиме покращенню довкілля і здешевить витрати на вирощування картоплі.

І.Д.Когут, *канд. с.-г. наук,*
смт Немішаеве, Бородянський р-н, Київська обл.

Служба взаємодопомоги

ЧИ НЕ ЗАШКОДИТЬ МОХ?

Маю садок і вирішив пристовбурні круги вистелити мохом. Вийшло гарно і бур'ян не росте. Але чи корисно це для дерев? І взагалі, чому не використовують мох у саду і на городі?

Хотілося б більше взнати про цю рослину та про можливе її використання. Звертався до Інституту ботаніки, але вони проблемою використання моху не займаються. Можливо, хтось має досвід використання моху в саду і на городі, то добре було б, якби відгукнувся.

В.М.Юрченко,
м. Боярка,
Київська обл.

ХОЧУ ВИРОЩУВАТИ АРАХІС

Я живу на Волині і дуже цікавлюся вирощуванням малопоширених в Україні культур. Зокрема, мою увагу привернув арахіс. З літературних джерел довідався, що він походить з Бразилії, а в наших широтах культивується на півдні України насамперед як олійна і харчова культура. Але ж і соняшник, і картопля, яку ми щоденно споживаємо, теж походять з Південної Америки.

От я й зацікавився: а чи не можна виростити арахіс у Західній Україні? Можливо, комусь із читачів журналу це вдалося. Поділіться досвідом на його сторінках!

Анатолій Костюк,
м. Нововолинськ,
Волинська обл.

ТО ЩО Ж ЦЕ ЗА ХИЖАК?

Шановні читачі журналу "Дім, сад, город". У мене проблема й дуже сподіваюся, що ви допоможете мені її розв'язати.

Повадився до нашого обійстя якийсь хижак і перегризає шиї у курчат. За одне "відвідування" убиває кілька курчат.

Напевно, ця тварина достатньо сильна й страшна, бо після того, як побуває у приміщенні, де утримуються і курчата, великі кури також тривалий час перебувають у стані переляку.

Що ж це за хижак такий? І як від нього позбутися? Будь ласка, допоможіть своїми порадами.

А ще в нас дуже багато розвелося сорок – так і атакують. Завчасно дякуємо вам за розуміння нашої проблеми й за поради.

В. Некрасова,
Полтавська обл.

КАВУН З ПОДІЛЛЯ – ПІВПУДА

У Вінниці, як і в інших містах України, продають кавуни та дині, привезені з Херсонської, Миколаївської, Одеської та інших південних областей, а також з Казахстану та Кубані.

А був час (50–70-ті роки минулого століття), коли на всіх ринках продавали баштанні, вирощені в колгоспах і радгоспах Поділля. Пам'ятаю, в колишньому Яришівському районі не було жодного господарства, де б не вирощували кавуни та дині, причому, на доволі великих площах – по 30–50 га. Та й родили баштанні добре. Окремі кавуни важили 6–8 кг. Цукристість плодів була неперевершена.

Кавуни та дині продавали на ринку, здавали торгівельним і заготівельним організаціям, видавали колгоспникам у рахунок трудоднів та на зароблені гроші, засолювали на зиму, згодовували худобі.

А ось приклад не таких давніх часів. Житель с. Яришева Григорій Іванович Гнатюк орендував у колгоспі "Росія" 8 га неугідь, щоб посадити баштан. Виорав площу на зяб, добре угноїв ґрунт, а навесні після культивації і шлейфування висіяв баштанні. Посіви прикоткував і добре доглянув у період вегетації. І хоч ділянка мала північно-західний схил (баштанні краще родять на південних схилах), кавуни і дині вродили напрочуд добре. Затрати не тільки окупилися, а ще й вдалося одержати чималий прибуток.

У сусідньому селі Юрківцях два фермери також орендували десяток гектарів землі і вирощували овочеві та баштанні культури. В розмові Віктор Миколайчук зауважив, що гектар баштану дає прибутку втричі більше, ніж усі овочі.

Отже, баштанні вигідні. Ці культури не лише рентабельні, а й прибуткові. Та, власне, якщо кавуни і дині вигідно везти з Казахстану чи Кубані, щоб у Вінниці продати їх, то за вирощені на місці можна вторгувати значно більше. Річ, очевидно, в тім, щоб повернутися, як кажуть, лицем до баштанних, налагодити вирощування кавунів та динь, а попит на цю продукцію досить великий.

ДЕЩО ПРО АГРОТЕХНІКУ

Як кавуни, так і дині належать до роду трав'янистих рослин родини гарбузових, які мають багато спільного щодо біологічних та морфологічних ознак, а також агротехніки вирощування. У обох цих рослин довге (1,5–3 м) стебло з черговими листками, у пазухах яких проростають вусики, одно- або двостатеві квітки, що запилюються комахами. Плід – багатонасінна несправжня ягода. М'якуш солодкий, смачний, містить 7–18% цукрів, вітаміни А, В, С, РР, а також пектин, фолієву кислоту тощо.

Розміщують посіви баштанних культур переважно на деградованих родючих чорноземах, супісках та каштанових ґрунтах після глибокої зяблевої оранки з внесенням на гектар 20–30 т гною (краще перегноюсипцю) в суміші з мінеральними добривами. Ще 60 кг/га фосфорних та по 40–45 кг/га азотних і калійних добрив (у діючій речовині) вносять під передпосівну культивацію та під час першого і другого підживлення рослин. Кращі попередники під баштанні – багаторічні трави, озимі, бобові та силосні культури.

Сіють баштанні (залежно від зони) у другій половині квітня – першій декаді травня, коли ґрунт на глибині загортання насіння (6–8 см) прогріється до 12–15°, квадратно-гніздовим або широкорядним способом сівалкою СКГН-6А або під сапу з площею живлення 180х140, 140х120, 140х70 см, залежно від сорту.

Дбайливі господарі в міжряддях баштанних нерідко висівають моркву з просом (два рядки моркви + рядок проса), яке потім стає кулісами, або сіють для куліс сорго, з якого роблять віники, що також дає певний прибуток. Міжрядний обробіток при цьому здійснюють в одному напрямку.

Догляд за посівами баштанних зводиться до прополювання та проривання рослин у гніздах, триразового розпушування міжрядь, а також дворазового підживлення: вперше, коли баштанні почнуть стелитися, і вдруге – у період бутонізації. Практична густота насаджень як кавунів, так і динь – дві рослини в гнізді.

Кавуни і дині – теплолюбні культури. Вони добре ростуть і розвиваються за температури 25–30° і вологості повітря 60–70%. Вегетаційний період триває для

ранніх сортів 60–80 днів, пізніх – 100–110 днів з сумою ефективних температур 3000–3600°C.

Кращими районованими сортами на Поділлі були і залишаються: кавуни – Скороспілка харківська, Вогник, Донський 39 та Мелітопольський 142; дині – Харківська рання, Українка 320, Колгоспниця 593, а також Дубівка, Липівка. Останні цінні сорти динь, як і кавунів Десертний 83 та Волзький 7 зараз, правда, рідко де трапляються у господарствах. Культивуються здебільшого місцеві сорти та голландської селекції фірми "Нюнемс", які не дають бажаних результатів. Адже пересічна врожайність районованих сортів динь становить 140–180 ц/га, кавунів – 170–240 ц/га, а на кращих землях та за належного догляду – 310 і 420 ц/га. А ось про заморські сорти цього не скажеш, хоч достигають, скажімо, гібриди Крісбі F_1 і Трофі F_1 на кілька днів раніше.

На мою думку, виробнику краще повернутися до випробуваних районованих сортів, аніж ризикувати.

Цим, зрозуміло, не вичерпуються всі агрозаходи щодо вирощування дорідного врожаю баштанних культур. Кмітливий господар не обмежиться тим, що виоре поле, висіє насіння і чекатиме доброго врожаю. Адже, щоб баштанні добре вродили, треба насамперед своєчасно і якісно підготувати ґрунт, заздалегідь визначити кислотність і, якщо треба, провапнувати, додати в лунки дернової землі та перегною-сипцю, обпудрити насіння стимуляторами росту, виростити розсаду баштанних у торфоперегнійних горщечках і висадити їх у ґрунт, полити рослини. Після появи 4–5 листочків пропінцирувати, тобто прищипнути огудину, щоб вона краще розгалузилася. Не менш важливо нічим не затруїти площу, аби на квіти охоче сідали комахи.

Як бачимо, крім традиційних агрозаходів є ще чимало шляхів підвищення врожайності баштанних культур. А головним з них має бути висока культура землеробства.

НАДІЯ НА ФЕРМЕРА

Нині, коли відбувається паювання землі і виділення фермерських господарств, над ефективністю використання посівної площі слід добре поміркувати. Бо одна справа – зайняти землю під менш трудомісткі озимі та ярі зернові культури, урожай яких віддати за півціни або безнадійно чекати оплати, і зовсім інша – продати баштанні чи овочі на базарі й отримати гроші готівкою.

Зрозуміло, що останній варіант вигідніший будь-якому власнику, хоч вирощувати хліб теж комусь треба. Але ж за товарне виробництво баштанних та овочевих культур усі не візьмуться з ряду причин і, насамперед, через нестачу тяглової сили та засобів виробництва. Все ж окремі господарі зможуть забезпечити весь цикл виробництва, скажімо, кавунів і динь з тим, щоб наповнити ними ринок і мати добру віддачу від землі. А ще, крім кавунів і динь, можна вирощувати гарбузи, кормові кавуни та інші баштанні культури, на які є попит.

Слід сказати й таке. Плоди пізніх сортів кавунів та деяких динь у овочесховищах і сухих підвалах можуть зберігатися, не втрачаючи товарного вигляду і смакових

якостей, протягом 4–5 місяців. А це, вважайте, подвійні гроші за ту ж саму продукцію. Вигідно? Ще б пак!

Крім продажу на ринку свіжозібраної продукції, дбайливий господар не обмине можливості переробити частину врожаю на кавуновий чи динний мед, пастилу, варення, цукати тощо. Недостиглі та некондиційні для ринку кавуни можна посолити й реалізувати їх взимку.

А щоб була така продукція, її треба дбайливо виростити. Умови для цього як у Придністров'ї, так і в більшості інших регіонів України сприятливі. Справа, очевидно, за тим, щоб відродити баштанництво як високотоварну і прибуткову галузь сільськогосподарського виробництва.

Г.А.Скоряк

РАННЯ КУКУРУДЗА – ЛАСОЩІ І ПРИБУТОК

Вегетаційний період кукурудзи, залежно від сортів, 150–200 днів, а до молочної стиглості – 90–110 днів. На початку липня качани вже придатні для споживання. Але їх можна мати до столу значно раніше, якщо вдало підібрати сорти і виростити кукурудзу з розсади.

Кукурудзу люди вирощують з різною метою: на зерно, борошно і крупи, для годівлі тварин і птиці, зрештою, щоб споживати молоді качани у фазі молочної стиглості. Саме тоді й на базарах з'являються молоді качани або продають уже готову варену кукурудзу.

Але багатьом із нас хотілося б поласувати кукурудзою раніше – ще у червні. А для цього треба виростити ранню кукурудзу.

СОРТИ І ГІБРИДИ

Сортів, як і гібридів кукурудзи, досить багато. Але для ранньої вигонки треба висівати ранні або середньоранні сорти. Це, зокрема, ранньостиглий гібрид Київський 8, Буковинський 3 та 5, Чернівецький 21, середньоранні Одеський 27, Дніпровський 247 та ін.

Крім цих, є чимало місцевих сортів кукурудзи, які характеризуються як ранньостиглістю, так і високою врожайністю зерна. На Поділлі до таких належать Ангал, Старинська, Молдавська червона, а із групи ВІР – міжлінійний гібрид ВІР 44.

Порівняно з середньопізніми та пізніми ці сорти достигають на 20–25 днів, а то й на місяць раніше. А отже, й молочна стиглість качанів теж порівняно рання. Якщо ж рослини виростити спочатку в горщечках, а потім висадити в ґрунт, молочну стиглість качанів можна прискорити ще на 15–20 днів, а то й більше, залежно від сорту та природно-кліматичної зони.

РОЗСАДА У ГОРЩЕЧКАХ

Кукурудза – культура, що не любить або й не витримує пересаджування. Тим-то, розсаду слід вирощувати в горщечках або стаканчиках, а потім обережно висаджувати у відкритий ґрунт, не травмуючи кореневої системи. За цих умов рослини швидко ростуть, розвиваються і плодоносять.

Горщечки виготовляють з торфоперегнійної або ґрунтоперегнійної суміші, формують, висівають по одній пророслій насінині, яка через 10–12 днів проростає. Сходи поливають, доглядають, а коли температура верхніх шарів ґрунту сягне +10 °С і мине загроза весняних заморозків, горщечки висаджують на грядку чи ділянку. За ранньої весни у зоні Лісостепу – це середина квітня, а більш пізньої – перші числа травня. На випадок щорічних заморозків (3–4 травня), які ще можуть повторитися 10–12 травня, рослини прикривають плівкою або матами, натягнутими на кілки.

До речі, сходи кукурудзи витримують короткочасні заморозки до –5–6 °С. Пошкоджені рослини згодом відростають. Та все ж краще їх прикрити.

АГРОТЕХНІКА КУКУРУДЗИ

Вона загальновідома й однакова для будь-яких сортів. Але для ранньої вигонки все ж має певні особливості.

По-перше, грядку чи ділянку під ранню кукурудзу краще відвести на південному схилі і захистити її від північних вітрів та протягів. Ґрунт має бути родючим, вйораним чи перекопаним на зяб на глибину 30–35 см. Добрива (місцеві й мінеральні) краще внести під оранку, а навесні, після закриття вологи, провести культивацію.

По-друге, схема розміщення рослин має бути не менша як 70×70 см. Ширше, якщо дозволяє площа, – краще. Рядки варто спрямувати з півночі на південь, тоді поперечні проляжуть із заходу на схід і теж будуть добре обігріватися сонцем.

Третє, що також важливо, – це своєчасний обробіток посівів і добрий догляд. Ґрунт у міжряддях слід тримати чистим від бур'янів і розпушеним. Особливу увагу необхідно звернути на знищення кірки після дощу чи поливу кукурудзи.

ЛАСОЩІ І БІЗНЕС

За умов старанного догляду кукурудза, висаджена розсадою, вже у червні викидає волоть і зав'язуються качани. Ще через кілька днів вона цвіте, запилюється, на качанах з'являються рядки зерен. А вже після 20 червня молоді качани можна споживати – варити, пекти, тушкувати.

Досить смачна молода кукурудза, коли її стушкувати, так би мовити, у власному соку. Для цього з качанів видаляють частину обгортки і загортають їх жаром. Через кілька хвилин зерно змінить колір, молочко загусне і кукурудза готова для вживання. Смак таких качанів неперевершений.

Але ж на продаж кукурудзу здебільшого варять у підсоленій воді або додають сіль потім. Та краще, коли смак зерна солодкий, а це значною мірою залежить від сорту та умов вирощування.

Поява ранньої молодої кукурудзи на базарі – то бізнес. Бо цінуються молоді качани доволі дорого, а коли ще й варені – то й поготів. Реалізація таких качанів навіть із невеликої ділянки цілком покриває витрати, та ще й дає прибуток. Спробуйте – не пошкодуєте. Молоду кукурудзу люблять усі, а діти – особливо.

Г.А.Скоряк

РОЗТОРОПША ПЛЯМИСТА

Шановна редакціє!

З великим задоволенням читаємо журнал "Дім, сад, город", користуємося його порадами.

Гуртом передплатили на 2004 рік.

Звертаємося до вас з проханням надрукувати в одному з номерів журналу матеріал про розторопшу плямисту. Вирощувати її ми навчилися, а як застосовувати її для лікування – не знаємо.

Отож, просимо надрукувати матеріал про використання розторопші для лікування. Бажано поради спеціаліста.

Л.Давиденко, Сумська обл.

Від редакції. У своїх листах до журналу "Дім, сад, город" багато читачів запитують про лікувальні властивості тих чи інших рослин та їхнє практичне застосування. Щоб задовольнити читацький інтерес, ми залучаємо до співпраці як фахівців-лікарів, так і народних цілителів-травознаїв, аби відродити й поновити дещо призабуті традиції.

У цьому номері, як відповідь на поставлене в листі Л. Давиденко запитання, ми друкуємо статтю В. Трофимця "Розторопша плямиста", надруковану раніше у журналі "Будьмо здорові", що є додатком до журналу "Дім, сад, город", у відповідь на лист читачки Г.П. Чепурної. А тим, хто бажає детальніше довідатися про те, як зберегти здоров'я на довгі роки, радимо передплатити спеціалізований, популярний і потрібний журнал "Будьмо здорові".

Передплатний індекс 74063.

Зараз багато городників на присадибних ділянках почали вирощувати малопоширені рослини – гісоп та розторопшу. Десь в літературі я зустрічала в Олени Віталіївни Світко, що цими травами лікують печінку і жовчний міхур.

Цікаво знати, які частини трави (коріння, насіння, стебло чи квітки) вживаються для лікування печінки, за яких захворювань, в яких дозах та як довго. І ще. Чи не має насіння розторопші вплив на розчинення каменів у жовчному міхурі та у нирках і чи піддаються розчиненню так звані нерозчинні оксалатні камені? Які можуть бути ускладнення під час розчинення каміння у нирках?

З повагою

Г.П. Чепурна, м. Чернігів

Розторопша плямиста (Silybum marianum) – одно- або дворічна трав'яниста рослина родини складноцвітих. Батьківщина її південна Європа. Ця дивовижна рослина відома з давніх часів. Цілюща сила розторопші перевірена мільйонами хворих. За своїми біологічними властивостями розторопша плямиста належить до досить невибагливих рослин помірного клімату. Її можна вирощувати там, де морозний період триває не більше 150 днів.

Рослину розмножують насінням. Воно легко проростає без передпосівної обробки. Сходи з'являються на 10–12-й день після сівби. Залежно від кліматичної зони України, вирощують сівбою насіння в ґрунт або розсадним способом. Відстань між рослинами 40–50 см, міжряддя 80–100 см.

Діючими речовинами насіння є сума флаваноміґнанів, що називається силімарином. Силімарин – суміш трьох ізомерів: силібину, силідианіну та силіхристину. В плодах міститься 30% жирної і до 0,1% леткої олії, біогенні аміни (тирамін, гістамін) та інші речовини.

У народній медицині розторопшу плямисту досить широко використовують для лікування не тільки печінки, а й хвороб селезінки, крові, щитоподібної залози, варикозного розширення вен, відкладання солей, набряків, водянки, суглобного болю, геморою, радикуліту, артриту, судом, затримки сечі.

Якщо вживати сік розторопші плямистої по 1 столовій ложці натщесерце, зникає суглобовий біль, нормалізується функція шлунково-кишкового тракту, поліпшується обмін речовин, очищається шкіряний покрив (зникають прищі та вугрі), поліпшується загальне самопочуття.

Використовують такі рецепти із розторопші плямистої за різних захворювань:

30 г подрібненого в порошок насіння варити в 0,5 л окропу до того часу, поки кількість його не зменшиться наполовину. Пити по 1 столовій ложці кожну годину.

Вживати по 1 чайній ложці розтертого в порошок насіння 4–5 разів на день, запиваючи перевареною теплою водою.

Одну столову ложку подрібненого коріння заливають однією склянкою окропу і кип'ятять на водяній бані 30 хвилин. Ще гарячим відвар проціджують, доливають відвар окропом для приготування попереднього об'єму 250 мл. Вживати по 1 столовій ложці 3–4 рази на день за 30 хвилин до їди.

За необхідності можна заварювати 1 столову ложку сухої подрібненої трави на склянку окропу. Кип'ятити на водяній бані 15 хвилин. Пити по півсклянки настою 3–4 рази на день за 30 хвилин до їди.

Оксалатні камені і пісок утворюються у нирках та сечовому міхурі за порушеного обміну речовин в організмі. Препарати з розторопші плямистої каміння та пісок у жовчному міхурі не подрібнюють і не виводять.

Для розчинення і виведення оксалатного каміння та піску з нирок і сечового міхура доцільно використати доволі дієвий збір таких лікарських рослин (у грамах):

- золотушник звичайний – 75,
- м'ята перцева – 50,
- остудник голий – 50,
- спориш – 200,
- чистотіл великий – 75,
- суниця лісова – 50.

Три столові ложки подрібненої суміші трав на три склянки окропу настояти в термосі 8 годин. Процідити. Пити по склянці тричі на день за 30 хвилин до їди. Курс лікування – 2–3 тижні.

В.Трохимець,
травознай, м.Київ

СТВОРІТЬ ДРОТЯНИКАМ НЕСПРИЯТЛИВІ УМОВИ

Розкажіть на сторінках журналу, як боротися з шкідником картоплі – дротяником. Він прогризає бульби наскрізь, і не в одному місці. Личинки темно-жовті, кільчасті, завдовжки 2–3 см. Восени, коли копаємо картоплю, витягуємо їх із бульб. Цей шкідник псує садивний матеріал, завдає значних збитків.

***М.Т. Оникійчук**, Житомирська обл.*

Багатьох городників турбує, як боротися з дротяником. Під цією назвою відомі личинки жуків-коваликів (широкого, смугастого, темного та інших). Вони шкодять городині, починаючи від висіву насіння чи садіння розсади і аж до збирання врожаю.

В Україні поширені 3 види, але найбільше – личинки посівного ковалика, формування вогнищ яких пов'язане із злаковою рослинністю (насамперед із злаковими багаторічними травами, зокрема пирієм повзучим).

Щоб успішно боротися з шкідниками, потрібно ретельно вивчити їхні особливості. Жуки-ковалики мають довжину 6–8 мм, темне забарвлення. Тривалість їхнього життя 2–4 тижні. Живляться вони переважно пилком і нектаром квітуючих рослин. Особливої шкоди не завдають. Самки відкладають по 30–40 яєць наприкінці весни – на початку літа. Їхні личинки (дротяники) найбільше полюбляють проросле насіння злаків та кореневища пирію, а тому самки відкладають яйця в ґрунт у місцях, де зосереджені ці рослини. Личинки відроджуються наприкінці травня – на початку червня. Повний цикл їхнього розвитку завершується через 3–4 роки залежно від погодних умов. Саме завдяки жорсткому й міцному тілу їх назвали дротяниками. Тіло має довжину до 40 мм, воно вузьке, черв'якоподібне, пружинисте, жовтого або жовто-бурого кольору, з розвинутими трьома парами ніг, щелепи дуже міцні. Живляться личинки коваликів виняткова рідкою фракцією їжі, тому вимушені подрібнювати й віджимати в декілька разів більше харчової маси, ніж потрібно для нормальної життєдіяльності. Саме цим пояснюється їхня ненажерливість й висока шкодочинність.

Шкодять дротяники протягом усього циклу розвитку, але найагресивніше – в останній. Зимують у шарі ґрунту 20–30 см і глибше. Закінчивши розвиток, личинки в липні-серпні заляльковуються. З лялечок відроджуються жуки.

Для боротьби з жуками-коваликами, насамперед з їхніми личинками – дротяниками, вчені пропонують чимало заходів: внесення отрутохімікатів у ґрунт, розкладання отруєних принад тощо. Безперечно, хімічні способи мають свої переваги, вони швидкодіючі й ефективні, щоправда, знищувати пестицидами шкідників, які живуть у ґрунті, складно, до того ж небажано забруднювати його отрутами. Тому, аби позбутися ненажерливих дротяників, краще створювати умови, несприятливі для їхнього розмноження.

Усі види механічного обробітку полегшують доступ в орний шар ґрунту природним ворогам дротяників – комахам, які знищують яйця та личинки коваликів. Розпушування міжрядь посівів у період наявності в ґрунті яєць, лялечок та відродження молодих личинок сприяють загибелі яєць від висихання, а інших стадій шкідників – від механічних пошкоджень.

Важливе значення у боротьбі з дротяниками має рання глибока зяблева оранка (перекопування ґрунту), навесні 2–3-разове глибоке розпушування, систематичне знищення бур'янів, особливо пирію, внесення азотних і калійних добрив, вапнування кислих ґрунтів, періодичне глибоке розпушування міжрядь у період утворення лялечок (червень-липень).

Добрі результати дають також принади, які виловлюють цих шкідників. Для цього рано навесні, до початку садіння картоплі, висіву коренеплідних, розкладають принади з розрізаної картоплі, буряків, моркви. У розрізані частини бульб (коренеплодів) втикають дерев'яні палички і заглиблюють їх на 10–15 см. Попередньо ґрунт перекопують та вирівнюють. Через кожних 3–4 дні принаду виймають, вибирають дротяників, які там зібралися, і знищують. Чим більше принад ви поставите, тим більше шкідників зберете.

Навесні для принаджування жуків у міжряддях картоплі розкладають купки соломи, вирвані бур'яни. Періодично ці купки перевіряють і знищують жуків. Якщо восени після збирання врожаю, обробітку ділянки розкласти купки соломи, навесні в цих місцях можна зібрати велику кількість шкідників. Ще краще виловлювати дротяників, застосовуючи принаджувальні посіви ячменю, вівса, пшениці, кукурудзи. Їх висівають відразу ж після садіння картоплі в міжряддях по 4–5 зерен у гніздо з відстанню між гніздами 50–60 см. Після появи сходів рослини виривають разом із дротяниками, яких потім знищують.

Заслуговує на увагу внесення навесні у ґрунт на глибину 15–20 см аміачної селітри (150–200 г на 10 м^2) або аміачної води (по 3–3,5 л на одну сотку). Сприяє розвитку рослин, погіршує умови для життєдіяльності шкідників помірне вапнування кислих ґрунтів. Щоб уникнути пошкоджень дротяниками посівів картоплі, рекомендують внести восени під час оранки чи перекопування ґрунту трохи деревного попелу (1 літрову банку на 1 м^2) або всипати його під час садіння бульб по жмені в кожну лунку. Ефективність цього заходу буде ще більшою, якщо до попелу домішати невелику кількість нафталіну або іншої речовини з різким запахом, наприклад, розтертих на порошок сухих квітів пижма. Деякі городники поливають лунки слабким розчином марганцевокислого калію (6 г на 10 л води) або кладуть на кожну картоплину пучок зібраного за зиму лушпиння цибулі. Щоб уникнути пошкодження молодих рослин картоплі, їхні сходи на невеликих ділянках можна поливати розчином марганцівки (3–5 г на 10 л води) із розрахунку 0,5 л на кущ.

На густо заселених шкідниками ділянках слід 2–3 роки підряд висівати горох, льон, просо, гірчицю, люпин, квасолю та інші культури, які менше пошкоджуються личинками. Під час перекопування ґрунту необхідно збирати личинки шкідників і знищувати їх.

З метою успішної боротьби з дротяниками, личинками травневих жуків, колорадським жуком та ризоктоніозом (чорна парша) застосовують інсектицидно-фунгіцидний протруйник – престиж, 29%-ний концентрат суспензії. Його потрібно застосовувати безпосередньо перед садінням способом воло-

ПАСТКА-КРОТОЛОВКА ДОСИТЬ ЕФЕКТИВНА

У присадибному землеробстві доводиться зазнавати неабияких труднощів з кротами, які завдають шкоди рослинам та знищують дощових черв'яків – творців родючості ґрунту. Я зібрав, мабуть, усю інформацію про кротів, що її надрукували аграрники та городники за останні десять років, і все ж публікації не назвеш вичерпними. Це через те, що аграрники кротів не досліджують, у вузах їх не вивчають. Деякі науковці користуються неперевіреною інформацією і дають безглузді рекомендації щодо боротьби з кротами. Упевнений: ті, хто рекомендує відловлювати кротів, використовуючи воду, банки, отруєні круп'яні приманки, копати рови навколо ділянки, засипати їх склом тощо, самі до таких способів не вдавалися.

Мені довелося займатися кротами з перших же днів, як придбав дачну ділянку. Різні байки про кротів мене не влаштовували, тому звернувся до літератури зоологів-дослідників. Вони вивчали цю проблему з 1970 р., поки на кротів тривало промислове полювання.

Отож, хочу поділитися деякими фактами з власного досвіду. Почав експериментувати, виконуючи рекомендовані "небилиці", проте – без жодного успіху. Готуючи грунт на цілинній ділянці, зруйнував нори колонії кротів. Там вони більше не з'являлися. Зібрав на цьому місці дуже багато личинок травневого жука, і це мене переконало в тому, що кріт личинками не живиться.

Тим часом багато городників запевняє: кріт – кращий помічник для знищення дротяника, личинок травневого хруща, ведмедки. Проте наукові дослідження шлунка крота за допомогою рентгенівських знімків засвідчили, що він живиться тільки дощовими черв'яками, а все інше – просто вигадки.

У посушливий період поливав суницю, молоді саджанці плодових. І ось що помітив: оскільки у вологому ґрунті черв'яки активізуються, то кріт приходив на це місце відразу ж. Шукаючи черв'яків, дуже пошкоджував коріння рослин – вони або провалювалися в нори, або були вигорнуті назовні. Звичайно, корінці молодих саджанців підсихали і рослини гинули. Багато води під час поливів затікало в нори.

Відловлювання кротів за допомогою лопати або вил – спосіб досить примітивний. Згадав, як у післявоєнний період селяни рятувалися від голоду, полюючи на кротів. Кооперативні організації давали за шкурки звірків гроші, борошно, цукор. А виловлювали кротів промисловими кротоловками (пастками).

Деренчливими млинками, гучними звуками, що лунають з пляшок, закопаних під кутом 45° до рівня ґрунту, вібруючою 12-міліметровою магнітофонною плівкою кротів можна відлякати, проте тимчасово, поки є вітер. Закладання в нору капсул з аміаком призвело до того, що кроти почали виявляти неабияку винахідливість, забивали нору землею і далі користувалися запасними або обхідними підземними ходами. І так кроти чинять завжди, коли їх дратує неприємний запах (гнилий оселедець, сморід інших продуктів, фекалії, карбід, нафталін, бензин, дизельне пальне, цибуля, часник тощо). Бачив я у знайомих, як після поливу бобів кроти за одну ніч повалили всі рослини у пошуках дощового черв'яка.

Із надрукованих зоологами матеріалів про кротів я хочу поділитися з читачами такими відомостями.

...Живуть кроти колоніями, ведуть підземний спосіб життя. Середня маса крота 83–85 г, довжина 12–16 см. Паруються наприкінці березня – на початку квітня, залишаючи у нічний час нори. У самиці в першій половині травня наступного року кротенята (від 3 до 6 голів) народжуються голими, безпорадними. Виживати їм допомагає раціональне упорядкування та дислокація гнізд: на відстані 30–50 м одне від одного, у добре прогрітих місцях, з достатнім запасом кормів. Навесні, після того, як розтане сніг, кроти стають дуже активними. Влітку риють грунт мало, а восени їхня активність різко посилюється у кілька разів. Зимують у тих же місцях, але ходи прокопують уже значно глибше (до 50 см). У сніжні зими оселяються біля поверхні землі. А взагалі взимку кроти копають багато. Ходи бувають двох типів: глибокі (до 50 см) з кротовинами і поверхневі (без кротовин). Слід зауважити, що самиці утворюють кротовини більших розмірів, ніж самці. Ходи, розміщені на глибині близько 10 см, перехідні (від одного типу до іншого). Система ходів сягає довжини 200 м. Пролягають вони у затінених та зволожених місцях, в яких постійно живуть черв'яки.

Їжу звірки перетравлюють швидко, протягом 3,5–5 годин. Строгої ритміки у добовій діяльності кротів немає: вони з'являються у норах і вночі, і вдень. Це й зрозуміло: швидке перетравлювання їжі змушує їх виходити на полювання кілька разів протягом доби. Орієнтовна добова норма у крота – 50 черв'яків. Він з'їдає їх за кілька прийомів, по 10–15 за один раз. У сплячку кроти не впадають. У них немає "спеціалізованих" ворогів.

Для виловлювання крота потрібно використовувати кротоловки (пастки). Вони можуть бути різними за конструкцією, але, щоб отримати результат (упіймати крота), необхідно дотримуватися певних правил. Для цього використовують дві пастки. Проте встановлюють їх не біля кротовин, а на вході, що розміщений за 20–30 см від кротовини. Пастки спрямовують у протилежні боки, оскільки рухатися норою кріт може з одного або іншого боку. Для зручності їх бажано зв'язати тонким дротом. Поставивши пастки у робоче положення, розкопують хід у норі і туди встановлюють пастки. Після цього хід накривають щільним матеріалом (картон, фанера, дошка, бляха, пластик) і герметично засипають землею, щоб виключити підсмоктування повітря на місці, де встановлено пастку. Це необхідно зробити тому, що у випадку підсмоктування повітря кріт засипає нору землею і обходить кротоловки стороною.

Рухаючись у норі, кріт зачіпає спусковий елемент, і пастка спрацьовує. Якщо дотримуватися означених правил, пастка-кротоловка досить ефективна.

Станіслав Кусторовський

го протруювання пророщених або не пророщених бульб (100 г на 100 кг, витрата робочої рідини – 2 л на 100 кг). Після обробки на бульбах залишається рожево-малинове сигнальне забарвлення. Протруєні бульби необхідно відразу висаджувати в ґрунт. Період захисної дії престижу – 100 днів. Результат такої дії помітний уже в період інтенсивного заселення сходів колорадськими жуками, які виходять із зимівлі. Практично не відмічається пошкодження рослин, а в міжряддях добре видно паралізованих та загиблих жуків.

У боротьбі з ґрунтовими шкідниками дуже ефективний біологічний препарат боверин. На ділянці, де багато капустянки (ведмедки), дротяників, совок, личинок травневого хруща, які майже щороку пошкоджують половину врожаю, під час садіння у кожну ямку кладіть боверин. Тоді під час копання картоплі не буде зіпсованих бульб.

Станіслав Кусторовський,
вул. К.Маркса, 24, кв. 21,
м. Шепетівка, Хмельницька обл., 30400

КИЇВСЬКІ ПЕРСИКИ ПОШИРЮЮТЬСЯ НА ПІВНІЧ

Незважаючи на помітні успіхи в акліматизації персика на широті Києва в Акліматизаційному саду М.Ф.Кащенка на Лук'янівці ця вибаглива рослина продовжувала бути ще дуже примхливою. Погодні умови не завжди сприяли інтродукції та просуванню персиків на північ. А холодні дощі, заморозки (квітневі і навіть травневі) дуже заважали селекційній роботі. Треба віддати належне Івану Мироновичу Шайтану, спадкоємцю справи М.Ф.Кащенка. Саме завдяки його щорічній роботі з селекції персиків ми зобов'язані тим, що маємо сучасні сорти цієї культури.

У 1946 р. Акліматсад як філіал увійшов до складу Центрального ботанічного саду АН України (нині Національний ботанічний сад ім. М.М. Гришка НАН України). Тоді значна частина колекцій, у тому числі й персика, була перенесена на територію ЦБС і стала основою селекційного процесу.

Самовіддана праця з акліматизації та виведення нових сортів Івана Мироновича Шайтана і його колеги й помічниці Лесі Михайлівни Чуприни дала належні результати. Завдяки напруженому селекційному процесу виведено велику кількість нових гібридних форм. Кожний рік був знаменний новим відкриттям, бо сорт за виразом В.І. Вавілова, і є справжнім відкриттям.

За 55 років культивування та багаторічних доборів персика в Національному ботанічному саду ім. М.М. Гришка був створений своєрідний, унікальний генофонд, що відрізняється від колекційних фондів персика Інституту садівництва УААН і Нікітського ботанічного саду.

Нині колекція персика налічує понад 80 перспективних гібридів. Завдяки селекційній роботі північна межа зростання такої південної культури, як персик, була переміщена на 300 км на північ від Києва. Насьогодні сорти нашої селекції успішно зростають не лише в Лісостепу України, але й у Білорусії.

На основі інтродукованих дикорослих видів персика звичайного форми Мао-тха-ор і персика Давида методом віддаленої гібридизації виведений новий сорт Підщепний (Супутник-1). Дикорослі види часто мають цінні якості – зимостійкість, імунітет до вірусних та інших захворювань, багатий хімічний склад. У даному випадку на їхній основі і була виведена зимостійка безвірусна підщепа, яка мала відмінну сумісність з культурними сортами персика. Перевірка на віруси проведена разом з Інститутом садівництва у 2001 році.

Для щеплення рослин підщепа має вирішальне значення, тому що культурні сорти – це комбіновані, щеплені рослини, що складаються з генетично різних рослин (підщепи і прищепи). Від підщепи залежить: сила росту, габітус крони, стійкість дерева, настання і тривалість фаз розвитку, швидкостиглість плодів, здатність протистояти інфекційному ураженню, морозостійкість. Тому наша підщепа для персика цінна не тільки тим, що має гарну сумісність, а й тим, що вона безвірусна і щеплені на ній персики у перший рік вирощування мають приріст до 1,5–1,7 м.

Багаторічні спостереження показують, що все ж таки, незважаючи на критичні для персика умови зростання в Лісостепу України надземна частина рідко ушкоджується більш ніж на 3 бали, а рослини персика, які швидко регенерують і не мають періодичності, дають врожай майже щороку. За останні 15 років врожаю плодів не було лише після зими 1986/87 р., а також у 1997 році весняні заморозки пошкодили генеративні бруньки в окремих сортів, зокрема в Нектарина київського. Можна вважати, що в умовах Лісостепу України врожай плодів персика не має періодичності, природні аномалії спричиняють втрату врожаю раз на 7–10 років.

У відділі акліматизації плодових рослин Національного ботанічного саду НАН України виведено 11 сортів персика з підвищеною зимостійкістю, які занесені до Реєстру сортів рослин України. Вони були створені І.М. Шайтаном та Л.М. Чуприною, а у створенні останніх сортів брала участь також співавтор цієї статті І.К. Кудренко. Це Дружба, Дніпровський, Славутич, Подарунок Києва, Лісостеповий, Рум'яний, Пам'яті Шевченка, Оксамитовий, Щедрий, Пам'яті Гришка, Любимець. Один сорт Нектарин київський був зареєстрований у Молдові.

Наводимо опис сортів персика, що занесені до Реєстру сортів рослин України на 2002 рік, котрі мають суто китайське походження (без втручання кащенківських гібридів у родовід). Це сорти: Дружба, Дніпровський, Рум'яний, Нектарин київський. Сорти китайського походження мають значні переваги перед кащенківськими формами, тому вони залучаються до селекційного процесу інтенсивніше, ніж кащенківські. Тож основним прийомом покращення існуючих кащенківських сортів була селекція їх з сіянцями, вирощеними з китайського насіння 50-х років. А сорти Дружба, Дніпровський, Рум'яний найвеликоплідніші, високих смакових якостей та передають ці властивості своїм гібридам.

ДРУЖБА. Сорт виділений у посівах інтродукованого насіння китайського походження. Початок роботи – 1951 р., перше плодоношення – 1954 р., у 1961-му відібраний кращий сіянець для розмноження.

Дерево сильноросле з розлогою або злегка пласкою кроною (висотою і шириною 4 м). Квітки трояндо-

Дружба

подібні. Плоди округлі, великі, середня маса 140–160 г, найбільші – 200–250 г. Черевний шов з яскраво вираженими виступаючими ребрами, особливо на верхівці плоду. Спинний бік широкий, гладенький. Шкірочка тонка, ніжна, еластична, з малопомітним опушенням, легко відокремлюється від м'якуша. Основне забарвлення – кремово-жовте з рум'янком у вигляді штрихів і крапок, котрі займають близько половини плоду. М'якуш білувато-кремовий, дуже соковитий, солодкий, високих смакових якостей, легко відокремлюється від кісточки. Смакові якості оцінюються в 5 балів. Кісточка велика, широкоовальна, з круглою підставою. Вершина округла, у деяких плодів витягнута з вістрям. Черевний шов виступає над краями борозен і складається з чотирьох загострених пластинок. Спинний шов глибокий, з порізаними краями. Боки кісточки борозенчасто-ямчастої структури. Борозенки вигнуті, глибокі. Суха кісточка червонувато-коричнева. Плоди середніх строків достигання – середина серпня, врожайність – 150–200 ц/га. Рослини відзначаються підвищеною зимостійкістю.

ДНІПРОВСЬКИЙ. Сорт виведений із другого покоління від сівби насіння персика сорту Дружба, робота розпочата в 1955 р., перше плодоношення – у 1959 р.

Дерево сильноросле, з розлогою кроною. Квітки трояндоподібні. Плоди округлі, великі, масою 100–130 г, кремово-жовті, з червоним рум'янком, який покриває майже весь плід. Черевний шов середньої глибини зі значним заглибленням на вершині плоду. Шкірочка з ніжним бархатистим опушенням, легко відокремлюється від м'якуша. М'якуш білий, дуже соковитий, солодкий, вільно відокремлюється від кісточки. Дегустаційна оцінка 4,4 бала. Кісточка середня, видовженоовальна, трохи випукла з боків, з невеликим вістрям. Достигають плоди у першій половині серпня, врожай 40–60 кг з дерева. Рослина має підвищену зимостійкість.

Дніпровський

РУМ'ЯНИЙ. Сорт виведений від висіву інтродукованого насіння китайського походження. Початок роботи у 1951 р., перше плодоношення – у 1955 р., відібраний кращий клон для розмноження.

Дерево сильноросле (висотою 4, шириною 3,5 м), з розлогою кроною. Квітки трояндоподібні. Плоди округлі, великі, масою 110–130 г, окремі досягають 150 г. Черевний шов чітко виражений з виступаючими ребрами. Шкірочка тонка, з ніжним опушенням, еластична, легко відокремлюється від м'якуша. Забарвлення – кремово-жовте, з крапчастим рум'янком, що займає майже весь плід, найяскравіше виражений рум'янок на освітленому боці. М'якуш кремово-білий, біля кісточки блідо-рожевий, дуже соковитий, ароматний, чудового смаку. Дегустаційна оцінка 5 балів. Кісточка середньої величини, яйцеподібна, легко відокремлюється від м'якуша, основа кісточки притуплена, вершина з коротким вістрям. Достигають плоди у першій половині серпня. Врожайність – 80–130 ц/га.

Рум'яний

НЕКТАРИН КИЇВСЬКИЙ виведений з інтродукованого насіння вільного запилення, отриманого з Китаю. Початок роботи – 1954 р., перше плодоношення – у 1959 р.

Дерево середньої сили росту, крона округла. Квітки трояндоподібні. Листки середньої величини, ланцетоподібні, зелені, з жовтуватим відтінком зверху і світліші знизу. Черешки з двома–трьома дрібними округлими або ниркоподібними залозками. Плоди округлі, середньої величини, масою 40–50 г, з гладенькою шкірочкою, жовті і жовтогарячі, з яскравим рум'янком у вигляді штрихів і крапок, котрі займають майже весь плід, що надає їм дуже красивого вигляду. М'якуш жовтогарячий з червоними прожилками біля кісточки, солодкий, соковитий, з приємною кислинкою, високих смакових якостей. Кісточка середня (маса 4 г), напіввідокремлюється від м'якуша. Достигають плоди у першій половині серпня, врожай 20–30 кг з дерева. За тривалої селекційної роботи вперше з групи голоплідних персиків нами виведений сорт Нектарин київський, котрий, крім наведених ознак, має високу транспортабельність. Термін зберігання плодів 6–8 днів за звичайних умов.

І.К. Кудренко, *канд. біол. наук,*
Л.М. Чуприна, *наук. співробітник,*
Національний ботанічний сад ім. М.М. Гришка НАН України

РОЗМНОЖЕННЯ ФУНДУКА

Фундук (збірна назва культурних сортів ліщини) – цінна горіхоплідна культура. Належить до родини березових роду ліщина. В культурі поширена в Італії, Франції, Німеччині, Греції, Болгарії, США і на території колишнього СРСР (Чорноморське узбережжя, Кавказ, Крим, Краснодарський край)

Це – багаторічний листопадний чагарник, рідше дерево, висотою 2–7 м (інколи до 10 м). Рослина роздільностатева, однодомна. Чоловічі квітки зібрані у складні суцвіття – сережки. Вони з'являються на пагонах поточного року у пазухах листків у червні –липні і висять на них до весни наступного року. Жіночі квітки поодинокі або зібрані по 2–3. Утворюються вони в бруньках. Останні зовні нічим не відрізняються від ростових бруньок і розміщені збоку або на верхівці однорічних пагонів.

Фундук – перехресно вітрозапильна рослина. Строки цвітіння значною мірою залежать від району вирощування, а також від погодних умов. Наприклад, на Чорноморському узбережжі Криму воно може відбуватися в грудні та січні. В умовах Лісостепу України цвітіння припадає на першу–другу декади березня. Цвіте фундук задовго до розпускання листя, коли температура повітря вдень підвищується до 12–14° С.

Початком цвітіння жіночих квіток є поява на верхівках бруньок приймочок червоного, рожевого чи кремового кольору, а тривалість залежить від погодних умов. За сталої погоди жіночі квітки найчастіше цвітуть 10–15, а чоловічі 5–8 днів. У дощову погоду за похолодання цвітіння затягується.

Плід – однонасіннєвий горіх, оточений зеленою (при достиганні жовтою) плюскою (обгорткою) різної форми. В одному супліддi може бути від 2 до 32 горіхів. Залежно від сорту форма їх варіює від плаского кулястої до видовженої (до 2,5–3 см). Товщина шкаралупи 0,8–3 мм. Ядро становить від 25 до 63 % маси плоду і містить 58–72% олії, 12–21% білків, 3–10% вуглеводів, а також вітаміни А, B_1, B_2, С, Е, D, мінеральні солі та мікроелементи. Усі поживні речовини, наявні в ядрі, добре засвоюються людським організмом. 400–600 г ядер відповідає денній нормі харчування дорослої людини. За калорійністю ядра фундука переважають м'ясо свинини і сою.

Плоди фундука споживають свіжими, сушеними, підсмаженими, використовують для виготовлення тортів, цукерок, тістечок тощо.

РОЗМНОЖЕННЯ

Фундук розмножують насінням, відсадками, зеленими живцями, діленням куща та щепленням. При насіннєвому розмноженні ознаки вихідного сорту у потомстві фундука зберігаються не повністю. Розмноження насінням використовують головним чином, щоб отримати саджанці для агролісомеліоративних захисних насаджень, а також при виведенні нових сортів. Такий спосіб забезпечує одержання у короткі строки великої кількості садивного матеріалу, пристосованішого до нових, дуже суворих умов вирощування.

Насіння з маточних рослин фундука збирають з обгорткою і на 3–4 дні розстеляють шаром 4–7 см у добре провітрюваному приміщенні. За цей час обгортки в'януть і легко відділяються від горіха, що полегшує його очищення.

Насіння можна висівати як восени (жовтень–листопад), так і навесні (квітень). Перевагу потрібно віддавати весняним строкам.

Для весняного висіву насіння фундука стратифікують. До закладання на стратифікацію або до осіннього висівання насіннєвий матеріал, щоб він не пересушувався, найкраще зберігати в ящиках з піском без додаткового зволоження.

Стратифікують горіхи у зволоженому піску, перліті або торфі протягом п'яти місяців. Отже, на стратифікацію їх потрібно закладати у третій декаді листопада або на початку грудня. Під час стратифікації насіння з субстратом перемішують через кожні 15–20 днів і в міру необхідності додатково зволожують. До весни горіхи наклювовуються або дають тріщини у верхній частині по шву. Якщо таких горіхів приблизно половина, це свідчить про те, що вони цілком придатні для сівби.

Горіхи висівають на глибину 5–8 см, по 40–50 насінин на 1 м рядка.

Догляд за ґрунтом у посівах фундука полягає в періодичному розпушуванні ґрунту у міжряддях і знищенні бур'янів у рядках.

Розмноження відсадками. Для розмноження горизонтальними відсадками потрібні кущі з добре розвинутими прикореневими пагонами завдовжки не менше як 80–100 см. Навесні пагони укладають на дно підготовлених на периферії куща канавок глибиною до 10–15 см і пришпилюють дерев'яними гачками. Борозенки землею не засипають, а залишають відкритими до утворення нових, вертикальних пагонів.

Коли вони досягнуть висоти 7–10 см, їх на 4–5 см підгортають вологою землею. Вдруге підгортають, коли висота їх досягне 12–15 см, додаючи ще 5–7 см землі.

Упродовж літа їх поливають і підживлюють. Восени ці вкорінені пагони відокремлюють від куща та один від одного.

Найрозвинутіші рослини отримують з верхівкової бруньки. Їх можна відразу висаджувати на постійне місце. Інші ж доводиться дорощувати.

Необхідно зауважити, що такий спосіб розмноження можливий лише за достатньої вологості ґрунту. В іншому разі молоді пагони відростають дуже слабко, і одержати укорінені відсадки не завжди вдається.

Є й інший спосіб розмноження відсадками, за якого пагони відразу після укладання в канавки засипають землею. При цьому верхню частину пагона виводять назовні. Недоліком цього способу є те, що з одного пагона одержують лише один відсадок.

Найпростіший метод вегетативного розмноження фундука – за допомогою кореневих паростків. Для цього маточні рослини підгортають пухкою землею, змішаною з перегноєм, і поливають, що сприяє утворенню поросли. Порослеві пагони за літо вкорінюються, і восени їх викопують. Саджанці з добре розвинутою кореневою системою висаджують на постійне місце, а з недорозвинутою – на ділянку дорощування.

Розмноження зеленим живцюванням. Зелені живці фундука, як і інших рослин, укорінюють у закритому ґрунті при високій вологості повітря. В умовах Полісся та Лісостепу найкращим періодом для цього є друга декада червня.

З цією метою відбирають саджанці поточного року. З них нарізують живці завдовжки 8–15 см. Нижні листки на них видаляють.

Потім живці зв'язують у пучки й нижніми кінцями занурюють на 2–3 см у 0,01–0,015%-ний водний розчин індолілоцтової або 0,05–0,06%-ний водний розчин індолілмасляної кислоти. Так залишають на ніч.

Вранці живці виймають з розчину, промивають водою і висаджують у зволожений субстрат, що являє собою 3–4-сантиметровий шар піску й торфу, взятих у рівних частинах і перемішаних, і розміщують його на не менш як 20-сантиметровому шарі грунтосуміші. Готують її із структурного ґрунту, перегною, торфу й піску у співвідношенні 1:1:1:0,5.

Садять живці на глибину 2,5–3 см за схемою 7 х 5–7 см. Після садіння одразу поливають.

Сорт Шедевр

Сорт Вересневий

До появи коренів потрібно стежити, щоб на листках постійно була водяна плівка.

Коли виросте коріння, рослини поливають рідше, але більшою кількістю води.

Через 2–3 тижні після вкорінення укриття відкривають спочатку на короткий, а потім на триваліший час. Ще через 2–3 тижні його й зовсім знімають.

Розмноження щепленням використовують найчастіше тоді, коли хочуть отримати штамбові рослини. Фундук можна щеплювати живцями і окулірувати вічками, застосовуючи різні способи виконання цих операцій, відомі у садівництві.

Живці для весняних щеплень заготовляють пізно восени, перед морозами, і зберігають у вологому піску чи перліті, у підвалі або буртах під снігом. Для літнього окулірування їх заготовляють не пізніше як за добу до використання.

Підщепами для щеплень слугують сіянці фундука, ліщини звичайної, різнолистої та ведмежої.

Фундук можна розмножувати також окулірування з наступним переведенням щепленої частини на власні корені. Для цього одержаний культурний пагін на окулянті пригинають і присипають землею його основу. У наступному році він добре вкорінюється, після чого його можна використовувати для висаджування на постійне місце.

І.П. Надточій,
канд. с-г. наук

ДЛЯ САДУ СИЛИ НЕ ШКОДУЮ

Уже кілька років обрізую дерева у своєму садку в серпні, саме тоді, коли наливаються смаком плоди. Шкода, звісно, бо дерево плодоносить. Літні ж сорти дерев обрізую після плодоношення. Хоч краще формувати крону ще з маленького деревця, то до плодоношення воно вже буде гарно сформоване, незагущене.

Скелетні гілки, що відходять від центрального стовбура, починаю формувати на висоті 1,5 м, виглядають вони акуратними, немає загущення, бо саме в саду під деревом вирощую різні сорти суниці. Садок розташований на площі 35 соток і ще 38 соток займають ягідники (малина, смородина та інші) і городина. Роботи вистачає до самої пізньої осені, до морозів. Кожний рік почала пробувати на різних плодових деревах літнє обрізування: проріджую, зменшую приріст, обрізую бокові гілки, дерево від дерева розміщене на відстані 5 м, таким чином сонце добре з усіх боків прогріває саме дерево і те, що росте під ним.

Саду моєму 11-й рік, а вже добре плодоносить. Літнє обрізування вигідне тим, що дерево менше страждає від травм, кора не тріскається, а навесні не дає молодого приросту – вовчків. До морозів рана встигає присохнути, рану змащую свіжим коров'яком з глиною (1:1). Добре вимішати і змастити надріз, незабаром з глини утвориться захисна кірка, яка захищатиме рану від випаровування вологи, опіків, морозів. Навесні дерево добре розвивається, не витрачає сили на зайвий приріст, а формує плодову деревину.

Підживлюю деревця щоосені, у жовтні, вношу під дерева попіл, розсипаю на площі, що відповідає проекції їхньої крони.

Таке підживлення не лише підвищує врожай, а й є засобом боротьби проти попелиці, бо саме попелиця зимує на корінні рослини. Навесні вношу по тому ж діаметру суперфосфат або нітроамофоску: 1/4 частина склянки під 8–10-річне деревце, більше не бажано, бо порушиться розвиток дерева, або ж воно може загинути від передозування, чи, навпаки, дати великий приріст. Усе повинно бути у міру.

На зиму дерева обгортаю папером, від зайців (а їх у нас чимало, бо живемо біля поля), зимових сонячних опіків, навесні обов'язково робимо побілку, зчистивши стару кору, бо саме під нею зимує безліч різних личинок. Почистити, побілити, підживити, перекопати, дати доступ кисню до коріння деревця, то воно добре розвиватиметься.

Якщо дерево слабо плодоносить, то слід перев'язати стовбур дротом, попередньо наклавши пояс з гуми, старого взуття, і лише тоді обкрутити, перекрити відтік поживних речовин до кореня, і воно починає квітувати. Пояс пов'язувати у лютому–березні або ж пізно восени і тримати всю зиму, а в березні зняти, зовсім іншим стає деревце, починає плодоносити.

Варіантів догляду за садом багато, і кожний господар має свій власний. Тому, посадивши деревце, слід доглядати за ним, як за членом сім'ї, а не чекати чогось великого від нього, не даючи для цього нічого навзамін.

Дерево – це живий організм, воно відчуває свого господаря, який дав життя, тому як доглядається, так і мається.

У разі, якщо потрібно захистити дерева від парші, обробляю 3-процентним розчином бордоської рідини до розпускання бруньок, а також 1%-ним перед цвітінням і коли зав'язались плоди. Проти шкідників застосовуємо Інта-ВІР.

Своїм садом задоволена, багато уваги приділяю зеленому другу і сил для цього не шкодую.

Доглядаймо за нашими садками, як за собою дбаємо, віддача буде повна.

Антоніна Бесараб,
с.Вільне, Згурівський р-н,
Київська обл.

ЗАСТАВТЕ "ШОВКУНА" ПЛОДОНОСИТИ

Дорога редакціє!

Хочу поділитися власним відкриттям.

Якщо у когось замість шовковиці виріс "шовкун", то дехто радить прищеплювати на нього шовковицю. Це така морока! Цю проблему можна вирішити простіше. А саме. Перший рік зацвів "шовкун". Почекайте трішки, чи не виявиться рослина як з чоловічими, так і жіночими квітками. Якщо "кашка" одцвіла, обсипалася і зелені ягідки не з'являються, то беріть мерщій пилку-ножівку і обрізуйте всі гілки (все дерево) при самому стовбурі. У вас буде стояти "культя", якщо так можна виразитися. Через тиждень–два на ньому виростуть молоді пагони. Ті, що нижче "культі", обривайте, а зверху залиште три найкращих і ростіть їх, формуючи з них крону. Якщо вони ростуть у різні боки горизонтально, то їх можна обхопити поясом, чи довгим шматком тканини шириною у чотири пальці і зав'язати, стягнути так, щоб вони стали вертикально. І хай вони у такий спосіб ростуть і дерев'яніють. Це можна зробити відразу після того, як з'ясувалося, що у вас все-таки виріс упертий "шовкун". А можна обрізати і в червні, і в липні. До осені ще встигнуть вирости молоді пагони.

А вже на другий рік ви побачите ягідки. Якщо в наступному році ягідок не буде, хай ще підросте трішки. У мене з двох "шовкунів" стали шовковиці. А один уперто не хотів перероджуватися, хоч я обрізувала його три роки. Я його чемно попросила піти з саду. Бувають же іноді невдачі.

Світлана Іванівна, *пенсіонерка*
м. Київ, тел. 543-74-49

Журнал "Господар" – тільки для передплатників журналу "Дім, сад, город" (безкоштовно)

МІНІ-ЕЛЕКТРОКОПТИЛЬНЯ

Конструкція з листового металу товщиною 1,2–2 мм. Основа (каркас) виготовлений з кутника 40–50 мм і приварений до корпусу. Дно закрите квадратним листом з відігнутими краями. У коробі, що вийшов, прорізають отвір для відводу шнура електроплитки. Усередині короба з невеликим нахилом установлюють сітку. Виготовляють її з листового металу завтовшки 0,75 мм у формі прямокутника 50–60 мм з безліччю вибитих отворів на відстані 25 мм один від одного. Зовні вона схожа на тертку-сітку, закріплюють її усередині коптильні шорсткуватим боком догори. Така сітка пропускає дим, а краплини води та жиру, що стікають по її похилій поверхні через відвідну трубку, потрапляють у піддон.

У верхній частині "першого поверху" коптильні хрест-навхрест прикріплюють трубки, на яких є гачки для підвішування продуктів. Зовні на рівні "першого поверху" коптильні трохи відступивши від верхнього його краю, по периметру прикладають кутники, на які встановлюють "другий поверх" коптильні. Щоб щільно насадити "другий поверх", його треба зробити трохи більшим від "першого поверху" коптильні. Витяжну трубу виготовляють з листового металу завтовшки 0,5 мм.

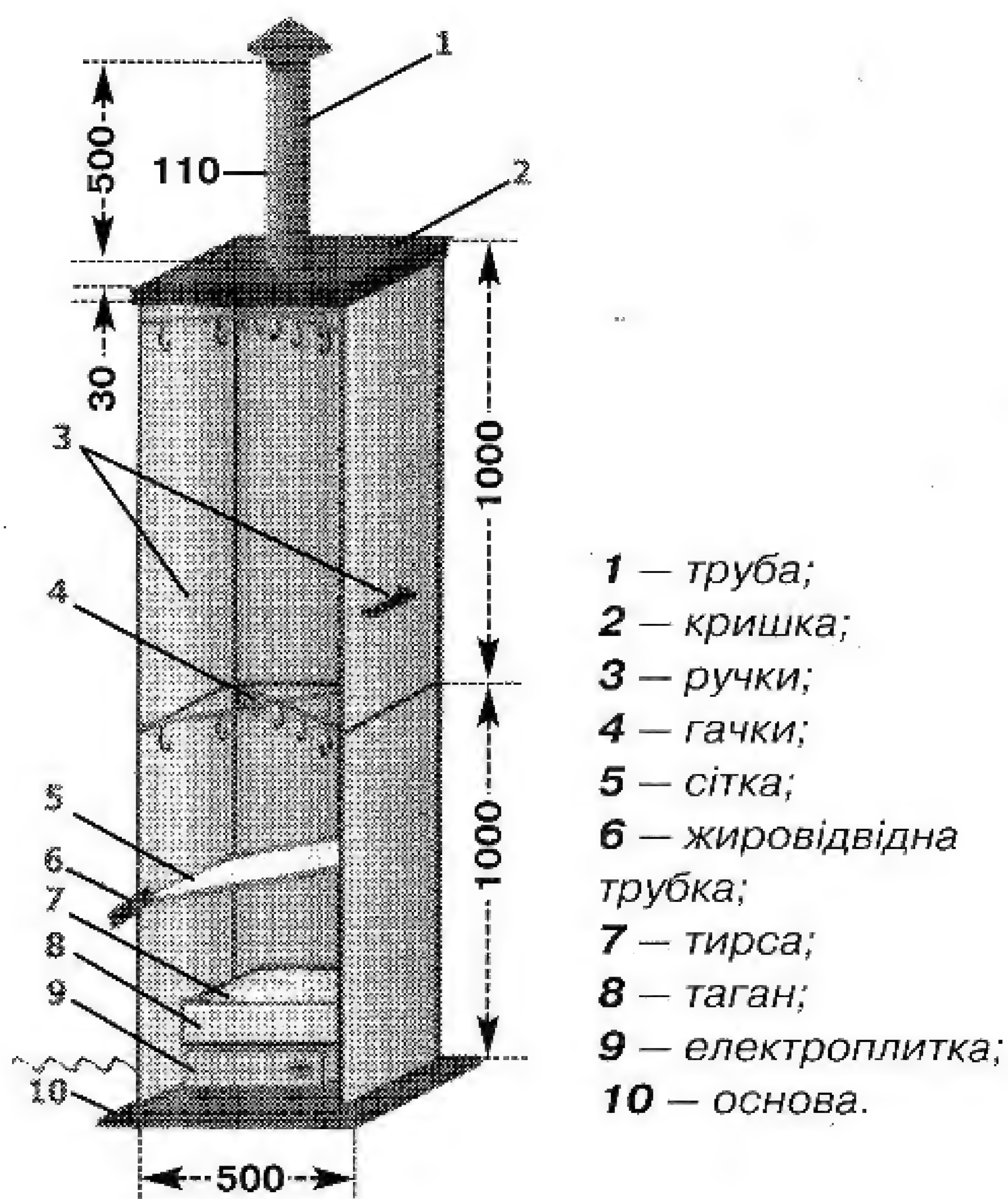
На дні коптильні встановлюють електроплитку потужністю 1 кВт. Зверху на неї ставлять таган (короб за розміром плити) з металу товщиною 4 мм. У таган насипають тирсу, дрібну стружку. Електроживлення до плити йде через дно коптильні.

У всіх випадках, незалежно від способу копчення, необхідно дотримуватися таких умов: продукти, які хочете коптити, треба трохи підсолити, щоб вони не зіпсувалися під час копчення. Коптити потрібно спочатку на слабкому диму, а потім пускати більше диму, при цьому потрібно ретельно стежити за тим, щоб температура не була вищою 40–50 °С. Для копчення найкраще підходять листяні породи дерев, такі як дуб і вільха.

Для холодного копчення м'ясо, сало або рибу, засолених у розсолі, вивішують на "другий поверх" і коптять 2–3 дні, підкладаючи у таган тирсу кожні 2–3 години. Для гарячого копчення продукти підвішують у нижню частину і коптять близько 18–22 годин. Тирсу заздалегідь злегка змочують водою.

Запах та смак копчених продуктів можна поліпшити, зрідка додаючи у вогонь гілки ялівцю з ягодами, м'яту тощо. Дуже смачне копчене сало. Підготовлений у розсолі шматок натирають червоним перцем, вивішують на 2–3 години до нижньої частини коптильні, затим переносять "нагору" і у холодному димі доводять до готовності протягом 34–38 годин. Потім обсипають його подрібненим часником.

О.Н.Давидов

1 — труба;
2 — кришка;
3 — ручки;
4 — гачки;
5 — сітка;
6 — жировідвідна трубка;
7 — тирса;
8 — таган;
9 — електроплитка;
10 — основа.

ХТО ДОПОМОЖЕ

Вже понад 10 років передплачую журнал "Дім, сад, город" і завжди знаходжу в ньому корисні поради, а з виходом вкладки "Господар" читати стало ще цікавіше. Але ближче до справи.

Мене і деяких моїх сусідів цікавлять **вітряки**, що виробляють струм, а саме: чи можна встановлювати вітряк на присадибній ділянці розміром 0,13 га і яку необхідно мати потужність для освітлення садиби, накачування води із свердловини глибиною 80 м, підключення стругального станка тощо; яка його вартість; де можна придбати та як правильно його встановити, що для цього потрібно тощо?

І.В. Ценкій ,
Волинська обл.

***

Я передплачую ваш журнал з 1989 р. За цей період дуже багато дізнався цікавого та повчального від дописувачів. Дуже мені подобається рубрика "Господар".

Якщо можна, то, будь ласка, в наступному номері надрукуйте моє прохання. Може хтось відгукнеться, **як краще фарбувати емальовану чавунну ванну**. Я надіюся, що є умільці, котрі виконували цю роботу і поділяться своїм "секретом".

З повагою

В.В. Чекман,
Київська обл.

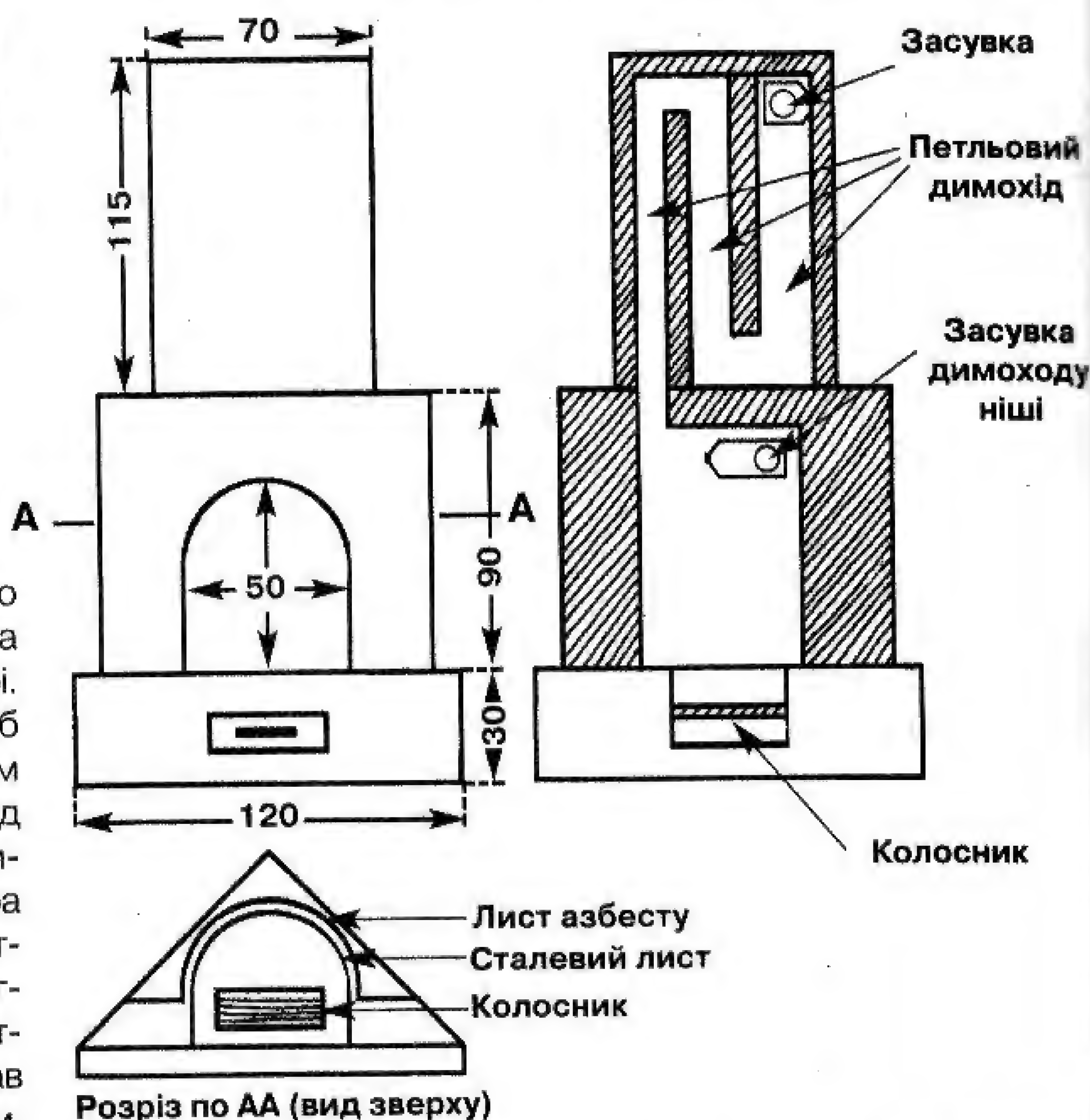
А Я КАМІН ЗРОБИВ ТАК

Прочитавши в журналі "ДСГ" № 3 за 2003 р. публікацію А.М. Михайленка "Камін не розкіш, а джерело тепла та затишку", я задумав побудувати камін у своїй квартирі. Перш за все мусив зробити перестановку меблів, щоб вивільнити місце для майбутнього каміна. Цим місцем виявився куток кімнати, де в стіні проходить димохід від котельні, яка тепер не працює. Пробивши отвір у стіні і димоході, вирішив проблему виходу диму, адже квартира на першому поверсі. Зібравши матеріали для будівництва каміна, в основному – це залишки цегли, зокрема вогнестійкої облицювальної плитки, відрізки металевого кутника тощо, які були в мене та у моїх сусідів, почав конструювати. Фасад каміна вирішив зробити склепом, який склав на заздалегідь виготовленій дерев'яній опалубці на розчині вогнетривкої глини і піску, впритул до стін кутка кімнати. Задню стінку ніші виготовив зі сталевого листа товщиною 3 мм напівкруглої форми. Між сталевою стінкою ніші і стінами кутка розмістив лист азбесту, а простір між азбестовим листом і стінами заповнив сухою глиною. Стелю каміна перекрив відрізками металевого кутника і залив цементно-піщаним бетоном. У цоколі каміна обладнав піддувало, як у звичайній грубі, і колосники. Димоходів у каміні два – один у верхній частині ніші, а другий, петльовий, – у стояку, що розміщений над власне каміном і побудований як кахельна грубка. Обидва димоходи мають стандартні засувки для регулювання тяги і закриття, коли камін погасне.

Колосник встановлено на 12 см нижче від порога ніші і, коли дрова перегорять, над жевріючим вугіллям можна готувати шашлики на шампурах, які одним кінцем спираються на металевий поріг, а другим – на цеглину, що лежить у глибині ніші.

Схема каміна, розміщеного в кутку кімнати

Розріз по АА (вид зверху)

Отже, я побудував камін, що має властивості каміна, груби і мангалу. А від мангалу особливо у захваті діти та онуки. Розміщені в ніші металевий і азбестовий листи дають змогу майже всьому теплу від палаючих дров надходити в кімнату. До речі, тепло відчувається на відстані 3 м, гарячий дим прогріває стояк, як грубу. Таким чином, ліквідовано основний недолік каміна – він гріє, поки горять дрова. А ще хочу сказати, що коли в каміні в новорічну ніч горіли дрова, гості більше дивились на живий вогонь, ніж телевізор, а вкинута в камін заздалегідь заготовлена гілочка ялівцю наповнила кімнату приємним ароматом. На мій погляд, найкращі дрова для каміна у нашій місцевості кленові і грабові. Сік цих дерев містить цукор, і, коли вони горять, виділяють приємний аромат. Ажурні литі з чавуну двері до каміна придбав на базарі і – яке приємне здивування – вони якраз підійшли до каміна.

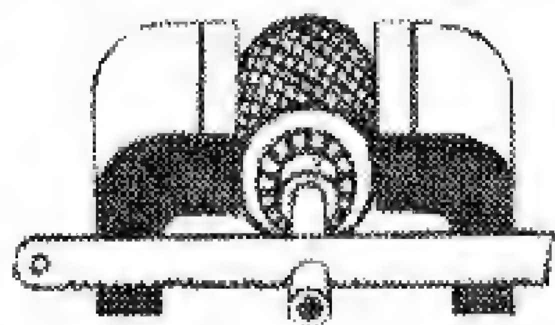
Для читачів журналу, які захочуть збудувати подібний камін, подаю креслення.

З повагою

Борис Сеник

ДОМАШНЬОМУ МАЙСТРУ

Якщо ви хочете розрізати тонкостінну трубку і не пом'яти її під час розрізання, затисніть її у патроні дрилю по лінію розрізу і тільки після цього затискуйте разом з патроном у лещата.

Не дуже товстий лист покрівельного заліза можна розрізати звичайним консервним ножем. Зігніть лист по потрібній лінії, простукайте киянкою і ріжте консервним ножем, ніби відкриваєте консервну банку.

Склеюючи металеві поверхні клеєм БФ-2, покладіть між ними просякнуту клеєм смужку тканини. З'єднання вийдуть міцнішими.

Як надійно з'єднати два обрізки дроту чи металевої трубки? Обмотайте їхні кінці м'яким дротом і покрийте шаром розплавленого припою. З'єднання вийдуть доволі міцними.

Пласкі металеві деталі найкраще склеювати епоксидним клеєм. Деталі нагрівають, дуже стискують, потім знову нагрівають протягом години.

Замість решітки або килимка біля входу до дачного будиночка можна поставити невисоке

Хто володіє інформацією, той володіє і світом

Закон України Про фермерське господарство *у запитаннях і відповідях*

(Продовження. Початок у № 6,7)

На яку державну підтримку можуть розраховувати новостворені фермерські господарства?

Новоствореним фермерським господарствам у період становлення (перші три роки після його створення, а в трудонедостатніх населених пунктах – п'ять років) та фермерським господарствам з відокремленими садибами надають допомогу за рахунок державного і місцевого бюджетів, зокрема через Український державний фонд підтримки фермерських господарств.

Кабінет Міністрів України щорічно в проекті Державного бюджету України передбачає кошти на підтримку фермерських господарств.

Органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування щорічно передбачають кошти в проектах місцевих бюджетів на підтримку фермерських господарств.

Кошти Державного бюджету України спрямовуються на меліорацію земель, у тому числі їх зрошення та осушення, а також на консервацію та рекультивацію малопродуктивних сільськогосподарських угідь, на придбання сільськогосподарської техніки (комбайнів, тракторів, автомобілів, бульдозерів, сівалок тощо).

За рахунок місцевих бюджетів фермерським господарствам може надаватися допомога у будівництві об'єктів виробничого і невиробничого призначення, житла, проведенні заходів щодо землеустрою.

Порядок використання коштів Державного бюджету України для надання підтримки новоствореним фермерським господарствам та фермерським господарствам з відокремленими садибами встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Український державний фонд підтримки фермерських господарств є державною бюджетною установою, яка виконує функції з реалізації державної політики щодо фінансової підтримки становлення і розвитку фермерських господарств, діє на основі Статуту, який затверджується центральним органом виконавчої влади з питань аграрної політики України.

Кошти Українського державного фонду підтримки фермерських господарств надаються фермерським господарствам на безповоротній основі та на конкурсних засадах на поворотній основі.

На безповоротній основі кошти надаються на такі цілі: відшкодування вартості розробки проектів відведення земельних ділянок для ведення фермерського господарства; відшкодування частини витрат, пов'язаних із сплатою відсотків за користування кредитами банків, та часткову компенсацію витрат на придбання першого трактора, комбайна, вантажного автомобіля, будівництво тваринницьких приміщень, включаючи вартість проектно-кошторисних документів, пільгові умови кредитування, страхування фермерських господарств; підготовку, перепідготовку, підвищення кваліфікації кадрів фермерських господарств у сільськогосподарських навчальних закладах; розширення досліджень з проблем організації і ведення виробництва у фермерських господарствах, видання рекомендацій з питань використання досягнень науково-технічного прогресу в діяльності фермерських господарств; забезпечення гарантій при кредитуванні банками фермерських господарств; забезпечення функціонування Українського державного фонду підтримки фермерських господарств та його регіональних відділень.

Поворотна допомога надається для виробництва, переробки і збуту виробленої продукції, на здійснення виробничої діяльності та інші передбачені Статутом Українського державного фонду підтримки фермерських господарств цілі під гарантію повернення строком від трьох до п'яти років.

З чого складаються землі фермерського господарства?

Землі фермерського господарства можуть складатися із:

а) земельної ділянки, що належить на праві власності фермерському господарству як юридичній особі;

б) земельних ділянок, що належать громадянам — членам фермерського господарства на праві приватної власності;

в) земельної ділянки, що використовується фермерським господарством на умовах оренди.

Права володіння та користування земельними ділянками, які перебувають у власності членів фермерського господарства, здійснює фермерське господарство.

Члени фермерського господарства ***мають право*** на одержання безоплатно у власність із земель державної і комунальної власності земельних ділянок у розмірі земельної частки (паю). Це не поширюється на громадян, які раніше набули права на земельну частку (пай).

Членам фермерських господарств передаються безоплатно у приватну власність із раніше наданих їм у користування земельні ділянки у розмірі земельної частки (паю) члена сільськогосподарського підприємства, розташованого на території відповідної ради. Земельні ділянки, на яких розташовані житлові будинки, господарські будівлі та споруди фермерського господарства, передаються безоплатно у приватну власність у рахунок земельної частки (паю). Ця дія також не поширюється на громадян, які раніше набули права на земельну частку (пай).

Громадяни України, які до 1 січня 2002 року отримали в постійне користування або оренду земельні ділянки для ведення фермерського господарства, мають переважне право на придбання (викуп) земельних ділянок розміром до 100 га сільськогосподарських угідь, у тому числі до 50 га ріллі, у власність з розстрочкою платежу до 20 років.

Відповіді на запитання читачів за матеріалами УКРІНФОРМУ підготував

Володимир Тарасюк

Питні меди,

або Новий трактат про старі трунки, із книг колишніх і теперішніх укладений, а власною цікавістю помножений

Питний мед, або ще медуха, медовуха, медовиця, медівка, ситений (варений) мед, — напій, схожий до вина, отриманий шляхом ферментації розведеного водою бджолиного меду — так званого медового сусла, по-давньому — сити, котре може містити лише самі мед та воду, а може бути також додатково заправлене хмелем, прянощами, травами або фруктовими соками, що дає найрізноманітніші ґатунки і типи цього шляхетного трунку. Виготовлення питного меду від домашніх вин різниться передусім головним складником — беруться-бо не фрукти, а натуральний бджолиний мед.

"Мед-пиво пив..."

Про хмільні напої з меду у старовину ми довідувалися з раннього дитинства. Кожна народна казка вперто закінчувалася: "І я там був, мед-пиво пив, по бороді текло, а в роті не було". Зі святої наївності, тому вікові властивої, навіть не задумувалися (у кожному разі кажу про себе), чому той мед, котрого нещасний оповідач нібито скуштував, а нібито й не скуштував, був таким рідким, що його можна було пити. Мало того — пити нарівні з вином.

Питний мед — напій настільки древній, що його слід губиться десь у сивій минувшині. Був він у наших предків-слов'ян напоєм найпереднішим: його ситили у кожному селі — для громадських учт і хатніх потреб, ним платили данини, був він трунком шанованим і частим у спожитку. На початках — поки люди навчилися закладати пасіки — використовували мед диких бджіл, бо тоді процвітало бортництво. Скептикам відразу заперечу: то зовсім не був грабунок природи, а лише мудре використання її дарів (здається, ми не встигли того перейняти від наших прадідів).

Отож розводили той мед водою, бо хоч він і містить найрізноманітніші речовини та мікроорганізми, проте є продуктом дуже солодким і тривалим у зберіганні. Для бродіння йому бракувало також кислоти, але з цим собі радили, додаючи різноманітних лісових ягід. Суміш зберігали в бочках, а після закінчення ферментації переливали до бочілок, котрі потім смолили і закопували в землю для тривалої витримки. Це й був весь медостав. Так робили т.зв. ставлений мед. Якщо до нього додавали хмелю, процес відбувався швидше. Для поліпшення смаку і запаху використовували також доступні тоді прянощі (а було їх у ті часи, здається, не менше, ніж тепер).

З давніх-давен вживали на нашій землі і варений, або ситений мед, технологія приготування котрого трохи інша. Мед, розбавлений водою, протягом кількох годин кип'ятили на повільному вогні; коли вариво вистигало, до сити докладали ягід, фруктів або прянощів, і звісно обов'язкову тут закваску. Після закінчення бродіння, освітлення та відстоювання ситений мед можна було пити відразу — був то так званий ярий мед. Частіше ж це робили після певної — від кількох тижнів до кількох років — витримки. Одне слово, комбінації і пропорції — найрозмаїтіші, а проявити свій медоварський геній міг кожен. Міцність тих медів була різною — залежно від призначення продукту: поряд зі слабкими, бували й доволі міцні хмільні меди. Усі вони мали приємний смак, аромат і безліч корисних якостей. А збагачені ягодами або фруктовими соками, майже нетрункі, були ще й чудовими вітамінними напоями, котрі залюбки вживали, як кажуть, і старе, і мале, — бо наші прадіди також мусили дбати про свою кондицію, а ні ревіту, ні ундевіту у ту пору ще не знали.

Чому місяць "медовий"

У дохристиянські часи ситенням медів відали волхви — язичницькі священнослужителі. Був то

напій культовий, і супроводжував усі етапи життя давнього русина, особливо три найважливіші — народження, одруження та подорож до кращих світів. То з тамтих пір походить вислів "медовий місяць": був у давнину звичай, згідно з яким для молодят спеціально готували неміцну медовуху; споживали вони її не лише на весіллі, а й 30 днів після нього. Жодних інших — міцніших — напоїв протягом цього часу пити не дозволяли — вміли наші предки дбати про здорове потомство. Питні меди вже давно минулися, вислів на позначення найсолодшого періоду життя (бо то вже пізніше в бочці меду щораз частіше може з'являтися ложка дьогтю) позостав донині.

Медовий трунок обов'язково мав бути й на тризнах — поховальних учтах... Лаврентіївський літопис оповідає, як 945 року княгиня Ольга веліла древлянам наварити багато меду — нібито для того, щоб справити тризну по вбитому ними чоловікові — князеві Ігорю. Не знали бідолахи-древляни, що не по князеві-небіжчику, а на тризну по собі вони той мед варять, бо київська володарка, поки не охрестилась, була жінкою підступною і, хоч не випадає це казати, мстивою.

Сліди давньоруських тризн зберігалися в поховальній обрядовості українців ще донедавна, а традиція частування на них ситеним медом та іншими обрядовими стравами й напоями дожила аж до XIX ст. — пам'ятаєте з "Енеїди" Котляревського:

Зробити поминки я хочу,
Поставити обід старцям...
І коливо з куті зробити,
Сити із меду наситити.

З прийняттям християнства роль культового напою поволі переймає вино, а питний мед стає щораз буденнішим продуктом. Але це лише сприяє його популярності, бо він ще більше — як би написали кільканадцять літ тому, а дехто й досі те плетіння словес вживає, — зближується з народом. Князі, бояри та знатні вої теж його залюбки смакували, й узагалі — мед був обов'язковим напоєм на всіх святкових трапезах тодішньої знаті — після ратної звитяги, при закладенні нової церкви, або просто, коли київський князь мав добрий гумор і від справ державних хотів відпочити. Чорноризець Нестор — отець нашої історії — не раз оповідає, як Володимир Великий до своїх учт наказував подати аж 300 бочок меду. Магічна то тоді була лічба! Той мед великому князеві варили вже спеціальні медовари, але про те, де їх рекрутували, літописець уже мовчить. Зате довідуємося про деякі деталі "виробничого процесу" питних медів, що панував при княжому дворі. Так-от: під стольним градом Києвом існували цілі льохи-медуші, де виготовляли і зберігали цей напій. Кажуть, що в селі Медвині, котре від тих князівських медоварень веде свій родовід, і досі їх рештки можна побачити.

У медову минувшину мандрував
і трактат спорудив
Богдан Завітій

Далі буде

ЗАБУДЕТЕ ПРО АТЕРОСКЛЕРОЗ

Пропонуємо вашій увазі старовинний рецепт приготування еліксиру, за допомогою якого можна позбутися атеросклерозу, стенокардії та інших серцевих недуг.

Готують окремо два склади.

Склад перший: **мед** натуральний (краще травневий) — 500 г, горілка 40 %-на — 500 г.

Обидва компоненти змішати, нагріти на помірному вогні (під час нагрівання постійно помішувати) до утворення на поверхні суміші молочної плівки. Потім зняти з вогню і дати відстоятися.

Склад другий: **собача кропива, сухоцвіт багновий, валеріана** (подрібнений корінь), **спориш, ромашка.**

Взяти по пучці кожної трави, заварити літром окропу і поставити відстоюватися на півгодини. Потім процідити.

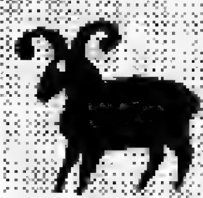
Перший склад змішати з другим. Після цього поставити ліки в темне місце на 3 дні. Приймати перший тиждень по чайній ложці двічі на день (вранці і увечері). Починаючи з другого тижня приймати по столовій ложці двічі на день, поки все не використаєте. Після 7—10 днів перерви знову приготувати ліки і продовжити лікування, повний курс якого — 1 рік.

Докладніше про збори лікарських рослин, які використовують за атеросклерозу, а також про харчування хворих на атеросклероз ви зможете дізнатися із брошури "Не бійтеся дієти" (протиатеросклеротична дієта).

Замовлення надсилайте на адресу:
редакція журналу "Дім, сад, город", вул. Краківська, 20, 02094, Київ.

Біодинамічний

ЦЕЙ СВІТЛИЙ ВЕРЕСЕНЬ

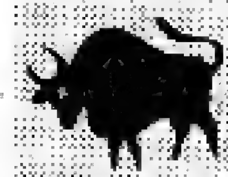

Овен – 1 – 3.09

☊ – *Перетинання екліптики під час піднімання Місяця – негативний вплив на рослини – 3.09*

У вересні садівники й городники підбивають підсумки своєї праці врожаями овочевих культур і плодових дерев. Яскравими кольорами радують нас флокси, гладіолуси, жоржини, айстри та інші квіти.

Продовжують збирати яблука, сливи, консервувати плоди й овочі. Слід пам'ятати, що збирати плоди зерняткових і кісточкових корисно вибірково. Завдяки цьому подовжується сезон споживання їх свіжими. Лише пізньостиглі сорти для зимового зберігання, зазвичай, збирають одноразово. Під час збирання не можна пошкоджувати плід. Особливо це стосується груш. Пошкодження навіть нігтем шкірочки призводить до загнивання. Не можна збирати яблука і груші без плодоніжки. Це не стосується сливи й абрикоси. У них при відділенні плодоніжки не пошкоджується плід.

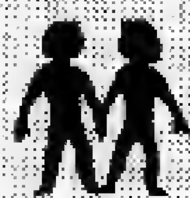

Тілець – 4 – 5.09

Висівають у ґрунт бульбочки багатоярусної цибулі, висаджують часник.

Дбають про ефективне зберігання зібраного врожаю саду і городу.

Якщо ви запланували висадити на своїй ділянці сад чи навіть одне дерево восени, то слід зараз (за місяць) викопати ями. При цьому ширина ями має бути 1–1,2 м, а глибина 60–70 см. Під час копання верхній родючий шар ґрунту складають окремо, щоб ним заправляти яму. В кожну яму вносять не менше двох відер перегною або 120–150 г суперфосфату, 60–75 г калійної солі, 100 г селітри. Добрива ретельно перемішують з ґрунтом.

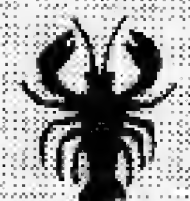

Близнюки – 6 – 7.09

☾ – *Третя чверть Місяця – 6.09*

Можна ще висаджувати суниці. При цьому розсаду знезаражують від суничного кліща. Для цього її опускають на 15 хв. в нагріту до 44–46° воду. Оскільки запліднені самки залазять під трилистки біля основи листкових черешків, то в нагріту воду занурюють надземну частину розсади, а корені залишають над водою. У той же день, як провели знезараження, розсаду висаджують у ґрунт.

Готують грядку під висаджування часнику, тюльпанів. Зрізують бадилля картоплі.

Рак – 8 – 10.09

АГ – Апогей,

☊ – Вища точка піднімання Місяця – сприятливий час для висаджування рослин – 8.09

Продовжують збирання зеленних культур для переробки, а також плоди обліпихи, китайського лимонника, яблук, слив. При цьому не забувайте продезінфікувати тару, особливо пластмасові відра, в які найчастіше збирають плоди й овочі, однопроцентним розчином формаліну або ретельно вимити й висушити на сонці.

Для тривалого зберігання плоди слід збирати в суху погоду і не тримати на сонці. Зібрані плоди відразу помістіть у холодильник або в погріб чи підвал, щоб вони охололи.

Лев – 11 – 12.09

Збирають насіння моркви, петрушки, селери, квітів.

Висаджують троянди, конвалію, калину, флокси, китайський лимонник, живці смородини, порічок, аґрусу.

Збирають насіння квітів.

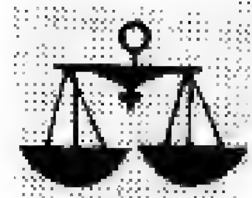

Діва – 13 – 15.09

● – *Новий Місяць – 14.09*

Висаджують тюльпани, нарциси, лілії, мускарі, гіацинти, підсніжники, крокуси.

Викопують коренебульби жоржин, гладіолусів, якщо з часу їх квітування минуло півтора місяця. На зберігання викопують моркву, столові буряки, редьку, селеру, кореневу петрушку, але не 14 вересня, тобто в день Нового Місяця.

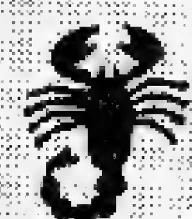
Терези – 16 – 17.09

☋ – *Перетинання екліптики під час опускання Місяця – негативний вплив на рослини – 17.09*

Висаджують тюльпани, лілії, нарциси, усі дрібноцибулинні, топінамбур, стахіс.

Ретельно готують приміщення для зберігання плодів і овочів. Якщо це звичайний льох, то для зберігання плодів необхідно мати відгороджене цегляною стіною від овочевого складу та квашенини приміщення з добре підігнаними дверима й окремою вентиляцією.

Ящик-скриню на балконі для зберігання плодів виготовляють з подвійними стінками, простір між якими заповнюють сухим дубовим листям або пінопластом. Взимку при зниженні температури до 10 градусів морозу і більше ящик зверху утеплюють.

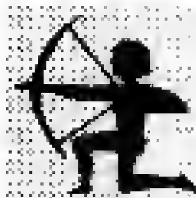

Скорпіон – 18 – 19.09

Знімають на зимове зберігання яблука і груші. Продовжують викопувати моркву, редьку, буряки, дайкон, а також пізні сорти картоплі. Відібрані на насіння бульби просушують і прозеленюють. До речі, найкращі й здорові коренеплоди також відбирають на насіння і зберігають окремо від продовольчих.

календар

ЦЕЙ СВІТЛИЙ ВЕРЕСЕНЬ

Стрілець – 20 – 21.09

☽ – Перша чверть Місяця – 20.09

Вирізують вирослу за літо дику порось сливи, вишні, ожини, малини, бузку.

Знімають для зберігання яблука зимових сортів, збирають ягоди китайського лимонника, калину. Забирають з-під гілок яблуні й груші опори, знімають ловильні пояси. Обрізують декоративні кущі.

Козеріг – 22 – 23.09

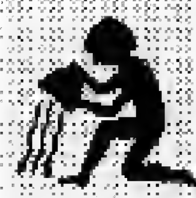
ПГ – Перигей

☋ – Нижня точка під час опускання Місяця – несприятливий період для висаджування рослин – 22.09

22 вересня сонце вступає у зодіакальний знак Терезів. День осіннього рівнодення. Початок астрономічної осені.

Продовжують копати картоплю і коренеплоди для зберігання. Збирають капусту.

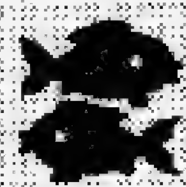
Якщо вирішили висадити плодові деревця восени, то це слід виконати не пізніше, як за місяць до замерзання ґрунту. У степовій зоні України, в Криму й Наддністрянщині з тривалою теплою осінню добрі результати дає висаджування в другій половині жовтня, а на Поліссі та в Лісостепу – значно раніше, але готуватися слід за місяць до дня садіння, тобто викопати ями й запастися добривами та засобами поливу.

Водолій – 24 – 25.09

Вирізують порость, збирають у компостну купу рослинні рештки.

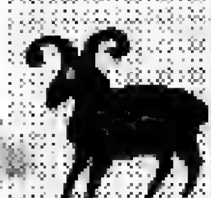
Щоб знищити шкідників, які зимують у щілинах кори дерев, необхідно ретельно зішкребти відмерлу кору на штамбах і скелетних гілках плодових дерев. На опалому листі також розміщуються гусінь молі, спори грибів та інші шкідники і збудники хвороб. Найкраще все це спалити.

Риби – 26 – 28.09

○ – Повний Місяць – 28.09

Готуються до проведення вологозарядкових поливів саду, термін виконання яких настає після закінчення вегетації дерев. Їх застосовують у роки з посушливою осінню, коли запас вологи в ґрунті недостатній. Такі поливи забезпечують не лише створення запасу вологи в ґрунті, а й кращу перезимівлю дерев, адже вологий ґрунт взимку промерзає на меншу глибину. Хоча вологозарядкові поливи проводять наприкінці жовтня, але вже зараз необхідно підготуватися до цього, мати належні ємкості для води і вивчити ґрунтові умови з тим, щоб не порушити природну мінералізацію ґрунту.

Овен – 29 – 30.09

☊ – Перетинання екліптики під час опускання Місяця

Якщо ви захотіли висіяти грецький горіх восени, то його повністю достиглий плід загортають у добре підготовлений ґрунт на глибину від 5 до 12 см залежно від його розміру. При цьому слід пам'ятати, що з плоду, покладеного у ґрунт на шов, виростає відмінний сіянець, і горіх починає плодоносити на п'ятий рік. Якщо ж покласти його верхівкою вниз, то дерево почне плодоносити хіба що на восьмий рік.

З'ЄДНАННЯ "ЛАСТІВЧИН

Мій прадід був червонодеревником. Виготовляв різноманітні речі з дерева. На жаль, його справи не було кому продовжити. Мені на згадку про прадіда мій дідусь залишив надзвичайно гарну шкатулку. Шкатулка вразила мене своєю бездоганністю і вишуканістю. Тепер таку роботу рідко коли побачиш...

Маю до вас прохання. У мене росте син. Бачу, що має хист до малювання, ліплення, намагається щось вирізати з дерева... Зацікавився шкатулкою. Розпитує, як і з чого вона зроблена, про з'єднання "ластівчин хвіст". Розкажіть, будь ласка, про це з'єднання якомога детальніше.

О. Макарчук,
м. Івано-Франківськ

Способів з'єднувати деталі з дерева так, щоб вони надалі не деформувалися, є чимало. Один з-поміж найефективніших – "ластівчин хвіст". Деталі з'єднують між собою так, що їх і без клею практично неможливо роз'єднати. Кожен шип затиснутий, немов кліщами. Міцність з'єднання підсилює ще й те, що площа стикувальних ділянок, які покривають клеєм, тут значно більша, ніж за простого з'єднання без шипів.

Крім того, з'єднання "ластівчин хвіст" можна з повним правом назвати декоративним, оскільки воно здатне прикрасити будь-який предмет меблів, звичайно, за умови, що всі зубчики виконано ретельно і точно. А це потребує копіткої роботи пилкою і стамескою. Усі пази і шипи мають точно підходити один до одного, а всі фуги – бути однаково вузькими. З першого разу такої точності навряд чи досягнете, спробуйте спочатку набути досвіду, обробляючи прості дошки.

Безліч цікавих прикладів з'єднання "ластівчин хвіст" можна побачити, розглядаючи старі меблі.

Отже, щоб виконати це з'єднання, вам буде потрібно:

заготівлі з дерева, клей; лінійка, олівець, шило або ніж, косинець, шаблон для розмітки шипів, шипорізна пилка, стамески необхідної ширини, верстат, струбцини, молоток, киянка;

зробити:

- ✔ випиляти з дощок деталі потрібної довжини;
- ✔ на одну з дощок нанести розмітку шипів і пазів;
- ✔ перенести розмітку з лицьової поверхні дошки на торець і потім на тильну поверхню;
- ✔ пропиляти пази і вирізати їх стамескою;
- ✔ за допомогою обробленої дошки розмітити розташування шипів і пазів на іншій дошці;
- ✔ після обробки другої дошки спробувати з'єднати обидві деталі без клею й у разі потреби внести виправлення;
- ✔ на ділянки стикувань нанести клей, деталі обережно з'єднати і тримати під тиском, поки клей не візьметься.

А тепер докладніше про з'єднання "ластівчин хвіст". Цей спосіб кутового з'єднання забезпечує міцне зчеплення деталей завдяки особливій формі шипів (див. *рис.1*). Дошка, що стоїть вертикально, має шипи, які вганяють у пази горизонтально розташованої дошки. З'єднати і роз'єднати дошки можна лише за певного положення шипів і пазів по відношенню один до одного.

З'єднані в такий спосіб дошки по-різному реагують на навантаження. І тому не байдуже, в якій деталі робити пази, а в якій – шипи.

У висувних шухлядах шипи роблять на фронтальній дошці, пази – у бічних стінках. Оскільки найбільше навантаження на шухляду виникає у той момент, коли її висувають, то з'єднання буде наймiцнішим саме при такому розташуванні шипів.

У начіпній полиці максимальне навантаження припадає на деталі, розташовані горизонтально. Вони і повинні бути із шипами, які утримуватимуть фігурні пази у вертикально розміщених деталях.

Шипи завжди мають бути вужчі від пазів, особливо якщо використовують щільну й міцну деревину.

Форма пазів і шипів у з'єднанні "ластівчин хвіст".

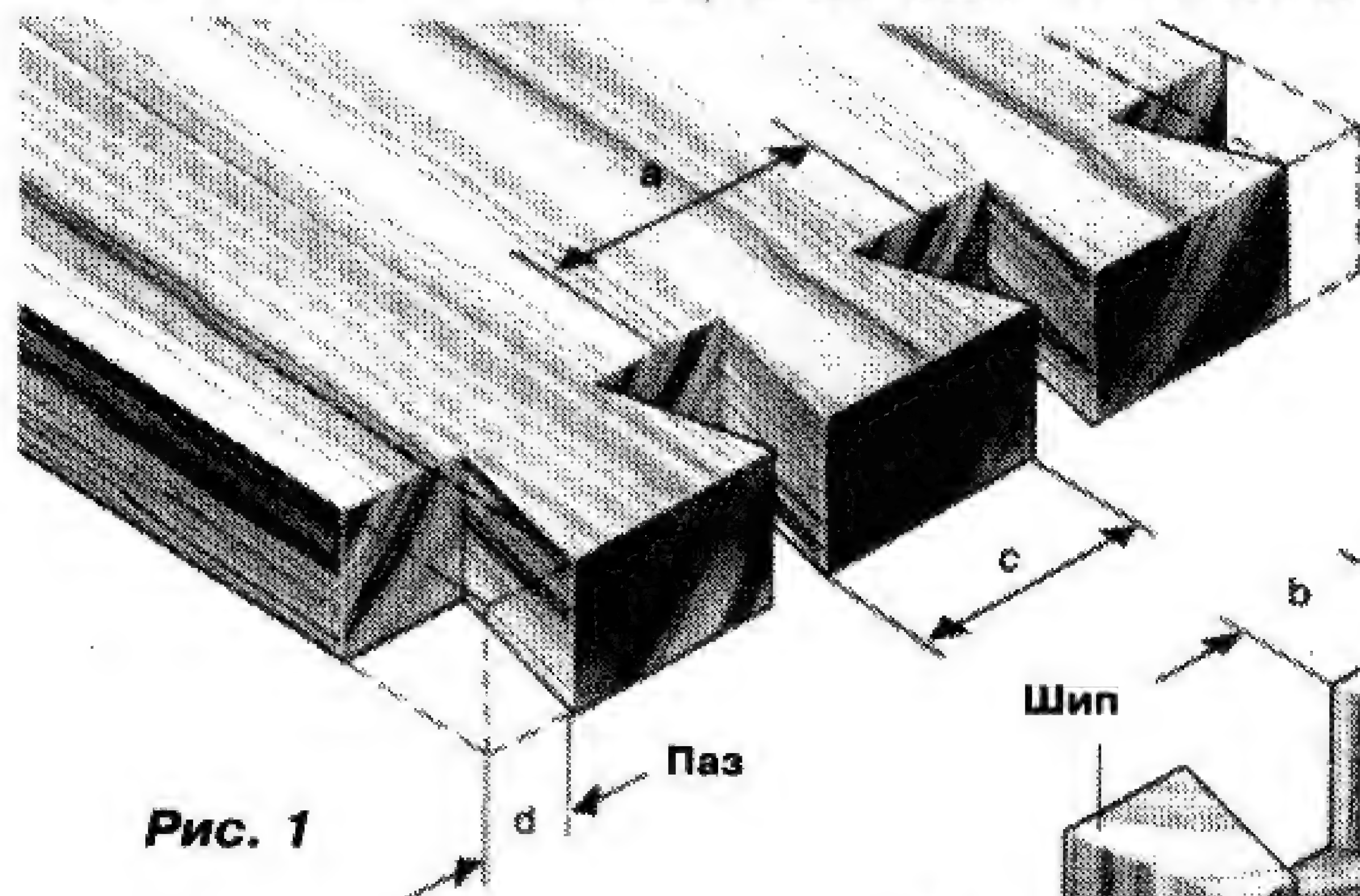
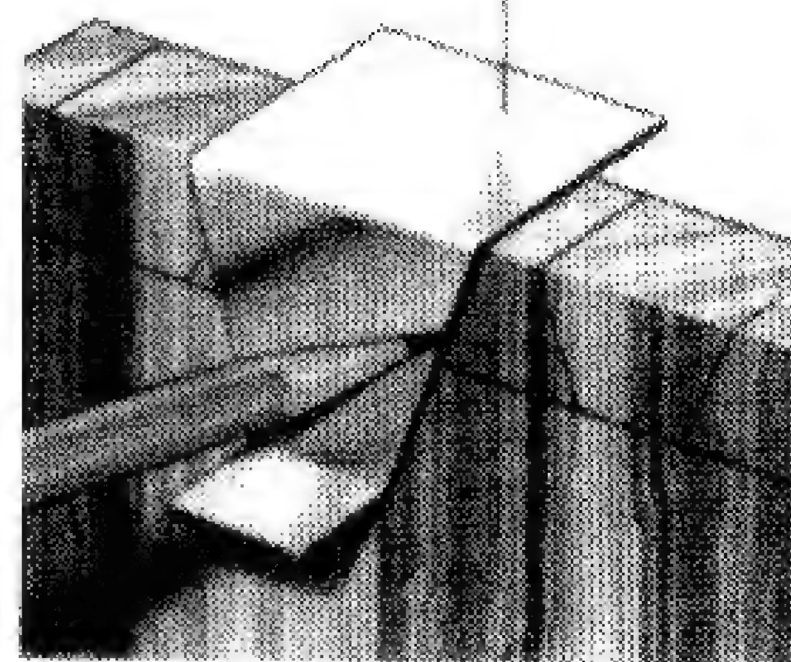

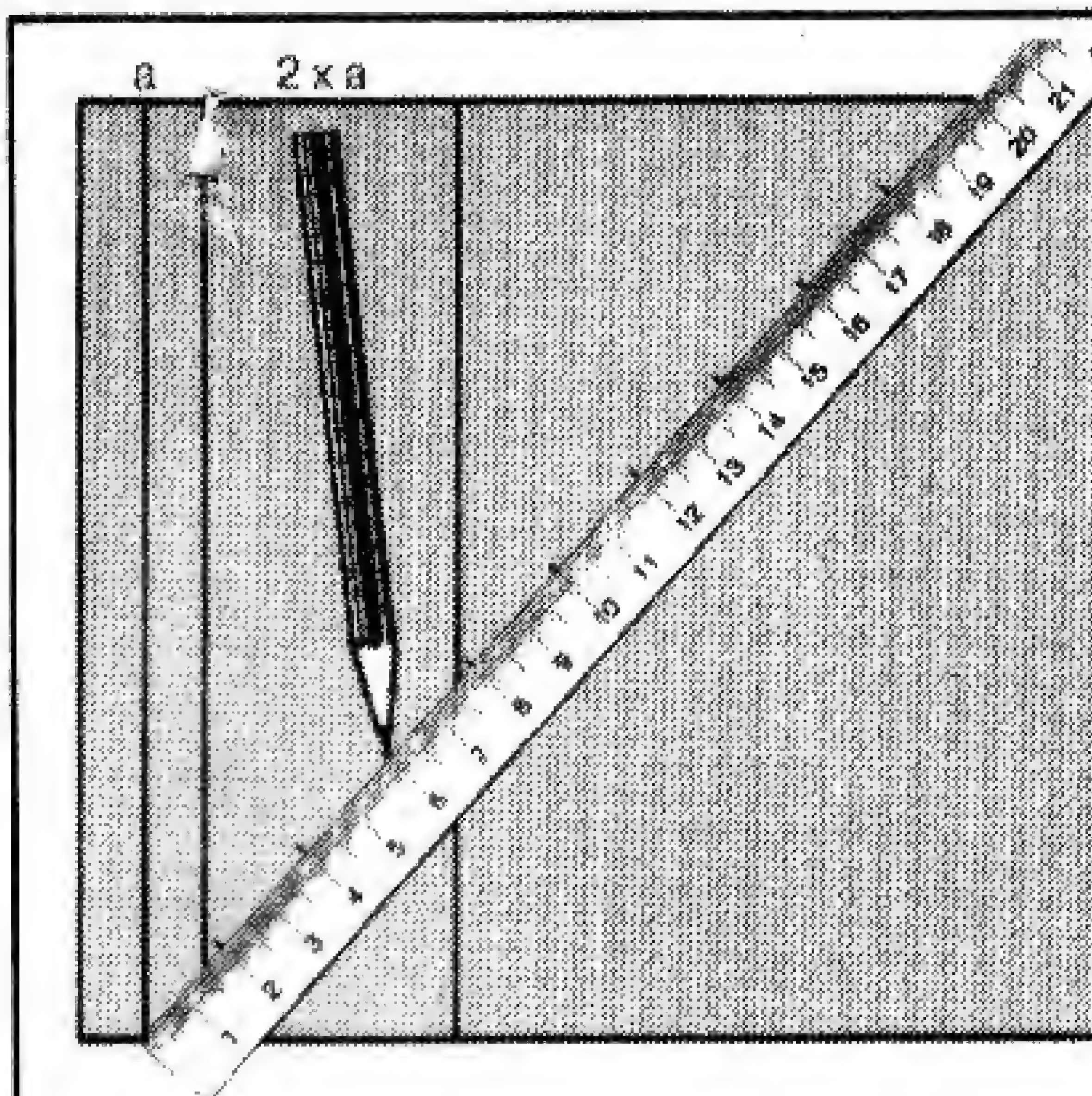
Рис. 1

a – інтервал між шипами;
b – ширина шипа;
c – ширина паза;
d – приблизно 2/3 ширини шипа.

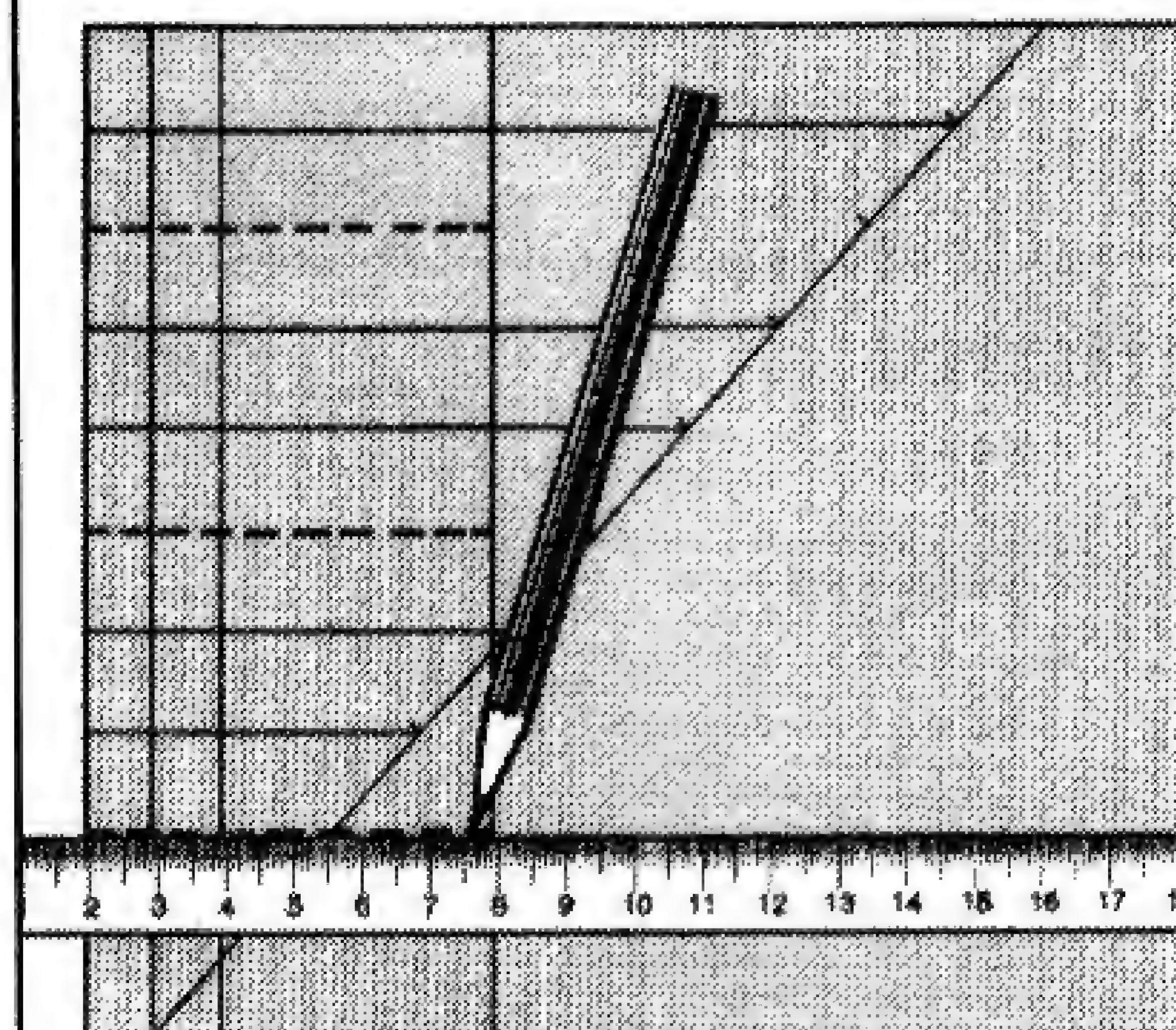
Найбільшу міцність з'єднання "ластівчин хвіст" має тоді, коли шипи розташовані в деталях, на які припадає основне навантаження.

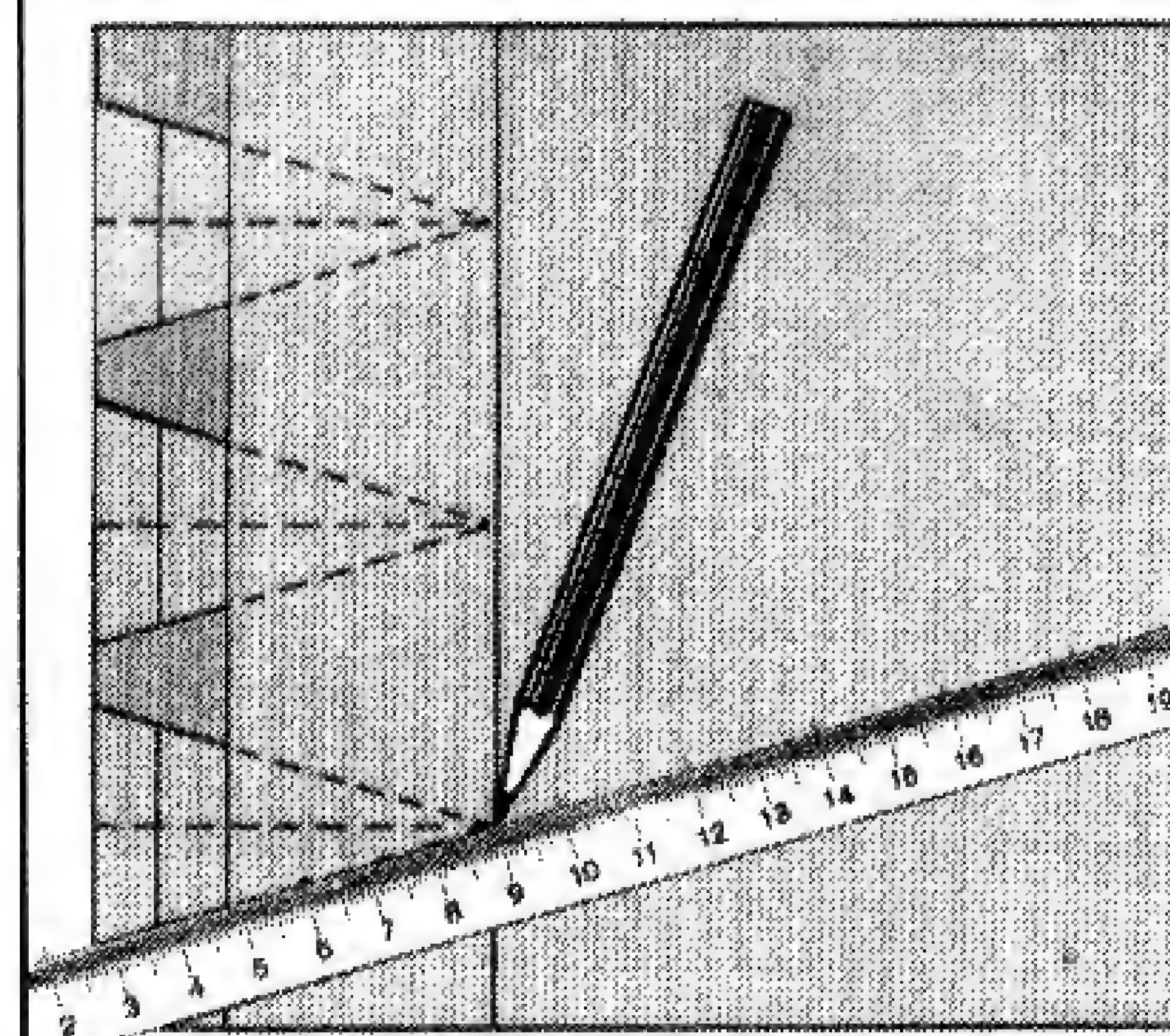
Саморобне пристосування для розмітки скосів шипів: виріжте з тонкого металевого листа шаблон і надайте йому відповідної форми.

Позначте на деталі паралельно торцевому краю товщину дошки, потім половину товщини і проведіть лінію, відстань до якої від торця дорівнює товщині дошки, помноженої на три. Щоб точно розподілити чотири шипи і три пази, нанесіть на косу допоміжну лінію мітки, відстань між якими кратне 10. Потім перенесіть цей розподіл на лінії розмітки.

Тут штриховими лініями показані середні лінії пазів: точки їхнього перетину із допоміжною лінією на відстані "потрійної товщини" дошки дуже важливі для завершальної розмітки.

Від точок перетину середніх ліній пазів з допоміжною лінією проведіть лінії через точки на лінії розмітки "половина товщини дошки". Такий спосіб дає змогу точно розмітити шипи і пази для з'єднання "ластівчин хвіст".

Рис. 2

Своєрідність з'єднання "ластівчин хвіст" ще й у тім, що шипи і пази в готовому виробі виглядають інакше, ніж у розгорнутому вигляді – як це показано на *рис. 1*.

Виріб з кутовим з'єднанням "ластівчин хвіст" не прийнято покривати кольоровим лаком. Тому *розташування шипів і пазів має бути рівномірним по всій ширині деталей*. Крайні шипи можуть бути трохи ширшими або вужчими. Всі інші шипи і пази повинні бути однаковими.

Розмітка шипів "ластівчин хвіст"

Досвідчені столяри можуть розмітити шипи "ластівчин хвіст" практично від руки. Тим, хто тільки починає освоювати цей спосіб з'єднання деталей, рекомендуємо скористатися лінійкою.

На дошці завширшки до 15 см розмічають зазвичай чотири шипи і три пази або п'ять шипів і чотири пази, а завширшки до 20 см – п'ять шипів і чотири пази або шість шипів і п'ять пазів. Зразкова схема розподілу така: відношення середньої ширини шипа до середньої ширини пазу становить 1:2.

Дуже точно можна розмітити шипи за схемою, показаною на *рис.2*.

Можливі й інші способи розмітки. Можна вибрати, наприклад, меншу ширину шипів. У так званому англійському з'єднанні "ластівчин хвіст" шипи дуже вузькі, а пази, навпаки, дуже широкі. Однак у будь-якому разі шипи не повинні мати занадто великі скоси, щоб не пошкодити вузькі частини пазів.

Отже, ви розмітили шипи і пази на лицьовій поверхні дошки. Тепер потрібно перенести розмітку на торцевий бік.

Для цього знадобляться косинець і добре заточений олівець, шило або ніж. Залежно від виду деревини може виявитися, що торцевий бік дошки варто (або навіть необхідно) забілити крейдою: на білому тлі розмітка буде видніша. З торцевого боку розмітку переносять на тильну поверхню дошки.

Розмітка вийде точнішою, якщо деталь при цьому закріплена на верстаті.

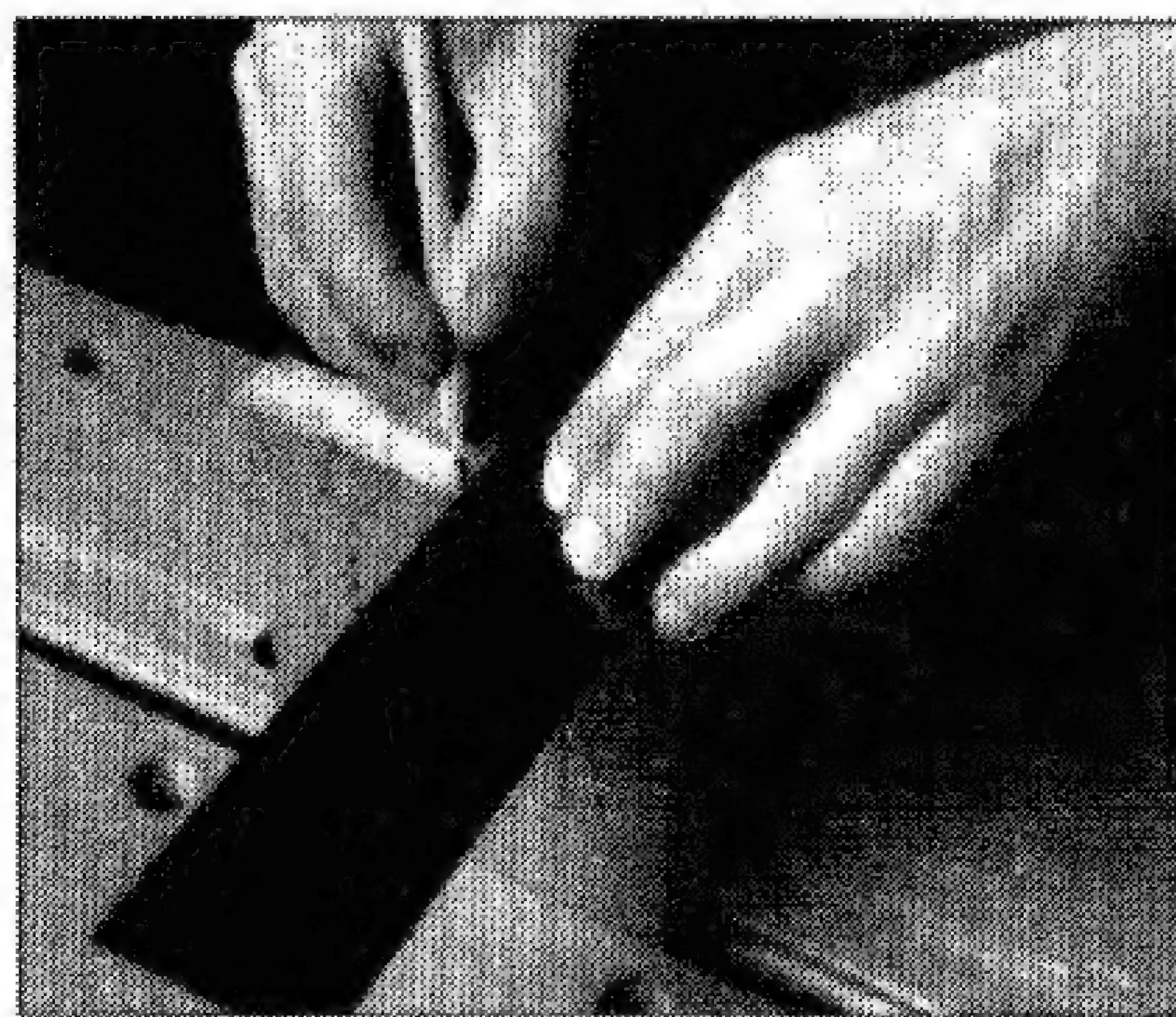
Розмічаючи, слід подбати про симетричне розташування всіх елементів з'єднання, щоб, приміром, контури шипів по кутах висувної шухляди повністю збігалися.

Увага!

Перед розміткою шипів і пазів ще раз виміряйте деталь: вона повинна мати необхідну ширину. Якщо деталь виявиться ширшою, ніж потрібно, то розмітка буде неточною і, отже, непридатною.

Закінчення в наступному номері.

За матеріалами періодичних видань, Інтернету та серії "Зроби сам" підготував ***Г. Галкін***

За допомогою гостро заточеного олівця (або шила) і косинця лінії розмітки переносять з лицьової поверхні на торцевий бік дошки.

Квіти на підвіконні

Поради початківцям

Добрий день, дорога редакціє!

Пише до вас ваша давня і постійна читачка. Передусім хочу подякувати за ті надзвичайно цікаві й корисні матеріали, які ви друкуєте в журналі. На його сторінках завжди можна знайти слушну пораду, дізнатися про останні новинки, збагатитися досвідом професіоналів. А нещодавно з'явився ще й "Господар", який з перших випусків привернув нашу увагу. Тепер ми з нетерпінням чекаємо виходу кожного наступного журналу і сподіваємося, що, розгорнувши його черговий номер, побачимо рубрику "Господиня". Бо дуже вже хочеться почитати про те, як можна прикрасити господу, створити особливий затишок, осучаснити інтер'єр. А ще — як правильно доглядати за кімнатними рослинами. Бо це ж чудово, коли в домі багато зелені і квітів, однак чомусь вони у мене дуже вже недовговічні – хворіють, блякнуть і пропадають. Мабуть, я щось не так роблю?!

З повагою ***Світлана Кухарська,***
Хмельницька обл.

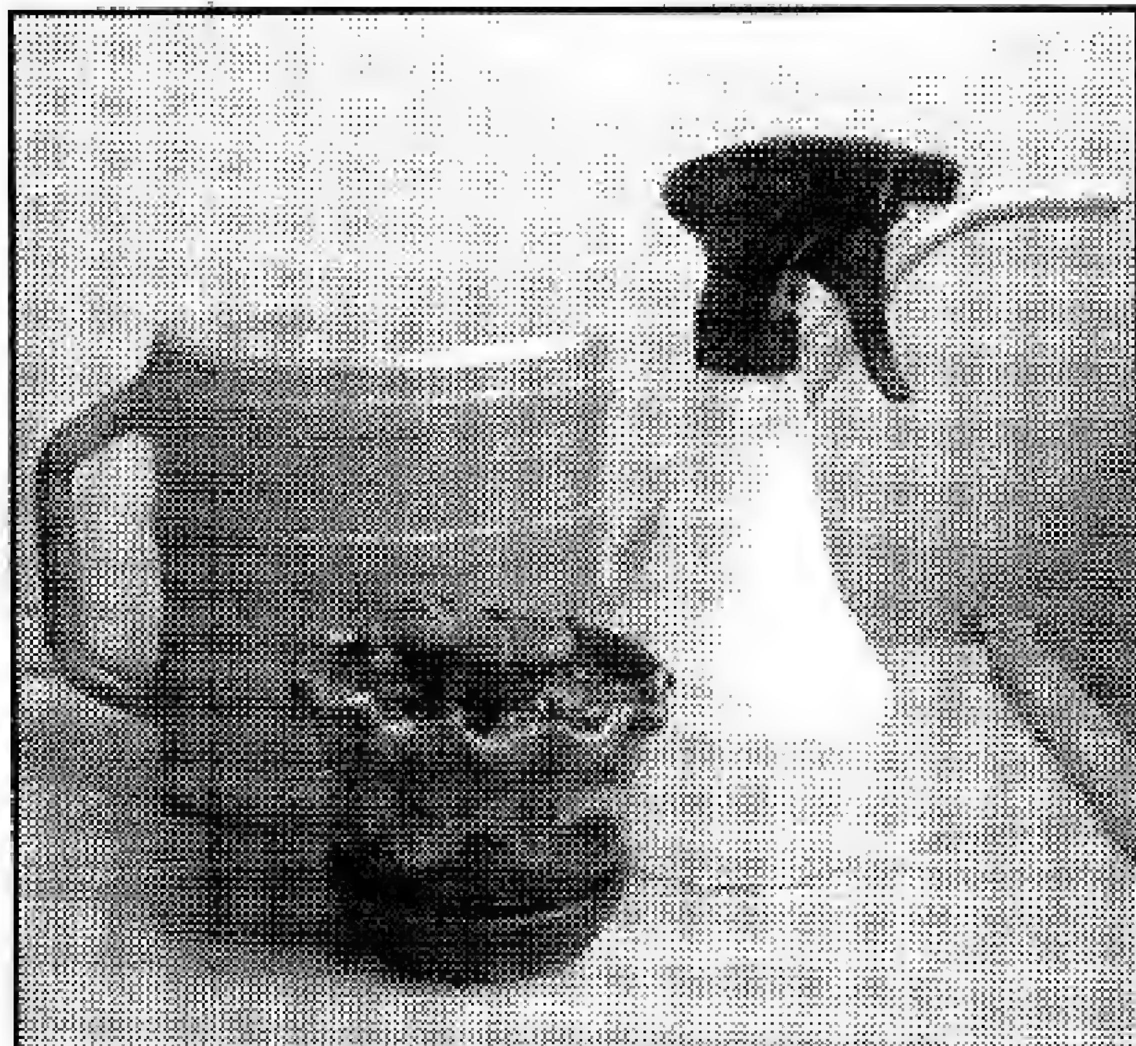
Дехто запитає: "Навіщо вирощувати кімнатні рослини? Яка від них користь?" Відповідаємо: вирощування кімнатних рослин — одне з найцікавіших занять. А ще — рослини не тільки очищають повітря у приміщенні, з їхньою допомогою можна зорово змінювати розміри і форми інтер'єру. Рослини — найприродніша прикраса приміщення. Так, вони потребують старанного й індивідуального догляду. Та ці зелені вихованці віддячать вам чистим повітрям, гарними квітами, вишуканим листям, а деякі навіть плодами, якщо ви будете про них постійно піклуватися. Ми бажаємо вам успіху в цьому захоплюючому занятті — вирощуванні кімнатних рослин.

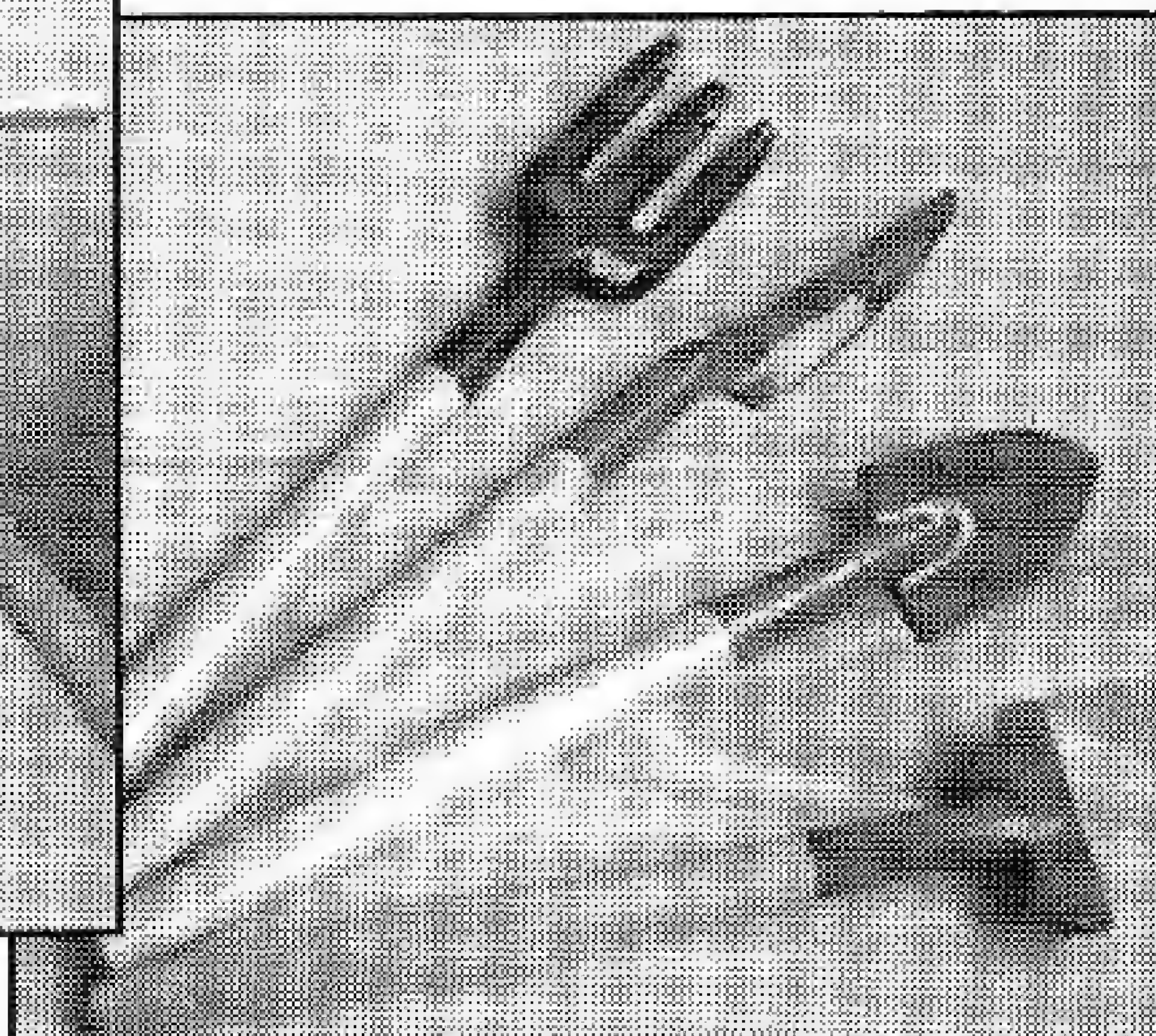
> ***До слова***
>
> *Починаючи розводити рослини, пам'ятайте, що всі проходять через невдачі, і передусім вони пов'язані з браком знань. Заздалегідь подумайте, які рослини ви виберете, які умови їм потрібні і чи зможете ви ці умови забезпечити.*

Що треба мати

Ви вирішили прикрасити свій дім кімнатними рослинами? Тоді вам слід подбати про необхідний інвентар. У роботі з рослинами вам знадобляться:

♦ Зручна лійка з довгим носиком.

♦ Гострі ножиці чи секатор для обрізування рослин.

♦ Дріт, нитки тощо для підв'язування пагонів.

♦ Палички для опори — з бамбука чи будь-якого іншого міцного матеріалу.

♦ І, звісно, горщики, кашпо, контейнери..., словом, усе те, куди ви свою рослину посадите.

Особливу увагу зверніть на горщики. Тут є кілька варіантів — вони можуть бути пластмасовими чи керамічними. І ті, й ті мають свої плюси та мінуси.

Плюси керамічних горщиків:

❖ Вони важкі — отже, стійкіші.

❖ Пористий матеріал пропускає повітря і затримує шкідливі мінерали.

❖ "Природний" колір добре пасує до будь-яких квітів.

Мінуси:

❖ Важкі — незручно пересаджувати рослини.

❖ Доводиться частіше поливати.

❖ Мінеральні солі осідають на зовнішній стінці горщика у вигляді неприваблившого нальоту.

Плюси пластмасових горщиків:

❖ Легенькі — менше пошкоджуються при падінні, легше пересаджувати рослини.

❖ Рослини рідше потребують поливу.

❖ Кольорова різноманітність дає змогу підібрати потрібний колір.

Недоліки:

❖ Легенькі — велика ймовірність падіння.

❖ Усі шкідливі мінерали залишаються в ґрунті.

❖ Більша загроза перезволоження ґрунту.

І ще — **запам'ятайте: *колір горщика має підкреслювати красу рослини, а не затьмарювати її!***

При розведенні кімнатних рослин є правило: легше запобігти, ніж виправляти. Помилки трапляються в усіх — і в професійних квітникарів, і в початківців. Часом узагалі неможливо визначити, від чого рослина потерпає. Однак є правила, яких треба дотримуватися кожному (хоч не всі ставляться до них серйозно). Тому все-таки кілька порад.

Якщо ви придбали рослину, постарайтеся довідатися про неї якнайбільше: яка їй потрібна температура, освітлення, полив тощо. Звісно, краще про це дізнатися заздалегідь, ще до купівлі, однак чого гріха таїти: частень-

ко ми купуємо рослину, піддавшись миттєвому бажанню, спокусі, зачарувавшись її красою і, на жаль, мало що про неї знаючи.

Часом навіть найзавзятіший квітникар забуває, яка рослина чого потребує. А якщо у вас їх багато?! Тоді можна зробити спеціальні картки чи завести маленький блокнот, де виділити кожній свою сторінку. Там можна коротко записати, коли її пересаджувати, як поливати, коли удобрювати, тобто усю ту надзвичайно важливу інформацію, що частенько вилітає з пам'яті.

Постарайтеся забезпечити рослині постійне місце в будинку, тому що більшість з них не люблять, коли їх переставляють з місця на місце. Особливо, якщо змінюються температура та освітлення.

Нині у кожному великому місті досить багато квіткових магазинів, є ботанічні сади, де можна придбати найрізноманітніші рослини, тож залишається тільки вибрати. Та, на жаль, багато хто вибирає не ті рослини, що підходять до умов у їхній квартирі чи офісі. Наприклад, ставлять ніжні сенполії під палючі сонячні промені південного вікна і через кілька днів із здивуванням розглядають плями на листках, не здогадуючись, що це звичайнісінькі опіки; чи розміщують світлолюбну пасифлору у глибині вітальні й здивовано спостерігають за її повільним згасанням, подумки лаючи при цьому недобросовісних продавців чи якогось невідомого шкідника.

До слова

Купуючи кімнатні рослини, усі квітникарі по-різному готові приділяти їм увагу. Хтось стане професіоналом і присвятить увесь свій вільний час квітам, хтось час від часу загляне на підвіконня, де розмістилося колюче алое, і згадає, що його треба полити. Одні люблять буйну кучеряву зелень рослин, інші, незважаючи на "лисе" стебло, будуть захоплюватися красивими квітками. Якщо ви хочете одержати від своїх вихованців справжнє задоволення, то варто зважати не тільки на їхні декоративні якості, а й дещо знати про різні групи рослин. Це допоможе вам правильно їх розмістити, успішно вирощувати і розводити.

Практично всі рослини потребують поливу добре відстояною, м'якою водою. Якщо рослин багато, можна виділити відро, де відстоюватиметься вода упродовж однієї—двох діб. Якщо рослин небагато, використайте поліетиленові пляшки, не закриваючи їх кришкою, тим самим даючи хлору можливість "зникнути". Серед зелених друзів є примхливці, що взагалі не витримують поливу твердою водою — вони від цього не тільки хворіють, а й гинуть.

Свіже повітря майже обов'язкова умова для доброго розвитку рослин. Кактуси, наприклад, можуть не зацвісти тільки тому, що їм не вистачає саме свіжого повітря. Але запам'ятайте: жодна з рослин не терпить холодних протягів.

І насамкінець ще кілька ЯКЩО...

– Якщо ви зібралися пересадити рослину, то краще використовуйте куплену ґрунтову суміш для конкретної рослини (рослин) у спеціалізованих магазинах. У літературі наводиться склад ґрунтових сумішей для кожної рослини, але не всі знають (чи можуть), де взяти дернову або торф'яну землю. У такому разі для більшості рослин можна використовувати звичайну садову чи парникову землю, додавши до неї старанно промитий річковий пісок. Перед застосуванням землю бажано знезаразити — добре полити слабким розчином марганцівки (це допоможе також позбутися дощових черв'яків).

До слова

Кожному власнику кімнатних рослин можна скласти список тих речей, що можуть знадобитися у догляді за рослинами. Це: термометр, спирт, пензлик для малювання, гострий ніж (можна скальпель), марганцівка, фунгіциди й інсектициди, сірка, товчене деревне вугілля і шматочки деревного вугілля, шматочки червоної цегли і товчена червона цегла, керамзит, розпилювач, лійка з вузьким горлечком, а також палички для підв'язування, стаканчики для розсади тощо.

– Якщо у вашому будинку центральне опалення, то постарайтеся взимку зволожити повітря навколо рослин.

– Якщо ви помітите, що рослина занедужала, придбайте лупу й уважно огляньте листки з обох боків, стебло, квітки в пошуках шкідників (яких, до слова, може і не бути). Деякі дивуються, звідкіля беруться шкідники, якщо їх раніше ніколи не було? Справді, звідки? Більшість з них переносяться комахами (мухами і мушкою дрозофілою), деякі у вигляді личинок відлежуються у землі, чекаючи сприятливих умов, деякі рослини бувають заражені під час купівлі, що стає помітним тільки через певний час.

Якщо ви, приміром, повсякчас забуваєте щодня поливати рослини чи змушені часто бувати у відрядженнях, то заведіть собі кактуси або інші сукуленти. Гідропонна культура також підходить для тих, хто хоче скоротити турботи про полив.

Олена Зелик, *м. Київ*

Пряно–лікарські рослини у побуті

Деревій звичайний

Незважаючи на добрі смакові якості і цілющі властивості, деревій у нас порівняно мало відомий як пряність.

Гілочки деревію в Україні використовують при засолюванні і маринуванні огірків, баклажанів, кабачків, патисонів, грибів, а також для заварювання чаю.

У народній медицині деревій застосовують при туберкульозі легень, виразках і катарі шлунку, нирково–кам'яній хворобі, малярії, проносі, геморої, гінекологічних хворобах, нічному нетриманні сечі, хворобах печінки, недокрів'ї, головному болі, простуді, нервових недугах і гіпертонії. Суцвіття застосовують при грижі.

У великій кількості він може спричинити отруєння, яке супроводжується запамороченням і висипом на шкірі. Тому застосовувати його і як лікарську рослину, і як пряність треба обережно.

Більше про деревій звичайний та інші рослини ви зможете дізнатися з брошури "Пряно-лікарські рослини", яку торік видала редакція журналу "Дім, сад, город". А вміщені кулінарні рецепти дадуть Вам змогу збагатити раціон різноманітними прянощами, поліпшити смакові й лікувальні властивості страв.

Брошура корисна широкому загалу читачів, особливо тим, хто довіряє цілющим властивостям рослин.

Замовити брошуру поштою можна в редакції журналу за адресою: ***вул. Краківська, 20, м. Київ-94, 02094.***

Пропоную...

...саджанці троянд для ландшафтного озеленення (ґрунтопокривні, паркові, бордюрні, англійські троянди та інше). Сорти стійкі до морозів у відкритому ґрунті.

М.Б. Рязанов,
вул. Високогірна, 14, м. Дніпропетровськ, 49048,
тел. 8 (0562) 98-10-84, моб. 8 (067) 624-40-56

... допомогу в пошуку рослин. Список надсилається безкоштовно у вашому конверті.

О. І. Болотських.
Банк даних колекціонерів рослин, а/с 17, м. Київ, 02105

...реалізуємо декоративні рослини.

О. І. Болотських,
а/с 17, м. Київ, 02105

...тюльпани, лілії, емініум Лемана та інші цибулинні. Конверт – каталог.

Н.О.Тітовська,
вул. Набережна, 438, м. Кам'янка-Дніпровська, Запорізька обл., 71302,
тел: 8 (06138) 2-11-04 дом., 2-11-53 роб.

...сенполії 500 сортів. Живці, розетки, вазони.

тел. 8 (044) 406-11-66, 8 (050) 558-84-72

...агроном-виноградар пропонує саджанці, чубуки, понад 100 комплексностійких сортів. Конверт – каталог.

Е.М. Олефір,
вул. Авраменка, 18-84, м. Запоріжжя, 69120,
тел. (0612) 67-49-53

...іриси, гіацинти, тюльпани, крокуси, лілійники, лілії, троянди. Конверт – каталог.

З.К. Глуменко,
вул. Щорса, 20, с. Кожанка, Фастівський р-н, Київська обл., 08550

... різнокольорові лілії різних строків цвітіння.

Н.І. Боса, *с. Соснівка, Гадяцький р-н, Полтавська обл., 37352*

...троянди всіх груп (500). Декоративні кущі, дерева, шипшину. Будь-яка форма оплати.

Микола Васильович Громлюк,
вул. Трояндова, 12, с. Кірове, Комінтернівський р-н, Одеська обл., 67520, тел. 8 (04855) 66-331

...шиншили дорослі і молодняк.

а/с 25, смт Голованівськ, Кіровоградська обл., 26500

...висилаю поштою саджанці нових високопродуктивних, великоплідних, морозостійких сортів: фундука, винограду, смородини, кизилу, обліпихи, персика, айви, малини, мигдалю.

Микола Юхимович Печной,
вул. Оріхова, 45, м. Кіровоград, 25019

...багатосезонні теплиці до 120 м², зимові сади, водойми, ландшафтні роботи, зварювальні, індивідуальні замовлення. Елітна свійська птиця: індики, гуси, цесарки.

Сергій, Галя,
тел. (044) 405-71-91 (увечері)

...високоякісну насіннєву картоплю найкращих сучасних сортів: Беллароза, Китайське диво, Бернадет, Фольбо, Агаве, Коллета та ін., а також найкращі сорти минулих років, оздоровлені за біотехнологією (еліта): Світлий, Герба, Уніта та ін.

Вільгельм Адольфович Хілінський,
вул. Метробудівська, 4-а, кв. 39, м. Київ, 03065
тел. 8 (044) 408-26-32 (дом.), тел. 8 (050) 551-23-82 (моб.)

...насіння овочів і квітів вітчизняної та зарубіжної селекції, плівку спанбонд, аксесуари, спеціальну літературу, садовий інструмент та інше. Ціни доступні. Заадресований конверт – каталог.

а/с 87, м. Київ, 03170

...найсучасніші сорти для вигонки, зрізу й озеленення • лілії та тюльпани – цибулини (від 1,6 грн./шт.) та дітки, гіацинти, крокуси, нарциси, різноманітні дрібноцибулинні. Маточники хризантем від 2 грн./шт. Гуртові знижки.

Петро Володимирович Маклюк,
II пр. Калініна, 3, м. Городня, Чернігівська обл., 15100,
тел. (04645) 2-40-78

...варотом – препарат для лікування бджіл від вароатозу.

п/с 53, м. Київ, 03146,
тел. (044) 403-06-34, 407-18-86,
моб. 8 (067) 269-37-82, 8 (039) 251-48-50

... на осінь маточники хризантем: городньої гіллячкової; голландської гіллячкової; великоквіткової на зріз; великоквіткової горщечкової; городньої – групи Естівал і Гарден Мумс; корейської, що зимує у відкритому ґрунті. Новинки. Конверт – каталог.

Лідія Володимирівна Петрусенко-Касьянова,
вул. Шевченка, 77, смт Голоби, Волинська обл.,
тел. (03352) 92-0-77

...магнолію, рододендрони, півонії деревоподібні, клематиси, гліцинію, вейгелу, гортензію, актинідію, гумі та ін. Конверт – каталог.

М.Р. Бережнюк,
вул. Дорошенка, 7, смт Гніздичів, Жидачівський р-н, Львівська обл., 81740, тел. 8 (03239) 48-1-01

... металошукач, молокожиромір, терморегулятор. Фотокаталог – конверт. Оренда.

Віталій,
вул. Франка, 36/16, м. Синява, Хмельницька обл., 31400

... високоякісну насіннєву картоплю найкращих вітчизняних та зарубіжних сортів: Агаве, Белларозу, Слов'янку, Повінь та інші. Суниці: Біг-Бой, Брайтон, Гігант Джорней, Тудла та ін. Конверт – каталог.

Станіслав Антонович Кусторовський,
вул. К. Маркса, 24, кв. 21, м. Шепетівка, Хмельницька обл., 30400,
тел. (03840) 5-45-59

...найновіші сорти гладіолусів, лілії, велику надранню ромашку.

О.В. Притиковський,
вул. Проектна, 14, м. Чернігів, 14034

... цибулини тюльпанів, лілій, гладіолусів – сучасні сорти, низькі ціни, безкоштовні інструкції, консультації. Каталог у вашому конверті.

Галина Миколаївна Дейцева,
а/с 33, м. Кременчук, Полтавська обл., 39608,
тел. (05366) 689-51

... штамбовий аґрус, смородину, троянди. Саджанці золотистої і чорної смородини, аґрусу, малини.

В.А. Криворотько,
с. Бутовці, Хорольський р-н, Полтавська обл.,
тел. 8 (050) 580-33-85

...60 високоврожайних сортів картоплі.

Володимир Петренко,
с. Березова Лука, Гадяцький р-н, Полтавська обл., 37342

... саджанці жовто- і чорноплідної малини, безколючкової ожини, гумі, смородинового дерева, великоплідної смородини і суниці, винограду Лора, Кеша, Вікторія, Аркадія...

О.В. Грогуль,
вул. Мічуріна, 18, кв. 27, м. Козятин, Вінницька обл., 22100

... саджанці квітково-декоративних культур, смородини, йошти; канни нових сортів; гладіолуси. Виробник – Прилуцька дослідна станція. Конверт – каталог.

Г.С. Мамченко,
а/с 100, м. Прилуки, Чернігівська обл., 17500

... недорого морозостійкий виноград (20), великоплідні: малину (5), суницю (5), безколючкову ожину; бахромчасті тюльпани, холодостійкі помідори (70), лимонник, інше (30).

В.І. Никитенко,
вул. Шевченка, 34, кв. 9, м. Тетіїв, Київська обл., 09800

... саджанці і чубуки новітніх комплексностійких сортів винограду, смородини, аґрусу, малини, суниці.

Володимир Аполлінарійович Шпак,
вул. 60 років Жовтня, 55-а, м. Карлівка, Полтавська обл., 39500

... велика надрання ромашка, лілії, нові сорти гладіолусів.

С.П. Крищенко,
вул. Верховної Ради, 10, кв. 18, м. Київ, 02100

... післяплатою сучасні гофровані гладіолуси 180 сортів. Реалізація з 15 жовтня. Осінні знижки.
Конверт – каталог.

В.В. Трепачка,
вул. Нагірна, 29, смт Талалаївка, Чернігівська обл., 17200

... надранню ромашку.

Т.І. Коваленко, *вул. Конотопська, 55, м. Ромни, 42005*

... живці на укорінення – чорна смородина (70 сортів); на щеплення: яблуня (90), груша (50), слива (30) та ін. Каталог з сортами, цінами, літературою – висилаю.

Г.І. Коцюба,
а/с 20, м. Київ, 03141

... гладіолуси. Конверт – каталог.

Любов Володимирівна Кошева,
вул. Петровського, 13, м. Ворожба, Сумська обл., 41812
тел. 8 (050) 694-92-44

... хвойні, вічнозелені, красивоквітуючі, ґрунтопокривні, троянди, лілійники, іриси, канни, гладіолуси та інше.

С.В. Тимофєєва,
вул. Вечірня, 11, м. Севастополь, 99018

... саджанці троянд. Конверт – каталог, умови.

В.М. Каньовський,
с. Кугаївці, Чемеровецький р-н, Хмельницька обл., 31632,
тел. (03859) 9-86-19

... гуртом та вроздріб широкий асортимент саджанців плодово-ягідних і декоративних культур у контейнерах – на місці, з відкритою кореневою системою – поштою. Троянди, клематиси, каприфоль, суниці та багато іншого. Ціни доступні, є знижки. Висилаємо каталог у вашому конверті. Купуємо сіянці шипшини.

Тетяна та Андрій Левицькі,
вул. Корольова, 56-в, м. Вінниця, 21008, тел. (0432) 43-70-11

... щорічно оновлювана колекція найновіших, найкращих великоплідних сортів суниць, малини, смородини, аґрусу. Опт, роздріб, поштою.

Володимир Федорович Нікіпєлов,
вул. Шевченка, 76, с. Тубільці, Черкаський р-н, Черкаська обл., 19611

... пепіно, банан, фейхоа, аннона, лимон, мандарин, цифомандра та ін.

А.Й. Мазуренко,
вул. Колгоспна, 32, м. Вінниця, 21012,
т. (0432) 7-04-77

... найбільша колекція найдешевшого насіння овочів в Україні: помідори (350), перець (150), баклажани (30), фізаліс (7), тютюн (8), соя (15), огірки (20), дині (10), кавуни (10), а також кімнатні: помідори (40), перець (65), огірки (5) та багато іншого. Реалізація цілий рік, кожного сезону новинки. Каталог та пакет насіння безкоштовно – у вашому конверті з марками на 65 коп.

М.В. Семикопний,
с. Нова Басань, Бобровицький р-н, Чернігівська обл., 17461

... найкращі сорти суниці садової лідера світової селекції. Професіоналам унікальна пропозиція.

Людмила Василівна Москаленко,
вул. Харківська, 4, м. Миргород, Полтавська обл., 37600

... створіть свою справу! Безпрограшний шанс для бажаючих зайнятись надприбутковим бізнесом у новій галузі тваринництва! Реальна можливість заробити від 25000 грн. за 365 днів з ділянки всього 10 х 10 м... Взаємовигідна співпраця: гарантований збут та інвестиційна підтримка. Прийом замовлень обмежений! Конверт із з/а – ознайомлення з бізнес-проектом (безплатно).

Петро Володимирович Кузьмич,
а/с 17, м. Ковель, Волинська обл., 45008

... конструкції майже ручних плугів (5 грн.) і безкоштовно каталог порад.

а/с 4, м. Тараща, Київська обл., 09500

... технологію збільшення кількості гілок троянди "на зріз" за рахунок застосування оптимізованої суміші регуляторів. Одноразова обробка по листу забезпечує кількість гілок троянди довше 30 см на 20%.

Віктор Олексійович Зуза,
вул. Єсеніна, 1, кв. 20, смт Новгородськ,
м. Дзержинськ, Донецька обл., 85294, zyzava@ua.fm

... саджанці багаторічних квітів, примулу великоквіткову. Ампельні рослини, насіння. Конверт – каталог.

Леонід Олександрович Носенко,
вул. О. Кошового, 15, м. Полтава, 36010, тел. (0532) 66-32-66

... садивний матеріал гладіолусів, тюльпанів майже 100 сортів.

Ю.І. Германчук,
вул. Дружби, 45, м. Здолбунів, 35702

... саджанці найновіших сортів малини, смородини, аґрусу, жимолості, мікровишні, суниці, колоновидних яблунь, клематисів та ін.

Михайло Петрович Узенков,
а/с 1066, м. Харків, 61168, тел. 8 (0572) 583-284

... бамбук кімнатний та інші декоративні, красивоквітуючі рослини. Вічнозелені, колоновидні – яловець (рос. – можжевельник), туя, самшит, папороть, ґрунтопокривні, суниця великоплідна. Маслюки, опеньки, білі гриби, печериці, гливи, лікувальний гриб – шиї-таке. Картопля (20 сортів).

Борис Олександрович Карпич,
а/с 32, м. Харків, 61052

... саджанці суниці, смородини. Конверт – каталог.

Валентина Іванівна Білоус,
с. Лабушне, Кодимський р-н, Одеська обл., 66033

... дорослих, молодняк павичів, фазанів декоративних.

Юрій Іванович Кушніренко,
вул. 2-й Маяцький пр-к, 7-а, с. Дальник, Біляївський р-н,
Одеська обл., 67668, тел. 8 (050) 392-39-20

... ви образливо засмучені щорічним отриманням мізерного доходу від ведення традиційного присадибного господарства? 40 особливих технологій нестандартного агробізнесу допоможуть вам гарантовано збільшити його прибутковість у 2–3 рази, а окремі – і в 10–20 разів! Конверт із з/а – додаткова інформація (безплатно). Замовлення приймаються протягом 30 днів.

а/с 3 "Техноком-2", смт Ст. Вижівка,
Волинська обл., 44400

... розсаду елітних сортів суниці.

Тетяна Павлівна Роздобудько,
вул. Дубровицька, 10, кв. 51, м. Київ, 04114, тел. (044) 432-97-54

Пропоную...

... **1.** Традиційні культури (в дужках – ціна у гривнях, характеристики – в каталозі, надішлемо безкоштовно у вашому конверті). Смородина (5,00): чорна – Легенда, Екзотика, Селечинська, Сокровище, Надежда, Ядрьона, Ювілейна Копаня, Черешнева, Лєнтяй, Перун; цвітна – Біла Смоляниновоі, Імператорська жовта, Чудова (рожева), Червона Віксне (вишнева), червона: Ненаглядна, Рондом, Джонкер Ван Тетс, Червоний хрест. Хворобостійкий агрус (7,00): Безколючковий, Сіріус, Сливовий, Малахіт, Червоний пізній, Чорномор, Родник, Каменяр, Красень. Малина (7,00): Жовтий гігант, Гусар, штамбова Крепиш; ремонтантна, яку скошують на зиму (Геракл, Поляна); **2.** Нетрадиційні культури (опис і ціни – за запитом у каталозі): хеномелес; жимолость Золушка, Богучарська, Ведмедиця, Голубе веретено; неколюча великоплідна обліпиха Київський янтар (ягоди на плодоніжці, плодоносить у липні); гумі; крондаль; йошта; безколючкова ожина Торн фрі; ожино-малиновий гібрид Логанбері; калина Садова-1; фундук, китайський лимонник, чорна малина Кумберленд, повстиста вишня; **3.** Укорінені в горщиках з торфосумішшю саджанці: американської великоплідної журавлини (рос. клюкви) (Пілігрим): садової брусниці (Корал); високорослих буяхів (рос. – голубики) (Ранкокс, Дарроу, Блюкрот, Петріот); **4.** Насіння американського спаржевого гороху (дуже солодкий, без пергаменту); **5.** Дернина мітлиці пагононосної – газонної трави, яка не потребує скошування; **6.** Суницю – 15 сортів; **7.** Маточне поголів'я червоного каліфорнійського черв'яка; **8.** Укорінені саджанці домашньої лікарської рослини дихоризандри (золотий вус) – попередньо безкоштовно надішлемо поради щодо лікування; **9.** Живці сенполій – 12 сортів; **10.** Бульби батату. Поштові витрати – 5 грн. Можливе надсилання післяплатою після погодження переліку та цін.

Галина Аркадіївна Соколова,
бульвар Слави, 6, кв. 119, м. Дніпропетровськ, 49100

... тюльпани. Вагова дітка вигоночних сортів.

Сергій Лукич Васильєв,
с. Лозанівка, Приморський р-н, Запорізька обл., 72151

... 25 нових урожайних сортів картоплі, 3 сорти винограду, суниці.

Олександр Валентинович Курілін,
вул. Куйбишева, 41-33, м. Токмак, Запорізька обл., 71709,
тел. 8 (061) 783-22-01

... цибулини гіпаструму, кали.

а/с 48-в, м. Київ, 01001

... квіти: багаторічні, однорічні, іриси, лілії, хризантеми, лілійники, кімнатні та ін. Ягідники: малину, смородину, суницю. Рідкісні овочі. Великий вибір, низькі ціни.

Валентина Григорівна Орист,
с. Вікторія, Пирятинський р-н, Полтавська обл., 37044

... насіннєву картоплю високих репродукцій: Белляроза, Розара, Моллі, Мінерва, Мрія, Вінета, Агаве, Поляна, Адретта...

Василь Васильович Роздорожний,
пр. Кооперативний, 1, с. Аврамівка,
Монастирищенський р-н, Черкаська обл., 19100

... саджанці елітних сортів великоплідної суниці світової селекції (неповний їх перелік в "ДСГ" за березень 2004 р.). Конверт – каталог.

Борис Миколайович Масленко,
пр. Комунальний, 3, м. Кіровоград, 25018

... унікальні сорти картоплі до 3 кг з куща, по 4 грн./кг. Конверт – каталог.

Валентина Миколаївна Симоненко,
с. Короп'є, Козелецький р-н, Чернігівська обл., 17022

... іриси гібридні (40); саджанці плодово-ягідних (53); насіннєву картоплю (12). Гуртовий продаж. Племінні шиншили.

Тетяна Василівна Янівська,
с. Жовтневе, Калинівський р-н, Вінницька обл., 22412,
тел. (04333) 2-75-40, 8 (067) 995-94-78, tania@vc.ukrtel.net

... садивну картоплю 70 новітніх сортів світової селекції. Посилки від 6 кг. Безкоштовний каталог у вашому конверті.

Костянтин Юрійович Давидовський,
пр-кт Корольова, 2-в, кв. 64, м. Київ-134,
03134, тел. (044) 402-58-00

... невелика колекція сортів картоплі, яка дає добрі врожаї в умовах України, в тому числі Белляроза, новинки.

Н.І. Боса,
с. Соснівка, Гадяцький р-н, Полтавська обл., 37352

...картоплю Белляроза – 4–6 грн./кг; Розара, Розалінда, Каратоп, Санте; Серпанок, Повінь, Слов'янка – 2–5 грн./кг. Поштою не висилаю, приїздіть.

Іван Іванович Мудрий,
с. Мирівка, Кагарлицький р-н, Київська обл., 09241

...чубуки, саджанці нових і найновіших комплексностійких сортів винограду, великоплідні і урожайні сорти суниці.
Ваш конверт – прайс-лист з сортами.

Ольга Вікторівна Пояреля,
пр. Дзержинського, 32, м. Донецьк, 83014
тел. 8 (0622) 97-18-57

...високоврожайні сорти картоплі: Слов'янка, Повінь, Обрій.

В.В. Білоус,
вул. Енергетиків, 10, кв. 43, м. Українка, Обухівський р-н,
Київська обл., 08720

...картоплю Белляроза, Агаве (6 грн.), Повінь (4 грн.), Слов'янка (3 грн.) та ін., суницю садову: Хані, Гігант Джорней, Королева Єлизавета (50 сортів), лікарські рослини: золотий корінь, золотий вус, елеутерокок та ін.

Анатолій Михайлович Попов,
вул. Святошинська, 40-в, кв. 8, м. Вишневе, Київська обл., 08132

...бульбоцибулини тюльпанів, гладіолусів, дрібноцибулинних; насіння одно- та багаторічних квітів. Ціни помірні.

Раїса Михайлівна Германова,
вул. Героїв Сталінграду, 15-а, кв. 82, м. Київ, 04210

...живці та дітки узумбарської фіалки (400 сортів). Багато новинок. Каталог у вашому конверті.

Римма Степанівна Чернишова,
вул. Комарова, 83-б, кв. 1, м. Керч, 98327,
тел. (06561) 7-00-65 дом., 2-02-75 роб.

...саджанці, чубуки винограду. Оптом.

Сергій Григорович Батиченко,
тел. (05667) 4-14-02

...саджанці сортової Хости, великий вибір.

а/с 120, м. Бровари, 07400

Хочу придбати...

... прошу надати інформацію про себе, хто займається вирощуванням декоративних рослин, квітів, кущів, дерев для подальшої оптової закупівлі.

Юрій Іванович Кушніренко,
вул. 2-й Маяцький пр-к, 7-а,
с. Дальник, Біляївський р-н, Одеська обл., 67668,
тел. 8 (050) 392-39-20

... великоквіткові клематиси.

а/с 26, м. Кіровоград, 25019

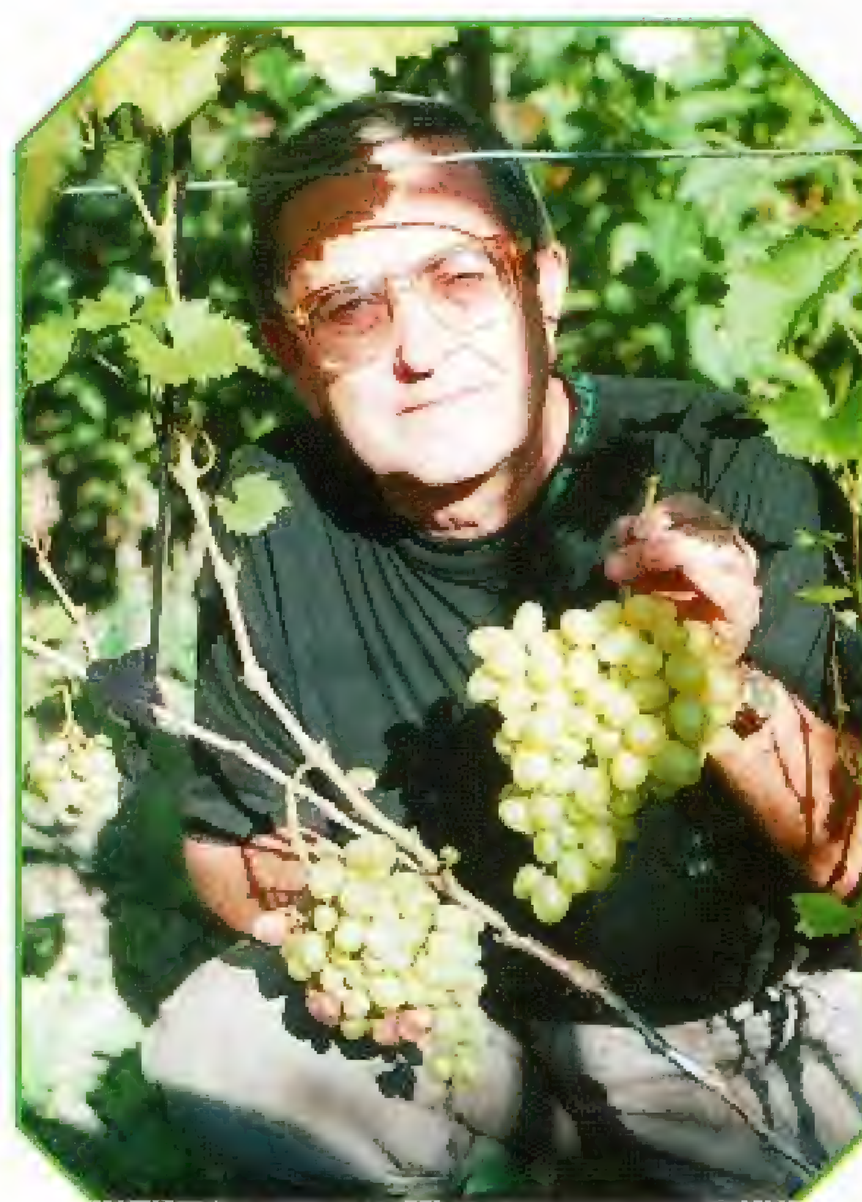
Виноград на Львівщині: особливості вирощування

Львівщина, як і більшість західних областей України, вважається зоною ризикованого виноградарства. Зумовлено це передусім коротким вегетаційним періодом з середньодобовою температурою вище +10 °С і нестабільними кліматичними умовами, особливо дощами і відлигами взимку.

Виноград – світло- і теплолюбна культура, тому його потрібно вирощувати на відкритому місці, а ще краще під стінами будівель з півдня. За недостатнього освітлення він буде добре рости, але мало плодоносити. Якщо садять рядами, то найкраще розташування рядів у напрямку з півночі на південь.

Рекомендований час садіння – осінь, щоб росло коріння, а навесні саджанець краще розвивався. Якщо необхідно садити навесні, то в уже нагрітий грунт (квітень–травень).

Коли грунти глинисті, важкі, малородючі, то під виноград доводиться копати великі ями (1×1 м та глибиною 60–80 см), а ще краще викопувати траншеї під ряд винограду. У зв'язку з великою кількістю атмосферних опадів на Прикарпатті, на дно ями чи траншеї кладуть дренажний шар завтовшки 10 см з гравію, битої цегли або черепиці. Яму і траншею заповнюють ситним перегноєм з додаванням міндобрив, піску чи гравію, щоб грунт добре пропускав повітря, воду і прогрівався. З північного боку ями встановлюють трубу висотою 40–50 см для поливу "під корінь" і внесення рідких підживлень. Під час пересаджування саджанців бажано викопувати їх з грудкою землі, аби менше пошкоджувалися корені. Тоді кущ краще приживлюється на новому місці. Але пересаджені кущі плодоносного віку рідко дають урожай у той же рік. З огляду на досить короткий вегетаційний період на Львівщині гарантовано (щодо достигання ягід) можна вирощувати тільки дуже ранні та ранні сорти. Наприклад, у нас ряд років ростуть і плодоносять сорти: Восторг білий, Дружба, Муромець, Аркадія, Вікторія, Імпульс, Плевен, Болгарія. Найсмачнішими вважаємо ягоди російського сорту Восторг білий і Дружба. Але з усіх наших плодоносних сортів найкращим вважаємо одеський сорт Аркадія, що милує око великими гронами (до 800 г) і красою ягід, має високу врожайність та гарні смакові якості. Раджу мати цей сорт на всіх присадибних ділянках регіону. Не варто садити сорти Кобзар і Русвен, бо їхні ягоди в дощовий період розтріскуються і гниють. На сортовипробуванні у нас перебувають молоді кущі сортів Тимур, Лора, Надія, Болгарія, Таврія, Кодрянка, Кардинал і Восторг чорний.

Ю.М.Бартків з урожаєм винограду сорту Аркадія, грона якого важили 500–800 г

Онук Юрчик з гронами сорту Імпульс

Не варто також висаджувати сорти середньопізнього і пізнього строків достигання, які в наших умовах не достигають, їхні ягоди кислі. Ми спробували вирощувати гарний, але пізній сорт Молдова в плівковій теплиці і були змушені викинути його, бо ягоди не набирали необхідної цукристості і були кислими.

Щодо сортів середнього терміну достигання, то більшість їхніх ягід у нас не повністю достигають, через що кращі з них довелося висадити в плівкову теплицю. В таких умовах у нас росли і плодоносили сорти винограду Страшенський, Кеша-1 (Талісман), Ляна, Цица Капрен, Фрумоасе Албе. У зв'язку з холодною осінню ягоди їх достигли аж у жовтні, чому сприяла відсутність осінніх приморозків. Сподобалися на смак ягоди Кеші-1, які за тривалого зберігання на кущах набирали багато цукру, як Аркадія чи Восторг білий.

Були в минулому у нас сумніви, чи укривати саджанці винограду на зиму. Практика показала, що в наших погодних умовах усі молоді саджанці на зиму треба вкривати незалежно від морозостійкості сорту. Також переконалися, що найкраще витримують зимівлю саджанці винограду так званим "сухим" способом укривання. Зв'язані лози укладають у труби, картонні коробки тощо, а зверху присипають для утеплення деревною стружкою, листям, землею і накривають від дощів та снігу поліетиленовою плівкою, толлю (руберойдом) або шматками шиферу чи листами бляхи. Головне в наших умовах – зберегти лозу і бруньки, не дати їм замерзнути і випріти. Навесні суху лозу можна відкривати пізніше – у травні, коли мине загроза заморозків.

Обрізувати виноград треба обов'язково, краще восени перед укриванням.

Великими ягодами радували грона сорту Кеша-1

Такі великі золотаві грона у 2003 р. мав кожен кущ сорту Аркадія

Ю.М. Бартків,
м. Стрий-8,
Львівська обл.

ЛІЛІЯ – ОКРАСА БУДЬ-ЯКОГО КВІТНИКА

АГРОТЕХНІКА

Досить часто трапляється, що з придбаних цибулин та ще й не за малу ціну рослини лілій добре квітують лише один сезон, а в подальшому чахнуть і пропадають. Щоб зарадити цьому і надовго "прописати " у власному квітнику цю "привередливу" красуню, квітникарю необхідно дотримуватися двох основних моментів: правильної агротехніки й ефективної боротьби з хворобами та шкідниками. У цій статті мова піде про агротехніку.

Місцерозташування і ґрунти. Для лілій непридатні важкі, перезволожені ґрунти і місця, де застоюється вода. Вони доволі посухостійкі рослини. Тому ділянку під лілії слід вибирати на добре провітрюваному місці, з надійним дренажем, пухким родючим ґрунтом і постійним сонячним освітленням. При дотриманні всіх інших умов іноді допускається незначне затінення, але ні в якому разі не дуже затінене перезволожене місцерозташування.

За небезпеки затоплення талою або дощовою водою роблять високі гряди, влаштовуючи під ними штучний дренаж. Для цього викопують яму глибиною 50–60 см довільної площі. На дно насипають шар битої цегли, шлаку або гравію завтовшки 15 см. Затим яму заповнюють спеціально приготовленою земляною сумішшю із садової, листяної землі, перегною і піску у співвідношенні 3:2:3:2. Туди ж можна додати 1 частину торфу-сипцю; 0,1 частини гранульованого суперфосфату і 0,5 частини деревного попелу. Всі компоненти добре перемішати і засипати яму вище рівня ґрунту на 5–10 см. Через 10–15 днів земля осяде врівень з краями ями і можна буде приступати до садіння. Якщо немає можливості чекати, то ґрунт щедро поливають і через 2–3 дні висаджують цибулини.

Коли ділянка не потребує дренажу, то гряду готують до садіння, створюючи потрібний склад ґрунту і затим глибоко перекопують. З розрахунку на 1 м^2 площі по поверхні землі розсипають 2–3 відра перегною, 3 відра листяного ґрунту або компосту і 2–3 відра піску. На піщаному грунті пісок не вносять. Перед садінням додають повне мінеральне добриво: 60–70 г суперфосфату, 15 г сечовини і 15 г калійної солі. Замість останньої можна додати 0,5 відра деревного попелу.

У результаті внесення органіки і піску об'єм ґрунту збільшується, тому гряду слід обгородити дошками так, щоб верхній край обшивки був на 10–12 см вище рівня гряди. Це створює зручності під час поливу і мульчування.

Садіння. Схема садіння залежить від розміру цибулин і мети їх садіння. Солітерна група лілій, висаджених для тривалого цвітіння, може мати відстань між цибулинами 20–50 см; дрібні цибулинки, висаджені з метою дорощування, розміщують за схемою 20х5 см. Дорослі цибулини на цвітіння садять за схемою 20х20 см або 20х10 см залежно від могутності рослин.

Глибину садіння прийнято вважати такою, що дорівнює потрійній висоті цибулини. Але від верхівки цибулини до поверхні ґрунту має бути не менше 8 см для дорослих цибулин і близько 4 см для діток. Слід враховувати також механічний склад ґрунту і вид лілій. На важких глинистих ґрунтах покривний шар має бути меншим, а на

Азійські гібриди

є найпоширенішими, найневибагливішими і найрізноманітнішими. Серед них є гігантські і мініатюрні, прості і махрові. Вони рано квітують, мають яскраві, чисті кольори, не пахнуть, суцвіття їхні кубкоподібної форми, спрямовані догори, що особливо зручно для використання їх у букетах. Сорти: Гран гру (квітки яскраво-жовті з червоною серединкою, пелюстки широкі, взаємно перекриваються), Лоліпоп (пелюстки квіток білі з малиновими кінчиками, дуже ранні), Спартак (гігантські рослини, квітки яскраво-червоні, щільні, ефектні, дуже ранні), Афродита (квітки рожеві, махрові, незвичайної форми, ранньоквітуючі), Романо (жовті зі слабким оранжевим напилом, пелюстки вузькі, тендітно зігнуті), Гран парадиз (яскраво-червоні з оранжевою серединкою), Корида – (рожеві з абрикосовою серединкою, щільні, великі), Млада (світло-абрикосові, щедроквітуючі), Монте негро (яскраво-червоні з легким чорним напилом в серединці, по краю пелюсток гофре), Блю айс (густорожеві з бузковим відтінком, квітки щільні, великі, квітує дуже рясно), Умбрія (білі).

ГРАНД ПАРАДИЗ

КОРИДА

БЛЮ АЙС

МЛАДА

МОНТЕ НЕГРО

УМБРІЯ

РОМАНО

ЛОЛІПОП

піщаних – більшим. Морозостійкі азійські лілії можна садити мілкіше, а теплолюбні, наприклад, орієнтальні – глибше. Також слід пам'ятати, що глинисті важкі ґрунти бувають вологими і гірше прогріваються, тому лілії в такі ґрунти краще зовсім не садити без поліпшення їхнього механічного складу і структури. До того ж лілії мають здатність до самозаглиблення цибулин і вони з року в рік заглиблюються дедалі глибше. За малої потужності окультуреного шару ґрунту цибулини можуть навіть загинути. Цибулинні корені лілій бувають досить могутніми, тому шар окультуреного ґрунту, що знаходиться під донцем цибулини, має бути не менше 20–30 см.

Слід зауважити, що лілії легко витримують пересаджування в будь-яку пору року. Звичайно найкраща пора для пересаджування – вересень: уже підсохли літні квітконоси, закладені бруньки відновлення пагонів і розпочався період активного оновлення коренів. Гарні результати дає також весняне садіння. Цибулини швидко укорінюються і рослини добре квітують. Хоча за весняного садіння вирішальне значення має режим зберігання садивного матеріалу.

Взимку не можна зберігати цибулини лілій у теплому погребі! Вже в січні вони проростають і до садіння паростки витягуються та мають хворобливий вигляд. А взагалі, зберігати цибулини можна дуже довго, аж до наступної осені, але температуру зберігання слід підтримувати в межах від плюс 1° до мінус 1°С. Цибулини, що не мали такого охолодження хоч би протягом 1–1,5 місяця, не стійкі до грибних хвороб і гинуть.

Водний режим. Цибулини не мають періоду спокою. Вони можуть проростати у будь-яку пору року. Тому осінні насадження слід щедро поливати, щоб у цибулин добре відросло коріння. Перед замерзанням ґрунту, особливо за посушливої осені, обов'язково слід зробити вологозарядковий полив так, щоб промочити ґрунт на глибину 40–50 см.

Насадження лілій необхідно мульчувати. Кращим мульчувальним матеріалом є добре перепрілий гній або компост. На добре окультуреному ґрунті шар такої мульчі товщиною 5–8 см повністю

L/A гібриди

є чудовим результатом селекції, поєднуючи позитивні якості своїх батьків – лонгифлорумів та лілій азійської групи. Квітують дещо пізніше азійських, доповнюючи їхнє розмаїття величавими кубкоподібними суцвіттями. Квітки іноді мають легенький аромат троянд чи півоній. Це дуже перспективна група, якій притаманні висока декоративність та невибагливість до умов вирощування. Сорти: Парті лайм (пелюстки білі з жовтою стрічкою, злегка крапчасті, пиляки і приймочка маточки рожеві), Ваніла (пелюстки бежеві з абрикосовою стрічкою і чарівною крапчастістю), Роял парад (яскраво-червоні, могутні, кубкоподібні), Роял балада (інтенсивно-рожеві, дуже яскраві), Роял дрім (білі із запахом півоній), Себ глоу (світло-лимонні з тендітною крапчастістю).

ПАРТІ ЛАЙМ

РОЯЛ БАЛАДА

РОЯЛ ПАРАД

РОЯЛ ДРІМ

СЕБ ГЛОУ

ВАНІЛА

пригнічує сходи однорічних бур'янів і дає змогу утримувати ґрунт у вологому прохолодному стані.

За відсутності перегною чи компосту в якості мульчматеріалу можна використати полову, подрібнену солому, тирсу, глицю. Але такі мульчматеріали потребують додавання азотних добрив, бо, перегниваючи на грядці, вони зв'язують ґрунтовий азот.

У квітниках замість непривабливої мульчі можна висадити ґрунтопокривні рослини з кореневою системою, яка неглибоко проникає в ґрунт, наприклад, мітлицю пагононосну, яка взагалі не заглиблює корені в ґрунт.

Догляд за насадженнями полягає у своєчасних поливах, підживлюваннях, утриманні ґрунту в чистому і пухкому стані, ефективному захисті від шкідників і хвороб. Всі ці заходи слід виконувати вчасно, не допускаючи пересихання ґрунту, заростання бур'янами, захворювання лілій.

Навесні після танення снігу згрібають зайві укривні матеріали, залишаючи 5–8 см для мульчі, за необхідності злегка розпушують грунт, намагаючись не травмувати підземні паростки лілій, які в цей час дуже ламкі. Рослини з пошкодженими паростками не будуть квітувати у поточному році, але цибулини не загинуть. Через деякий час із цибулини відросте декілька листків і вона продовжить розвиватися. Іноді вона утворює багато повноцінних діток. У цей час проводять перше підживлення сухими мінеральними добривами. Якщо з осені ґрунт гарно удобрений, то розсівають 20–30 г на 1 м² аміачної селітри. Якщо з осені ґрунт не удобрювали, то слід внести 50–60 г/м² поживної квіткової суміші з наступним загортанням її в ґрунт.

Раніше всіх із землі показуються паростки лілії даурської, повсюдно поширеної у напівдикому стані. Відразу за нею проростають численні азійські гібриди. На 1–1,5 тижня пізніше з'являються L/A-гібриди. Пізніше всіх проростають лілії довгоквіткові (лонгіфлорум).

Як тільки паростки покажуться із землі й розправлять листя, слід присипати поверхню грядки деревним попелом, щоб запобігти розвитку грибних хвороб. У цей період слід глибше розпушити ґрунт, видалити всі кореневищні бур'яни, вдруге підживити рослини розбавленим коров'яком (1:10) або курячим послідом (1:20). Бажано додати й мікродобрива.

За посушливої весни насадження лілій необхідно добре поливати один раз на декаду або й частіше. Поливи мають бути досить щедрими, щоб промочити ґрунт у всьому кореневмісному шарі.

У період бутонізації проводять третє підживлення розбавленим коров'яком або курячим послідом з додаванням мінеральних добрив: 30–40 г аміачної селітри (або 20–25 г сечовини), 10 г суперфосфату, 10 г калійної солі на 10 л рідких добрив.

Четвертий раз таким же складом добрив, але без селітри, лілії підживлюють у фазі забарвлення бутонів. П'ятий раз – через 1–2 тижні після закінчення цвітіння (також без селітри). Це останнє підживлення особливо важливе, бо безпосередньо впливає на якість зимуючих цибулин.

Щоб захистити цибулини від вимерзання, грядку на зиму укривають. Кращим укривним матеріалом є

Група східних (орієнтальних) гібридів

відзначається особливою красою та екзотичністю. Але вони вибагливіші до умов вирощування. Тому до їх вирощування слід приступати лише тоді, коли квітникар добре засвоїть основні ази культивування лілій.

сніг. Вважається, що кожний сантиметр снігового покриву підвищує температуру в ґрунті на 1°С. Тож за температури мінус 20°С шар снігу має бути не меншим 20 см. По можливості на насадження бажано накидати хвойних гілок, які сприятимуть снігозатриманню. Якщо немає гарантії, що снігу буде достатньо, то насадження краще вкрити утеплювальними матеріалами: перегноєм, сухим листям, торфом, глицею, але ні в якому разі не сіном, соломою, кукурудзинням. Бо заведуться миші і пошкодять цибулини. Укривають тоді, коли ґрунт промерзає на глибину 3–5 см і вдень не розмерзається. Інакше за високої температури під накриттям цибулини можуть загинути.

Укриття з опалого листя не можна залишати в якості мульчі на літо, бо в листі зимує багато шкідників. Як тільки зійде сніг, листя слід згребти і видалити з квітника.

ЯКІ ВИРОЩУВАТИ ЛІЛІЇ?

Нині немає дефіциту в садивному матеріалі різних сортів лілій. Пропонуються здебільшого три групи: азійські гібриди, L/A-гібриди та східні (орієнтальні) гібриди. У незначній кількості зустрічаються гібриди видових лілій: кандидум, мартагон, лонгифлорум, спецозіум та інші.

Н.І. Боса,
с. Соснівка,
Полтавська обл.

РІЗНОКОЛЬОРОВИЙ БУКЕТ – ЕСТЕТИЧНІШИЙ

Перед початком щорічної виставки гладіолусів у Національному ботанічному саду ім. М.М. Гришка НАНУ (м. Київ), яка, зазвичай, відбувається наприкінці першої декади серпня, завжди намагаюся відвідати кілька київських ринків, щоб придивитися, що є вирощеного влітку, які новинки з'явилися на ринку. Хоча на цей час не завжди квітує те, що достойне, щоб виставити напоказ. Тому й на ринках бідний асортимент гладіолусів. А можливо ще й через те, що на багатьох ринках квітникарів-аматорів і на гарматний постріл не підпускають – там лише по кілька місць для солідних підприємців. Та й ті в незручному місці, які важко розшукати.

Найбільше мені подобається Володимирський ринок. Майже постійно там зустрічаю сім'ю Якименків з Чернігівщини, які завжди представляють розкішну гаму кольорів гладіолусів найновішої селекції, зокрема: Священний вечір, Бузковий (Сірєнєвий) вихор, Хуторянка, Славутчанка, Кокетка, Хрещений батько (Крьостный отец) та інші селекції І.Г.Самойленка. А також Млада, Народження зірки (Рождєніє зарі), Легке дихання (Льогкоє дихание), Сірєнєвое чудо російської селекції селекціонера Дибова. Із селекції нашої славетної вітчизняної селекціонерки Н.А.Мирошниченко – Небо ангелів, Голуба магія, Симфонія ночі, Бузкові (Сірєнєві) паруса та інші.

Часто вони пропонують букети (навіть таке було й при мені) із різних сортів синьо-голубої гами. Як правило, кожний вибирає букет на свій власний смак. А розмаїття кольорів настільки широке, що одного традиційного букета буває замало для вгамування естетичного голоду.

На подарунок офіційним особам намагаються брати букет в одному кольорі, а для себе – іноді й по 7 штук і всі різні, пояснюючи, що в багатокольорових букетах можна одночасно милуватися багатим різнобарв'ям, а не строгою холодністю одного кольору.

І я повністю погоджуюся з таким твердженням, адже однобарвні букети часто втрачають свою естетичність. Пересвідчилася в цьому на власному досвіді. Пізно восени я зрізала три маленьких гладіолуси (з діток): темно-синій Град кітеж, потім світло-синій, майже голубий Дмитро Донський і лише, коли додала до них невеличку гілочку яскраво-рожевої Маліки, букет заграв барвами!

Також дуже чарівні композиції з яскраво- та темно-червоних, з чорно-червоних і жовтих кольорів квіток.

На мій погляд, квітка – найтендітніше і найінтимніше творіння природи. На жаль, тим, хто вкладає свою душу у їхнє вирощування, зокрема, гладіолусів, не завжди є можливість представити цю красу людям. Тут і складність доставки, і непомірна ціна ринкових зборів, і відсутність місця, щоб можна було їх виставити у повній красі.

Але я плекаю надію, що настануть часи, коли представлятимуть покупцям це тендітне творіння природної краси люди, які дуже естетичні, доброзичливі, котрі вкладають всю свою душу у вирощування квітів і формування букетів, а не тільки ті, хто будує на цьому лише бізнес. Тоді інтенсивніше відбуватиметься естетичне й духовне збагачення нації, а люди стануть терпимішими й доброзичливішими один до одного.

Л.І.Шостак,
м.Київ

НАДАЙТЕ ВОДОЙМІ ПРИРОДНОГО ВИГЛЯДУ

(самоочищення води)

Порівняно з рослинами гір, лісів, садів, луків тощо рослини водойм незалежно від регіональної території мають здебільшого однорідні умови для свого існування. Тому не дивно, що більшість із них ростуть по всій земній кулі, окрім полюсів. Водяні рослини незалежно від виду мають багато спільного: легко витримують дефіцит світла і гинуть від нестачі вологи; повітроносна тканина, яка потрібна для газообміну, краще розвинута, ніж підводна частина рослин.

Рослинам водойм, як і наземним, властива ярусність. Тому по центру штучної водойми висаджують рослини, які ростуть на глибині 2–3 м: латаття біле, глечики жовті тощо. На глибині 1–1,5 м – кушир, сальвінія плаваюча – водяна папороть, водяний горіх плаваючий та ін. На глибині 0,4–1 м – очерет звичайний, комиш озерний, рогіз широколистий, різак водяний.

Ближче до берега розміщують ряску та пухирник звичайний, котрі вільно плавають по поверхні води. Залежно від напряму вітру вони змінюють своє розташування.

У прибережному поясі добре ростуть і прикрашають штучну водойму, надаючи їй природного вигляду, такі рослини, як татарське зілля, стрілолист, їжачі голівки, сусак, частуха придорожникова, калюжниця, цикута та ін.

Дуже привабливий і природний вигляд мають водойми, прибережний пояс яких оточують квіткові клумби з тривалоквітуючими квітами: майорами, чорнобривцями, жоржинами, матіолою та ін.

У штучних водоймах з плівковим покриттям та в залізобетонній, залізній і пластиковій оправі ложа водяні рослини висаджують у спеціальні тканинні мішки кубічної форми або в пластикові чи в звичайні череп'яні горщики.

У ставках з джерельним, річковим та струмковим водопостачанням рослини висаджують у грунт ложа до заповнення водойми водою.

Як правило, водяні рослини пересаджують у штучну водойму із ставків, які розміщені поряд з нею. Нерідко це пов'язано з деякими труднощами, оскільки рослини прикриті шаром води. Тому значно легше заготовляти рослини в прибережній смузі або після звільнення ставків від води під час облову риби чи проведення необхідних меліоративних робіт.

Щоб висаджені в грунт ложа водойми рослини не спливали, їхні кореневища закріплюють камінцями або за допомогою лозинок.

Вибір рослин залежить від розмірів водойми, виду риби та хімічного складу води.

Водночас варто передбачити й естетичне сприйняття водойми, і щоб вона нічим не відрізнялася від природного ставка.

Латаття біле – найпривабливіша квітка наших водойм, котру дуже часто величають "чарівною королевою водойм". І це не випадково. Її сніжно-білі запашні квітки з золотистою серединкою подібні до троянд і справді нагадують королівське вбрання. Ніжні овальні пелюстки квітки утворюють білу чашечку, у середині якої розташовані білі тичинки з золотисто-жовтими пиляками. Знизу пелюстки мають зеленувате забарвлення. Діаметр квітки до 12 см. Цвіте латаття з початку літа і до осінніх холодів. У стоячих водах може проростати на глибині 3–4 м. Коли спостерігаєш за водоймою, складається враження, що ця квітка, погойдуючись, пливе по небу разом з відзеркаленими у воді хмаринками. Особливо привабливий вигляд має біле латаття в сонячний день. Його квітки відкриваються лише тоді, коли яскраво засвітить сонце, і загортають свої ніжні, немов порцелянові пелюстки, коли воно заходить за обрій, після чого квітки, які прикріплені до довгих круглих черешків, ховаються під воду до наступного ранку. Кожна квітка латаття оточена великими круглими блискучими, ніби полакованими темно-зеленими листками діаметром до 30 см. Знизу листки червоно-пурпурові. Довгі гнучкі черешки листків прикріплені до товстого кореневища. Відцвівши, квітка скручується, перетворюючись на шишечку, яка разом із своїм черешком опускається на дно, де насіння після достигання висівається саме по собі.

Вирвати латаття, щоб пересадити його в штучну

Продовження. Початок у № 7.

водойми доволі важко, тому що його кореневище міцно тримається за грунт дна. Зазвичай, кореневище витягують за допомогою лопати. Пересаджуючи рослини в свою водойму, треба обрізати всі гнилі і ушкоджені листки та укоротити до вічка коріння. Можливий і такий варіант. У спеціалізованих акваріумних магазинах придбати насіння білого латаття, висіяти його, або заготовити насіння самому. Для цього у кінці серпня, коли квітка відцвіте і на її місці з'явиться шишечка, подібна до макової головки, її зривають, обв'язують ганчіркою і, прив'язавши до неї довгу міцну нитку з поплавком із пробки чи пінопласту, відпускають плавати по воді. Шишечка плаватиме доти, поки повністю не достигне. Опускання шишечки на дно означатиме, що вона вже повністю достигла. Після цього її витягують із води для заготівлі насіння з подальшим висівом у тому місці, яке, на вашу думку, найбільше підходить для розміщення латаття білого.

Інколи зірвані шишечки латаття просто розкидають по воді штучної водойми, але в такому разі воно дуже часто проростає на наступний рік у небажаних місцях.

Глечики жовті – жовта окраса наших водойм. Їх листя серцевидно-овальної форми дуже схоже на латаття біле, проте трішки менше за розмірами. Підводне листя тонке, зморщене, світло-зеленого кольору. Листки, які розміщені на поверхні води, на відміну від латаття, зверху і знизу мають однаковий яскраво-зелений колір. Листки довгими черешками прикріплені до жовтого кореневища. Квітки жовті. Квіткова чашечка налічує 5—6 чашолистків. Пелюстки квітки товстуваті, численні, значно менші за чашолистки, з цільним віночком і 10–20 променями, які не доходять до країв. Цвіте з першої половини літа до осінніх холодів. Наприкінці цвітіння утворюється плід, дуже схожий на маленький глечик, у якому достигає насіння. Тому, мабуть, рослина і одержала таку назву. Насіння у плоді занурене у слиз, насичений повітрям. Такі скупчення слизу з насінням після загнивання плоду довго плавають по воді. Слиз з насінням полюбляє риба. Ростуть глечики жовті, як і латаття, в стоячих або у водах з повільною течією на глибині до 3–4 м. Нерідко у водоймах трапляються глечики жовті малі зі значно меншим кореневищем (до 2 см завтовшки), з дрібним листям і невеличкими квітками, майже з плоским чи трохи випуклим рильцем з 7–14 променями. Між цими двома видами (глечиків жовтих та глечиків жовтих малих) бувають різні гібриди.

Пересаджування і розмноження глечиків жовтих подібні до латаття білого. Схожість насіння глечиків зберігається до п'яти років.

Елодея канадська, або водяна чума — багаторічна тендітна рослина з великою кількістю занурених розгалужених гнучких гілок, які густо вкриті прозорими вузькими видовженими (до 1 см) дрібнопильчастими листочками по 3 шт. у кільці. Гілочки елодеї укорінюються плаваючими корінцями. Елодея розмножується вегетативно – утворенням бічних гілок, які згодом відокремлюються і розвиваються в нову рослину. Це заморська рослина, яку у 1836 р. завезли до Європи з Канади. За короткий час вона поширилась по всіх ставках, каналах, річках та озерах Європи, Західної частини Сибіру, до Уралу, а згодом дісталась навіть до берегів Австралії та Нової Зеландії.

В Україні її вперше помітили в 1894 р. в Одеському повіті, а в 1898 р. її було знайдено в м. Запоріжжі. В 1899 р. через необережність садівника Гогенбаумана, який кинув маленьку гілочку елодеї в одне з озер біля Дніпра, вона поширилась на околицях Києва. Незабаром елодея стала звичною рослиною майже на всіх водоймах України, поширюючись течією річок, човнами, сплавним лісом та водоплавними птахами. Щільно заселивши канали, річки, ставки та озера, вона заважала судноплавству, промисловому рибальству та рибництву, величезні її колонії пригнічували інші рослини, забивали шлюзи і спричиняли розливи, були випадки загибелі людей, які тонули, заплутавшись в її заростях. За лихо, яке наробила елодея, швидко поширюючись по планеті, її назвали "водяною чумою".

Та минув час, і з невідомих причин елодея почала рости в помірній кількості. Сама природа стала на перешкоді її подальшому наступу, відвернувши екологічну катастрофу і відновивши біологічну рівновагу на водоймах.

Нині елодея ні для кого не становить небезпеки, але зважаючи на історію цієї рослини, її кількість у невеличкій штучній водоймі з замкнутим водопостачанням має бути під постійним контролем, а в водоймах площею понад 40 $м^2$ та в тих, які мають виток до річки чи ставка, її краще не розводити.

Висаджувати ті чи інші рослини у штучній водоймі слід дуже обережно. На жаль, не завжди рослини можуть слугувати на користь водоймі та її мешканцям.

Володимир Тарасюк

Далі буде

КРОЛІ У ВАШОМУ ГОСПОДАРСТВІ

(ПОРАДИ ТИМ ГОСПОДАРЯМ, ЯКІ ХОЧУТЬ МАТИ ПОЖИВНЕ М'ЯСО, ВИСОКОЯКІСНЕ ХУТРО ТА ШКІРКИ)

Добрий день "Дім, сад, город". Недавно, цілком випадково, до рук мені потрапив ваш журнал. І я зрозумів, що в це видання я закохався і обов'язково буду його передплатником, – бо всі його сторінки збігаються з моєю зацікавленістю, а мене цікавить безліч різноманітних тем, пов'язаних з присадибним господарством. Тому я теж хотів би принести, по можливості, користь нашому суспільству та господарям, особливо молодим кролівникам, і на сторінках журналу поділитися своїми знаннями, що я надбав, доглядаючи ніжних, беззахисних тварин – кролів.

Існує безліч способів утримання кролів у домашньому господарстві. Дехто із знайомих мені кролівників і в наш час практикує вільне утримання кролів: влітку у ямах завглибшки близько 2 м, а взимку у хлівах, обладнаних певними полицями. На мій погляд, у цьому способі є одна перевага й кілька вад. Перевага в тому, що тварини наближені до природних умов існування, а вада в тому, що вони перебувають у повній безконтрольності, що може призвести до масових захворювань та загибелі. Тому я віддаю перевагу кліткову способу утримання, бо за такого способу в мене кожна тваринка під контролем і за її станом я стежу щоденно.

Клітка повинна бути простою за конструкцією, зручною для тварин, а також і для обслуговування: роздачі кормів, огляду кролів, чищення. Будуючи клітку, я використовую будь-який дерев'яний матеріал: сосну, осокір, тополю, липу і т.д. А також дотримуюся певних своїх правил: довжина – 250 см, ширина – 70 см і висота – 50 см. Дах роблю з козирком з усіх боків клітки і наперед він виступає до 20 см, а по боках і ззаду – на 10 см.

І ще дах повинен мати невеликий нахил, аби в дощову погоду вода стікала на тил клітки, а козирок спереду запобігає забиванню дощу до клітки. Бо фасадний бік я затуляю металевою сіткою – особливо дверцята та годувальний відділ.

Таку клітку за потреби можна розділити на два сектори, за допомогою дерев'яної перегородки.

Отже, споруджуючи клітку, можна проявити всю свою фантазію та кмітливість – адже удосконалення не має меж.

Клітки ставлю на висоті 0,5–1 м від землі на сухій ділянці, обсадженій деревами, або в саду. Взимку дерева захищатимуть від вітрів, а влітку створюватимуть затінок.

Можливо, хтось із читачів зацікавився кролівництвом і хотів би придбати кролів. Я радив би купувати молодняк віком 2–3 місяці у кролівника вдома, а не на базарі. Тому що дуже важливо знати, в яких умовах утримуються тварини, як і чим їх годують, щоб у подальшому не допустити різної зміни в раціоні. У даному віці легко можна встановити стать тварини. І взагалі, виростивши хоча б одне кроленя з маленького, воно людині западе в душу, і вона буде до тварини набагато чуйніше ставитися – це по собі знаю.

Тож, господарі, будь ласка, не купуйте в'ялих, худощавих кролів, а також з мокрою мордочкою, із волоссям, яке злиплося на внутрішньому боці передніх лапок – це ознака нежитю і можливо – хронічного.

Також не купуйте кролів із кірочками у вухах і брудом під хвостом. Здоровий кролик, якщо його взяти за гривку, буде створювати відчуття своєрідної пружності, а слабкий буде в'яло звисати в руках.

Оглядаючи тварину, зверніть увагу на статеві органи. У здорової тварини очі повинні бути ясні, повіки не припухлі, волосяний покрив гладенький і блискучий.

А ще слід пам'ятати, що кролики дуже лякливі тварини з дуже чутливою нервовою системою. Людський гамір чи просто шум, неочікувана поява несподіваного предмету чи то людини, різкі рухи – можуть призвести до тяжких наслідків, особливо, коли самка сукрільна або годує молочних кроленят.

Кролів часто доводиться пересаджувати із клітки до клітки, брати в руки для парування чи зважування і т.п. Робити це потрібно вміло – інакше можна не лише налякати, а й травмувати життєво важливі органи тварини. Ні в якому разі не можна їх переносити за вуха, бо це тварині боляче – із практики знаю. А також не можна їх переносити, взявши за задні лапи вниз головою. Переносити кролів треба в горизонтальному положенні.

Коли я переношу тварин, то використовую два способи. Перший. Однією рукою беру за гривку, а іншою – за складки шкіри на попереку. І другий. Знову однією рукою беру за гривку, а іншою – за стегна.

Під час першого й другого способу тією рукою, що тримаю за гривку злегка відтягую шию і голову назад. Це цілком безпечно, бо тварина не зможе подряпати господаря.

В Україні є безліч порід кролів. Одні, виведені на українських тваринницьких фермах, інші завезені з країн СНД та далекого зарубіжжя. Але найкраща та порода, яку широко розводять у вашій місцевості. Звичайно, кожна порода має свої вади і переваги порівняно з іншими.

Тож, обираючи породу, обов'язково слід враховувати, в якому напрямку будете використовувати готову продукцію. Їх є три. Перший – м'ясо–шкурковий. Другий – шкурково-м'ясний. Та третій – пухово-м'ясний.

Якщо у вас, часом, з'явилося бажання придбати кролів, а ви в цій справі недосвідчені, то я раджу вам порадитися із знайомим і добре досвідченим кролівником.

А в наступній статті я розповім ширше про породи, які добре знаю та про племінну роботу, і годування кролів.

О.І. Кучерук,
Житомирська обл.

Лікуємо кокцидіоз кролів

Шановна редакціє!

Прошу опублікувати в журналі думку компетентних спеціалістів про лікування кролів від кишкових форм кокцидіозу. Зокрема бровасептолом у формі ін'єкцій.

Щиро дякую за вашу працю!

З повагою М.Дяків, Львівська обл.

Ведуть до цього захворювання скупчене утримання тварин, вологість у приміщенні, неповноцінне годування. Хворіє молодняк.

Перебіг буває гострим та хронічним. Викликають цю хворобу 9 видів кокцидій. Мікроскопічними дослідженнями паразитів можна виявити із протоків печінки та тонкого кишківника.

Якщо ви побачили такі ознаки, як пригнічений стан, втрата апетиту, часте сечовиділення, здуття живота, проноси, у калі слиз з прожилками крові, швидке похудіння, жовтушність, то у вас є основа запідозрити у тварин кокцидіоз.

Пам'ятайте, що кролі, які перехворіли на кокцидіоз, довго залишаються носіями кокцидій, тому нові партії особин можуть заражатися кокцидіозом.

Діагноз на кокцидіоз може поставити лише ветлабораторія, лікар-паразитолог.

Попередження захворюваності.

Тож які заходи здійснювати, аби запобігти виникненню у кролів кокцидіозу? Це:

- повноцінне годування тварин;
- якісна підготовка приміщення перед розміщенням кролів; дезінфекція;
- утримання кролів на сітчатій підлозі;
- щоденне прибирання випорожнень;
- періодичне обпалювання вогнем газових чи соляровиих пальників або обдавання кліток, реманенту крутим окропом.

Дієвих препаратів достатньо. Основні із них такі:

Трисульфон (ф.КРКА, Словенія). Склад його: в 100 мл сульфомонометоксину – 40 г, триметоприму – 8 г.

Для лікування беруть 100 мл препарату на 100 л води, курс – 3–5 днів. Широкий спектр дії на ряд збудників бактеріальних хвороб та простіші (кокцидіоз).

Кокцисан, 12%-ні гранули. Діє на 9 видів кокцидій. Доза: 20–40 г на 100 кг корму, курс – необмежений. Перед забоєм кролів препарат не задають 5 днів.

Бровасептол (Україна) – це порошок світло-жовтого кольору, фасується до герметичних закупорених флаконів. Перед використанням вміст флакону розводять ізотонічним розчином хлористого натрію або прокип'яченою дистильованою водою у кількості, вказаній на етикетці.

Доза: 1 мл на 1 кг живої маси внутрішньом'язово або орально з водою. Перша доза бровасептолу збільшується на 30–100%. Повторно вводять через 24–36 годин, протягом – 3–5 днів.

Застереження: для розчинення препарату не застосовувати новокаїн.

М'ясо можна вживати лише через 10 днів після останнього застосування препарату. Водні розчини зберігаються у холодильнику не більше 72 годин.

Консультацію із застосування бровасептолу шляхом ін'єкції можна дістати у місцевого ветлікаря, щоб не наробити кролям лиха.

Н.Я.Боцуляк, лікар-консультант

Щоб порося росло здоровим

Щоб утримувати високопродуктивне поголів'я тварин у господі, потрібно постійно дбати про його відтворення та поліпшення породної якості. Важливо організувати належний догляд за свинопоголів'ям з урахуванням проблем біологічних особливостей цього виду тварин.

Свині вигідно відрізняються рядом біологічних та господарських якостей від інших видів тварин. Від них можемо мати більше двох опоросів на рік, вони добре оплачують корми і мають високу забійну масу.

Найкраще зарекомендували себе в Україні породи великої білої, української степової білої, ландрасу. Поросята, що народилися від цих порід, досягають статевої зрілості в 8–9-місячному віці, а вже в 12 місяців можуть дати перший опорос. Повноцінне годування дає змогу досягти живої маси тварин 100 кг у 6–7 місяців. Кращі господарства мають 1 кг приросту живої маси, згодовуючи лише 3,5 кг повноцінного корму.

Якщо ви, господаре, купуєте порося на ринку, вам слід подбати, аби воно було здорове, з правильно розвинутою формою тіла, а шкіра має бути без подряпин, потертостей, висипів.

Парують свинок не раніше 9-місячного віку та масою не менше 110 кг.

Супоросним свиноматкам необхідно надавати великої уваги, – адже жирні тварини, так само як і виснажені, часто перегулюють і народжують маложиттєздатних поросят.

А щоб мати здоровий приплід, маткам слід згодовувати високоякісне борошно з бобових трав (конюшина, люцерна, горох). Кращий корм – подрібнена зелена або висушена кропива, яка містить цілий комплекс вітамінів та мінеральних речовин.

Супоросних свиноматок оберігають від поштовхів та не купають холодною водою, не згодовують прілий корм. Усе це може зумовити аборти та народження слаборозвинутих поросят.

За два тижні до опоросу свиноматку переводять до окремої загорожі, яка повинна бути продезінфікована та побілена свіжогашеним вапном.

Продовження на стор. 42

ЩОБ ПОРОСЯ РОСЛО ЗДОРОВИМ

Закінчення. Початок на стор. 41

За вісім діб до опоросу влітку миють тварин водою з милом, вим'я дезінфікують водним розчином перманганату калію 1:1000.

За п'ять днів до опоросу з раціону виводять зелені корми, а взимку – соковиті й заносять до загорожі суху доброякісну солому. В погожі дні тварин прогулюють.

За два дні до опоросу додатково до раціону вводять дрібномелену дерть з ячмінних, кукурудзяних або пшеничних висівок з розрахунку 250–300 г на 1,5 л води.

Перед опоросом у загорожі замінюють підстилку, обмивають задню частину тулуба дезінфікуючими речовинами й витирають сухою мішковиною. Опорос починається в основному через 12 годин після появи молозива в сосках.

У поросят відразу після народження очищають від слизу рот, ніс, вуха. Рушником або мішковиною витирають тулуб, обрізують пуповину на відстані 5–6 см від живота. Рану змащують 10%-ним розчином йоду. Якщо опорос затримується, необхідно запросити спеціаліста ветеринарної медицини, який надасть висококваліфіковану допомогу. Мертвонароджених поросят намагаються повернути до життя, роблячи штучне дихання, зводячи передні та задні кінцівки.

Із загорожі прибирають послід, мертвонароджені та муміфіковані плоди, обмивають забруднені частини молочної залози та задню частину тіла, які протирають насухо, замінюють вологу та брудну підстилку. Свиноматку слід напоїти трьома літрами теплої підсоленої води, а потім напувають бовтанкою, приготовлену з висівками.

До вимені свиноматки поросят підсаджують, привчаючи кожне до виділеного йому соска. Більших і сильних поросят підсаджують під задні пари сосків, а менших і слабших – під передні. Потім у теплу погоду її виганяють на прогулянку до 20 хв.

Вважають, що в поросят є критичні періоди росту – 1-й, 7-й, 23-й та 60-й дні.

Особливо важливий перший день життя, щоб порося не залишилося без молозива. А тому господарю необхідно в цей день простежити, як свиноматка годує поросят і коли в гнізді з'являться поросята-агресори, поряд з ними підсаджують з одного та другого боку дужчих поросят, які б не віддали йому свого соска.

Господарю слід вивчити материнські здатності свиноматки. Придивитися, чи з усіх сосків витікають по 2–3 струмені, чи обережно вона лягає, чи байдужа до писку, чи, часом, не проявляє поганий материнський "характер".

На третій день життя поросята вже добре пам'ятають свій сосок і борються за нього.

На сьомий день у молоці свиноматок не вистачає заліза, міді, кальцію, від чого приплід може захворіти на анемію. Щоб запобігти цьому, соски свиноматки перед годуванням зволожують розчином (залізного купоросу – 2,5 г, мідного купоросу – 1 г на літр кип'яченої води) з розрахунку 10 мл розчину одному поросяті на добу. До годівниці можна класти дрібно розтерту червону цеглу, підсмажений (до жовтої кірочки) ячмінь, дерен, крейду. В цей період свиноматку слід випускати на прогулянку разом з поросятами.

На 23-й день після народження у свиноматки зменшується вироблення молока. Тому поросятам, як підгодівлю, слід додавати по 70–100 г на голову збираного молока. Згодовують зернові суміші з ячмінної, вівсяної, кукурудзяної, горохової дерті та всі інші види кормів, які є у господарстві. Моркву, буряки, гарбузи можна згодовувати з 15–20-го дня. Взимку надзвичайно корисне трав'яне борошно з люцерни – до 30 г на голову за добу.

Четвертий кризовий період надзвичайно відповідальний і починається з відлучення поросят від матки. Щоб забезпечити стабільне здоров'я за кілька днів у раціоні для свиноматок зменшують кількість соковитих кормів. Поросят годують традиційно, свиноматку виводять до окремої загорожі, попередньо збільшуючи її перебування у загорожі до 4–6 годин на добу, а приплід залишається на місці ще до 10 днів.

До раціону їм слід вводити більше вуглеводних кормів, а молока та концентратів у цей час уже не давати, бо вони можуть зумовлювати набрякову хворобу.

Кнурців каструють на 45–50-й день.

Кожний господар, який вивчив та дотримується правил прийому поросят, засвоївши методи їхнього вирощування, матиме успіхи, а також і прибуток від вирощених тварин та радість від затраченої праці.

Л.Волинець,
доктор ветеринарних наук,
Інститут ветеринарної медицини УААН

МАНГАЛ – ТРАВОЇДНИЙ "КОНКУРЕНТ" КОРЕЙСЬКІЙ СВИНЦІ

В Україні "корейська свинка" завоювала великий авторитет, користується популярністю та великим попитом.

Ми також вирощуємо цю східну красуню. Справді, це дуже вигідна тварина. Насамперед вигідна тим, що їй потрібно мало їжі, особливо зерновідходів, в основному вона травоїдна, швидко розмножується.

Утримуючи її, ми вирішили придбати другий вид свиней травоїдної породи. Хочемо поділитися досвідом розведення цих досить рідкісних травоїдних тварин. Це нова і досить перспективна порода.

Цю породу свиней виведено шляхом схрещування дикого західноєвропейського кабана з карпатською мангалицею. Названо цю породу "мангал". Це зовсім невибагливі тварини. Мангал – м'ясна порода.

За зовнішнім виглядом вони нагадують дику або ж свійську свиню. Для них не потрібно особливих умов утримування. Якщо для корейської свинки взимку потрібне тепле приміщення, то ці тваринки не мають у цьому потреби. Тримати їх можна як влітку, так і взимку на вигулі. Восени вони покриваються густою довгою шерстю від світло-бурого до чорного із сіруватим відтінком кольору. За таким виглядом вони нагадують дику мисливську свиню. Можна тримати в приміщенні (сараї), тоді вони будуть схожі на звичайних свиней, шерсть буде, як у звичайної свійської свині.

Це досить масивна тварина. Якщо маса дорослої корейської свинки становить 80–100 кг, то дорослого "мангала" сягає понад 300 кг, залежно від умов утримання.

Якщо ж планується відгодовування, то краще кабанчиків каструвати у віці 1–2 місяці, тоді вони швидко набирають масу.

Свинки статевозрілими стають у 5–7 місяців. Можна парувати й раніше, але, на нашу думку, робити це не бажано. Вагітність триває 116–120 днів. Потомство свинки виводять без людської допомоги (корейська свинка в основному потребує нагляду і допомоги).

У середньому в приплоді буває 12–16 поросят. Народжуються вони трішки більші за свійських.

Новонароджених малят свиноматка вигріває, прикривши своїм тілом. До місячного віку поросята смугасті, далі смугастість поступово зникає. У 3-тижневому віці малюки уже самі їдять буряки, яблука, а також траву, сіно тощо.

Відлучати поросят бажано у місячному віці. На 5-й день після відлучення поросят свиню знову парують.

Цих свиней не треба щеплювати, вони мають сильну імунну систему.

Харчується тією їжею, що і корейська. Раціон їжі можна доповнити ще їжею, яку їсть дикий кабан. Це гілки дерев, опале листя, жолуді, каштани, гичка, сіно, солома, кабачки, гарбузи, буряки, ряска; гниль для них – це теж їжа; від своїх предків успадкували харчування відходами м'ясо-переробної промисловості (маслаки, шкури, обрізки). Словом, це всеїдна тварина.

Скажімо, за корейською свинкою потрібен щоденний нагляд, треба частіше давати їсти, бажано, щоб завжди була вода, то для мангала – це все зайве: він легко може обійтися рештками підніжних залишків кормів.

Для розведення поголів'я рекомендовано не перегодовувати свиней.

Вони швидко звикають до людей. Легко піддаються дресуванню.

Вирощувати цю породу можна для різної мети: на м'ясо, заради поросятини, а також на дресування мисливських собак, для спортивно-мисливської мети.

Отже, на нашу думку, мангал може стати конкурентом травоїдній корейській свинці.

Швидше набирає масу, росте набагато більшим.

Можливо, в когось є щось подібне до цієї тваринки, будь-ласка, напишіть до журналу, поділіться досвідом.

У даний час випробовується у кліматичних умовах України ще один вид породи свиней: це схрещення мангала з корейською свинкою. Досвідом поділимося пізніше.

Де придбати корейську чи породу мангал, будь ласка, пишіть нам, порадимо.

С.В. Сидоренко,
вул. Народна, 16,
м. Кіровоград, 25020

АРОМАТИ ЛІТА

САЛАТ "ЛІТНЯ ФАНТАЗІЯ"

300 г огірків, 300 г твердих помідорів, скибка кавуна, зелень петрушки.

Для соусу: 1 ст. ложка лимонного соку, 3 ст. ложки олії, 50 г коньяку або горілки, дрібка цукру, сіль, перець.

Огірки та помідори наріжте тонкими кружальцями, викладіть зверху нарізаний кубиками м'якуш кавуна. Приготуйте соус, залийте салат, прикрасьте його посіченою петрушкою та охолодіть.

ВАРЕННЯ З КАВУНА

500 г м'якуша кавуна, 500 г цукру, 1 склянка води, 1 лимон.

М'якуш кавуна покраяти на кубики, зварити у воді. Коли розм'якне, вибрати з води, залити густим сиропом і варити на слабкому вогні 10-15 хвилин.

З лимона зняти жовту шкірку, нарізати її тонкою соломкою, відварити у воді і додати до кавуна. Під кінець варіння вичавити з лимона сік і додати до варення. Варити до прозорості.

ВАРЕННЯ З ШКІРКИ КАВУНА

1 кг шкірки кавуна, 1 кг цукру, 2 склянки води, 1 ч. ложечка лимонної кислоти.

З шкірки кавуна зрізати верхній твердий шар, залишивши зеленавий м'якуш без їстівної частини кавуна. Покраяти на рівні шматки і зварити у воді. Вибрати з води і охолодити. Маленькою чарочкою або формочками для печива нарізати кружальця та інші фігурки, покласти у сироп і варити до прозорості. Під кінець варіння додати лимонну кислоту, від якої варення набере красивого зеленого забарвлення. Можна варити великі шматки шкірки. З них потім можна вирізати листочки та прикраси для оздоблення тортів і печива.

СТАРОВИННИЙ РЕЦЕПТ ОГІРКІВ, ЗАСОЛЕНИХ У ВЕЛИКОМУ ГАРБУЗІ

З великого гарбуза зрізати верхівку, видалити серцевину та частину м'якуша. Гарбуз буде посудом для соління огірків. Додаємо туди прянощі: кріп, листя хрону, чорної смородини та вишні. Перець, сіль – за смаком. Заливаємо переварeною водою, накриваємо зверху дерев'яним кружечком, пригнічуємо і виносимо гарбузову діжечку у погріб.

Приготуйте – не пошкодуєте!

ОГІРКИ МАЛОСОЛЬНІ "НА БІЛОМУ ХЛІБІ"

Беремо: 2 кг огірків, 200 г білого хліба, 1,5 л води, 75–80 г солі.

Огірки миємо, щільно укладаємо в банку, на дні якої шматки білого хліба. Кип'ятимо воду з сіллю і гарячим розсолом заливаємо хліб та огірки так, щоб вони повністю були покриті рідиною. Кладемо гніт (поліетиленову пляшку з водою). Через 2–3 дні ароматні огірки готові до вживання.

ОГІРКИ, ЗАЛИТІ ГАРБУЗОВО-ЯБЛУЧНИМ СОКОМ

Миємо 2 кг огірків, обливаємо їх окропом, а після цього – холодною водою і укладаємо щільно в банку, перекладаючи листочками вишні (100–150 г). З'єднуємо у рівних пропорціях (по 650 г) яблучний та гарбузовий сік. Сіль (40–50 г) та перець кладемо за смаком. Перцю можна і не класти. Даємо огіркам з соком настоятися одну годину. Потім тричі суміш соків зливаємо з банки в каструлю і доводимо до кипіння. Киплячим соком знову заливаємо огірки у банці. Після третього разу закатуємо кришками.

ОГІРКИ У ВИНОГРАДНОМУ ЛИСТІ

Беремо 2 кг огірків та виноградне листя з розрахунку 1–2 листочки на огірок. Огірки та листя ретельно миємо холодною водою. Після цього кожний огірок загортаємо у виноградний листочок, щільно вкладаємо (бажано вертикально) у банку. Змішуємо 300 г яблучного соку з 1 л води, додаємо по 50 г цукру та солі. Доводимо розчин до кипіння. Після цього тричі заливаємо огірки, як у попередньому рецепті. Після третього разу банку закатуємо. Замість яблучного соку можна використати виноградний сік, але у цьому разі огірки будуть трохи солодкуваті. Листочки можна використати для приготування долми.

БАРАНИНА АБО ЯЛОВИЧИНА З ГАРБУЗОМ

Для приготування однієї порції (кількість порцій кожна господиня обраховує за потребою) беремо: 150 г баранини, 250 г гарбуза, 25 г ріпчастої цибулі, 50 г помідорів, 20 г топленого масла. Сіль, перець, зелень петрушки – за смаком.

М'якоть баранини нарізати кубиками, викласти в каструлю, обсмажити на маслі, залити окропом так, щоб вода покрила м'ясо. Щільно закрити кришкою і тушкувати 10–15 хвилин. Потім додати подрібнену і обсмажену ріпчасту цибулю, сіль, перець. Зверху на м'ясо покласти обсмажені з обох боків скибочки гарбуза і розрізані на дві частини помідори. Тушкувати в духовці до готовності, тобто поки м'ясо не стане м'яким. Подавати до столу гарячим.

Маю кілька рецептів цукатів, які можна їсти як цукерки з чаєм або використовувати для прикрашання тортів.

ЦУКАТИ З ОБЛІПИХИ

Беремо: 1 кг обліпихи, 1 кг цукрового піску, 3 г лимонної кислоти, 100 г води. Із цукру і води варимо сироп, додаємо кислоту. Свіжозібрані ягоди обліпихи промиваємо холодною водою. Воду зливаємо, а ягоди заливаємо киплячим сиропом і варимо на помірному вогні до готовності, поки вони не стануть прозорими. Ягоди виймаємо із сиропу шумовкою і викладаємо на фольгу, обсипану цукром. Підсушені ягоди треба обкачати в цукровій пудрі і скласти в коробки від цукерок для зберігання. Насіння ягід обліпихи після такої обробки нагадує за смаком ядра горішків.

ЦУКАТИ ІЗ ПАСТЕРНАКУ

Беремо: корінь пастернаку (1 кг), цукор (1 кг), лимонну кислоту (5 г), воду (0,5 л).

Пастернак вимити, обсушити, нарізати шматочками однакового розміру. Шматочки залити окропом і варити до готовності, поки не стануть м'якими. Рідину злити. 3 склянки відвару, 1 кг цукру та 5 г лимонної кислоти зварити сироп і киплячим сиропом залити шматочки пастернаку. І знову варити їх на повільному вогні, поки не стануть прозорими. Уварений пастернак вийняти із сиропу, розкласти на фользі, підсушити і обкачати в цукровому піску, додавши в нього подрібнені грецькі горіхи.

ЦУКАТИ З КАБАЧКІВ З МЕДОМ І ЛИМОНОМ

Беремо 1 кг кабачків. Миємо, чистимо від шкірочки і насіння. Нарізаємо приблизно однаковими прямокутними шматочками. Пересипаємо цукром (200 г), ставимо на холод і витримуємо до виділення соку. Сік зливаємо у окремий посуд. Лимон миємо, ошпарюємо окропом, нарізуємо дрібними шматочками разом із шкірочкою. Видаляємо насіння, заливаємо склянкою кабачкового соку і варимо у каструльці 10 хв. Потім заливаємо ним ще 300 г цукру і на повільному вогні варимо сироп, аж поки цукор повністю не розтане. Киплячим сиропом заливаємо кабачки, додаємо 200 г меду, ставимо каструлю на слабкий вогонь і варимо до готовності. Кабачки мають стати прозорими, а сироп густим, як мед. Кабачки вийняти із сиропу, підсушити і обкачати в цукровій пудрі. Готові цукати викласти в коробки від цукерок. Їх можна зберігати тривалий час. Сироп з лимоном використовують як звичайне варення. Він дуже смакує до сирників.

МОРКВЯНИЙ ТОРТ "СОЛОДКЕ СОНЕЧКО"

Беремо: 300 г мелених мигдальних горіхів, 250 г моркви, 200 г цукру, 60 г борошна, 5 яєць, сухі дріжджі (пакетик), 3–4 столові ложки панірованих сухарів, 2 столові ложки бренді або горілки. Для глазурі: 200 г цукрової пудри, 3 столові ложки рому, 3 столові ложки лимонного соку. Для прикрашання: 12 маленьких однакових морквинок та цукати із обліпихи.

Відділяємо білки від жовтків, збиваємо жовтки з цукром і додаємо дрібку солі. Змішуємо борошно з дріжджами, додаємо подрібнені горіхи, шматочки моркви і для аромату вливаємо бренді. Збиваємо білки і додаємо їх до тіста. Ретельно вимішуємо, додаємо збиті жовтки. Викладаємо у форму і ставимо у розігріту до 200°С духовку. Випікаємо 1 годину.

Для глазурі: змішуємо цукрову пудру, ром, лимонний сік, доводимо до кипіння і ставимо охолоджуватися. Готовою глазур'ю заливаємо зверху торт та прикрашаємо звареними у сиропі маленькими морквинками (за кількістю порцій) та жовтими цукатами із обліпихи.

ТОРТ "ДОБОШ"

Цей торт називається за іменем відомого угорського кондитера Йозефа Добоша. Торт з цією назвою добре відомий у світі, не менше як, наприклад, торт "Наполеон".

Для тіста: 140 г борошна, 120 г цукру, 80 г вершкового масла, 6 яєць, ванілін.

Для крему: 250 г вершкового масла, 200 г цукрової пудри, 60 г шоколаду, 20 г какао, 2 яйця, ром.

Для глазурі: 20 г цукрової пудри, 30 г вершкового масла.

Збиваємо жовтки з цукровою пудрою до однорідної маси. Додаємо борошно, топлене масло і збиті білки. Розділяємо тісто на 6 рівних частин. Розкачуємо на коржі. Змащуємо форму для випікання жиром, посипаємо борошном і випікаємо коржі (почергово) в духовці за температури 200°С. А тим часом, поки печуться коржі, готуємо крем. Змішуємо топлене масло, цукрову пудру, шоколад, какао, яйця і ложку рому. Ретельно вимішуємо до однорідної маси. Коржі змащуємо кремом і накладаємо один на другий. Кремом треба змастити і боковинку торта. Щоб приготувати глазур, треба довести до кипіння вершкове масло з цукровою пудрою, бажано додати трішки оливкової олії. Верх торту заливаємо глазур'ю, охолоджуємо і подаємо до столу.

Смачного всім!

ТОВ НВП "Просвіт"
м.Київ, вул.Богатирська, 11,
тел./факс (044) 411 30 59
e-mail: office@prosvit.kiev.ua

СІТКА
сталева з полімерним покриттям

САДЖАНЦІ ТРОЯНД

100 найкращих сортів, у тому числі виткі, ґрунтопокривні, англійські та інші. Реалізація з березня по листопад (поштою та на місці). У наявності дворічні саджанці найвищої якості. На замовлення надсилаємо кольоровий каталог у конверті замовника.

Сергій Сергійович Овчаров,
вул. Шкільна, 38, с. Холмівка,
Бахчисарайський р-н, АР Крим, 98465,
тел.: (06554) 6-02-51

СПЕЦІАЛЬНІ та УНІВЕРСАЛЬНІ

НОВИНА!

ПОЧВОГРУНТИ ТА УДОБРЮВАЛЬНІ СУМІШІ

СЕРТИФІКАТ ЯКОСТІ

ДЛЯ УСІХ ВИДІВ РОСЛИН

ГОРЩИКИ ДЛЯ КВІТІВ,
САДКОВО-ГОРОДНІЙ ІНВЕНТАР

ДЕБЮТ®

062/ 345 16 63
382 83 17

Донецьк-59, вул. Складська, 5
E-mail:info@debut.donetsk.ua

НОВИНКА

Вітчизняний мотоблок
"АРТАНІЯ" МА 400
Двигун 6 к.с. 4-тактний (США)
Зчеплення дисково-фрикційне
Редуктор черв'ячний
Ширина обробітку 35 — 87 см
Маса — 61 кг
У комплекті — підгортальник
Гарантійний строк — 1 рік
(починаючи з 1 квітня)

А також у наявності: імпортні мотоблоки, снігоприбиральні машини, сінокосарки, газонокосарки, кущорізи, пилки, обприскувачі.

ТОВ НВП "Агро-Мото" 03056, м. Київ, вул. Польова, 24,
т./ф. 456-17-51, моб. 8 (067) 269-31-90

BOSCH
Ideas that work.

ART 30 GSD

Тример для підстригання крайок і маленьких газонів

- Легкість та зручність
- Ергономічний дизайн
- Вертикальне скошування трави

Телефони гарячої лінії:
8 (800) 503-88-80
8 (044) 230-38-88

www.bosch-tools.com.ua

BOSCH

Хіт сезону для Вашого газону!

На правах реклами

У номері:

На першій стор. обкладинки – Тетянка Демченко (м. Жашків Черкаської обл.)
Фото надано редакцією дитячого журналу "Яблунька"

„Дім, сад, город"
виробничо-практичний журнал
№8, серпень, 2004 р.
Головний редактор
М.І. Халимоненко
Головний художник
Т.П. Колодницька
Заступники головного редактора
Б.К. Донгаш, І.Ф. Куштенко
Зав.відділами
А.М.Капітульська, О.В.Кисленко
Літературний редактор
М.П.Чернецька
Дизайн, верстка
Є.А. Макарчук
Комерційний директор
Г.А.Донець, тел. 552-90-45
Реклама, оголошення
О.В.Давидко, тел. 552-90-49
О.К.Шевченко, тел. 552-95-11
E-mail: reclama@dimsadgorod.com
Розповсюдження, маркетинг
Т.І. Лазебник, тел.552-94-60
E-mail: lazebnik@dimsadgorod.com
Видання зареєстровано, серія КВ, № 3536 від 23.10.98
Підписано до друку 23.07.2004 р.

Загальний тираж 132 500 прим.
Ціна договірна.

Адреса редакції та видавця:
вул. Краківська, 20, Київ-94, 02094.
Тел. (044) 552-95-13
E-mail: dsg@dimsadgorod.com

Комп'ютерний набір, верстку зроблено у редакції журналу «Дім, сад, город». Надруковано у Державному видавництві «Преса України». *03148, Київ-148, вул.Героїв Космосу, 6. З. 0118408*

Індекс 74142

Дню Незалежності України присвячується

www.kovex.com.ua

«Зелений Сад & Декор»

ПЕРША МІЖНАРОДНА ВИСТАВКА-ЯРМАРОК

DECOR

GREEN GARDEN

ЗЕЛЕНЫЙ САД & ДЕКОР

20-24 серпня 2004

НАЦІОНАЛЬНИЙ КОМПЛЕКС «ЕКСПОЦЕНТР УКРАЇНИ» УКРАЇНА, М. КИЇВ, ПР-Т АКАДЕМІКА ГЛУШКОВА, 1

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ОРГАНІЗАТОР ВИСТАВКИ "КОВЕКС"

СПІВ ОРГАНІЗАТОРИ: НАЦІОНАЛЬНИЙ КОМПЛЕКС "ЕКСПОЦЕНТР УКРАЇНИ"

"ЄВРО ЕКСПО"

МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

ЗА ПІДТРИМКИ: КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ ВЛАДИ

НАРОДНОЇ АГРАРНОЇ ПАРТІЇ УКРАЇНИ

ISSN 0235-6368. Дім, сад, город. № 8. 2004. 1-48 с. Ціна договірна.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ОРГАНІЗАТОР ВИСТАВКИ "КОВЕКС":
Київ, 01001, вул. Хрещатик 50-В,
Тел.: (044) 234-4559, тел.: (044) 234-6289, факс:(044) 234-5079
www.kovex.com.ua, messe@kovex.com.ua